152

152
ASHA ARCHIVES

आशा सफू कुथि
152
ASHA ARCHIVES

॥ ॐ नमो भगवते आर्यावलोकितेश्व राय ॥ एवं मया श्रुतमेकस्मिन् समय
े भगवान् ॥ श्रावस्त्यां विहरति स्म ॥ जे जेतवनेऽनाथपिण्डस्यारामे महता
भिक्षुसंघेन सार्द्धमर्द्धत्रयोदशभिः भिक्षुशतैः सम्बहुलैश्च बोधिसत्वैर्म
हासत्वैः ॥ तद्यथा ॥ वज्रपाणिना च नाम बोधिसत्वेन महासत्वेन ॥ प्रि
यदर्शनेन च नाम बोधिसत्वेन महास त्वेन ॥ वज्रसेनेन च नाम बोधिस
त्वेन महासत्वेन ॥ गुरुगुप्तेन च ना म बोधिसत्वेन महासत्वेन ॥ आका

शगर्भेण च नाम बोधिसत्वेन महासत्वेन ॥ सूर्यगर्भेण च नाम बोधिसत्वेन महासत्वेन ॥ जालिनीप्र
भेण च नाम बोधिसत्वेन महासत्वेन ॥ रत्नपाणिना च नाम बोधिसत्वेन महासत्वेन ॥ समन्तभद्रेण च ना
म बोधिसत्वेन महासत्वेन ॥ महास्थामप्राप्तेन च नाम बोधिसत्वेन महासत्वेन ॥ सर्वनीवरणविष्कम्भिना च
च नाम बोधिसत्वेन महासत्वेन ॥ सर्वशूरेण च नाम बोधिसत्वेन महासत्वेन ॥ हेमगर्भेण च नाम बो
धिसत्वेन महासत्वेन ॥ अवलोकितेश्वरेण च नाम बोधिसत्वेन महासत्वेन ॥ वज्रगर्भेण च नाम बोधिस
त्वेन महासत्वेन ॥ सागरमतिना च नाम बोधिसत्वेन महासत्वेन ॥ धर्ममतिना च नाम बोधिसत्वेन

द्वि

महाराजेन॥ पृथिवीवीवनलयवननामधाधिसत्वेन महाराजेन॥ जंबुदत्तनवनामधाधिसत्वेन
महाराजेन॥ मेदुषणवनामधाधिसत्वेन महाराजेन॥ चतुंप्रमहेश्वतुयणीभ्योवधाधिसत्वकादिसत्रि
यानिना॥ उचवहाग्निंणदुवनिकायादयपृणा॥ संत्रिंयानिना॥ महेन्द्रवनानायणदवपूजुयग्निगमे॥ सा
क्षाददानामिद्रोत्रक्षवमहायनिचत्रादिलदायुवत्रणादिहि॥ यहिईवपूजुसानियनिने॥ वायौधर्वइ
दिजुनकानिवनागराजेमनमहाप्राणिसंनियनिनानि॥ तद्यथा॥ जयनालनवनागराज्ञा॥ त्रल
लपूत्रणवनागराज्ञा॥ निमिंगिलनवनागराज्ञा॥ गवांयनिनाव नागंज्ञा॥ सननीर्षणवनागराज्ञा॥
ना

२

कृष्णेवणवनागराज्ञा॥ अनाथेनव नागराज्ञा॥ मृगनार्षणवनागराज्ञा॥ नन्द्रायमन्ध्वीनागराजानो॥ उ
नवणृक्षनवनागराज्ञा॥ सागरेवेलेनागराज्ञा॥ एवंप्रमुखैर्वनक्वैर्नागराजैर्महाप्राणिसंनियं
त्रितानि॥ उत्तनकानिगन्धर्वराजेर्णवमहाप्राणिसन्नियतानि॥ तद्यथा॥ दंहृहिरुद्वणवमम
गंधर्वराजेन॥ मनोहृद्वयणवगंधर्वराजेन॥ सहस्रहृतणवगंधर्वराजेन॥ महाप्रत्यनिनाक्वगंधः
र्वराजेन॥ णनीवप्रह्लादनेनवगंधर्वराजेन॥ नेत्रादिनहृजेनःवगंधर्वराजेनः जलेकानावि
ह्राविवनेनवगंधर्वराजेन॥ कुमारद्रणेनवगंधर्वराजेन॥ सहस्रद्वनावगंधर्वराजेन॥ धर्मप्रियः

यणव गंधर्वराजेन ॥ एवंप्रमुखैरनेकगंधर्वशतसहस्राणि संनिपतितानि ॥ अनेकानि किं-
न्नरराजशतसहस्राणि संनिपतितानि ॥ तद्यथा ॥ सुमुखेन च किन्नरराजेन ॥ रत्नकिरीटिना च किं-
न्नरराजेन ॥ स्वातिमुखेन च किन्नरराजेन ॥ प्रमुदितमुखेन च किन्नरराजेन ॥ वज्रमुखेन च कि- ३
न्नरराजेन ॥ वृष्यावकिर्तुन च किन्नरराजेन ॥ मणिनाथकिन्नरराजेन ॥ प्रलम्बोदरण च किन्नर-
राजेन ॥ दृढवीर्येन च किन्नरराजेन ॥ सर्वार्थधर्मेन च किन्नरराजेन ॥ लतमुखेन च किन्नरराजेन ॥
द्रुमेन च किन्नरराजेन ॥ एवंप्रमुखानेकानि किन्नरराजशतसहस्राणि संनिपतितानि ॥ अनेका-

न्यप्सरशतसहस्राणि संनिपतितानि ॥ तद्यथा ॥ तिलोत्तमा नामाप्सरा ॥ सुप्रिया नामाप्सरा ॥ सुव-
र्णस्वरा नामाप्सरा ॥ विभूषिता नामाप्सरा ॥ कुण्डलधारा नामाप्सरा ॥ जाम्बूनविन्दु नामाप्सरा ॥ यतिं धर्म-
धिनकाया नामाप्सरा ॥ मनिप्रभा नामाप्सरा ॥ वृजा नामाप्सरा ॥ कवाहिमुखा नामाप्सरा ॥ यर्याना-
माप्सरा ॥ वनिकवा नामाप्सरा ॥ कांचनमाला नामाप्सरा ॥ नीलात्य नामाप्सरा ॥ सा ॥ धमाहि × हिमुखी
मुखी नामाप्सरा ॥ सुक्रीडा नामाप्सरसा ॥ कुर्षकवा नामाप्सरसा ॥ सुवृन्दमुखा नामाप्सरसा ॥ कपूर-
धवा नामाप्सरसा ॥ दानंदवा नामाप्सरसा ॥ लवा नामाप्सरसा ॥ एवंप्रमुखान्यनेकान्यप्सरसशतसहस्रा-

छ

नि संनिपतितानि । अनेकानि च नागकन्याशतानि संनिपतितानि । तद्यथा । रूपलावण्या(?) नाम
नागकन्या । त्रिजटा नाम नागकन्या । स्वातिमुखा नाम नागकन्या । जयश्रिया नाम नागकन्या । विद्युन्मा-
ला नाम नागकन्या । विद्युत्प्रभा नाम नागकन्या । स्वातिगिरि नाम नागकन्या । शतपत्रिका(?) नाम ना-
गकन्या । महाबधिरा(?) नाम नागकन्या । शतबाहु नाम नागकन्या । ग्रसनी नाम नागकन्या । अनाकुला(?) ना-
मा नाम नागकन्या । सहस्रशीर्षा(?) नाम नागकन्या । विद्युन्नाम(?) नागकन्या । पाण्डुलमेघा नाम नागकन्या । म-
णिहिरण्या(?) नाम नागकन्या । सागरगता(?) नाम नागकन्या । ज्योतिर्मयपतिवा(?) नाम नागकन्या । मणिविलम्बा(?) नाम

४

नागकन्या । सागरकुक्षि नाम नागकन्या । रूपमुखा नाम नागकन्या । धर्मयौवना(?) नाम नागकन्या । सहस्रक(?) ना-
म नागकन्या । वीर्या नाम नागकन्या । सागरगर्भा नाम नागकन्या । महाश्रिया नाम नागकन्या । एवंप्रमुखान्य-
नेकानि नागकन्याशतानि संनिपतितानि । अनेकानि च गन्धर्वकन्याशतानि संनिपतितानि । तद्यथा । प्रि-
यमुखा नाम गन्धर्वकन्या । प्रियंवदा नाम गन्धर्वकन्या । सुदर्शना नाम गन्धर्वकन्या । वज्रश्रिया नाम गन्धर्वक-
न्या । वज्रमाला नाम गन्धर्वकन्या । सुमालिनी नाम गन्धर्वकन्या । वनस्पति नाम गन्धर्वकन्या । शतपुष्पा ना-
म गन्धर्वकन्या । कुशलेन्द्रा(?) नाम गन्धर्वकन्या । लक्ष्ममाला(?) नाम गन्धर्वकन्या । चन्द्रपुष्पा नाम गन्धर्वकन्या । सक-

ह्रिर्नाम गन्धर्वकन्या ॥ वाजप्रिया नाम गन्धर्वकन्या ॥ दन्तुरि नाम गन्धर्वकन्या ॥ सुमाला नाम गन्धर्वकन्या
॥ विस्फुटितमालिका नाम गन्धर्वकन्या ॥ ज्योतिब्रमिका नाम गन्धर्वकन्या ॥ धर्मकाङ्क्षिणी नाम गन्धर्वकन्या ॥ धर्म
न्दा नाम गन्धर्वकन्या ॥ उद्गता नाम गन्धर्वकन्या ॥ गगनकाला नाम गन्धर्वकन्या ॥ पद्मश्रिया नाम गन्धर्वक
न्या ॥ पद्मालया नाम गन्धर्वकन्या ॥ पद्मिनीशोभितमकाया नाम गन्धर्वकन्या ॥ विमासञ्जितमभिमि नाम गन्धर्वक
न्या ॥ पृथिवीकन्दा नाम गन्धर्वकन्या ॥ दलकन्दा नाम गन्धर्वकन्या ॥ सिंहाभिनी नाम गन्धर्वकन्या ॥ कुसुम
वृक्षा नाम गन्धर्वकन्या ॥ मनोरमा नाम गन्धर्वकन्या ॥ धाँसंदा नाम गन्धर्वकन्या ॥ दववव नाम गन्धर्

र्वकन्या ॥ कान्तिप्रिया नाम गन्धर्वकन्या ॥ निर्वाणप्रिया नाम गन्धर्व कन्या ॥ वर्णाङ्कुया नाम गन्धर्वकन्या ॥
ॐ ह्रियन्तिप्रिया नाम गन्धर्वकन्या ॥ प्रज्ञायानि निर्यासिनी नाम गन्धर्वकन्या ॥ सुगतवादिनी नाम गन्धर्वक
न्या ॥ सुवर्णप्रिया नाम गन्धर्वकन्या ॥ शोभाङ्गिध्वना नाम गन्धर्वकन्या ॥ नागमोक्षिका नाम गन्धर्वकन्या ॥
ब्रह्मपवित्रमुक्ता नाम गन्धर्वकन्या ॥ माहपवित्रमुक्ता नाम गन्धर्वकन्या ॥ सुजनपविवादा नाम गन्धर्वकन्या ॥
वतयीव नाम गन्धर्वकन्या ॥ जगम नाम गन्धर्वकन्या ॥ ऋषिप्रभा नाम गन्धर्वकन्या ॥ चन्द्रविम्बप्रभा नाम गन्ध
र्वकन्या ॥ सूर्यप्रभा नाम गन्धर्वकन्या ॥ सुवर्णप्रभा नाम गन्धर्वकन्या ॥ सुजनप्रिया नाम गन्धर्वकन्या ॥ उत्पल

ब

वश्रिया नाम गन्धर्वकन्या ॥ एवंप्रमुखान्यनेकानि गन्धर्वकन्या ॥ शतानि सहस्राणि नियुतानि ॥ अनेकानि किन्न-
रकन्या ॥ शतानि सहस्राणि नियुतानि अनेकानि किन्नरकन्याः शतानि सहस्राणि नियुतानिः ॥ तद्यथा ॥ मान-
सी नाम किन्नरकन्या ॥ मषौने नाम किन्नरकन्या ॥ कयूरवगा नाम किन्नरकन्या ॥ वद्गूणवगा नाम किन्न-
रकन्या ॥ ज्ञाकीणश्रवा नाम किन्नरकन्या ॥ वगजवा नाम किन्नरकन्या ॥ लक्ष्मिर्दा नाम किन्नरकन्या ॥
सद्रुक्ष्मा नाम किन्नरकन्या ॥ हृववश्रिया नाम किन्नरकन्या ॥ धातुयिया नाम किन्नरकन्या ॥ जलनपुष्प
नाम किन्नरकन्या ॥ सूर्यश्रिया नाम किन्नरकन्या ॥ वन्नकवणुका नाम किन्नरकन्या ॥ जवलाकिनवाक्षि- ८

क्षि नाम किन्नरकन्या ॥ कुटीला नाम किन्नरकन्या ॥ कपिला नाम किन्नरकन्या ॥ वक्रमुक्तिर्नाम किन्नर-
कन्या ॥ सुरूपणा नाम किन्नरकन्या ॥ विकीर्णललाट नाम किन्नरकन्या ॥ सज्जनयाविभाविना नाम कि-
न्नरकन्या ॥ सुदायाभिर्नाम किन्नरकन्या ॥ ज्ञाकीणवक्रिता नाम किन्नरकन्या ॥ श्रुदवाज्ञुध्रा नाम किन्नर-
कन्या ॥ वृता नाम किन्नरकन्या ॥ मणिधारिणी नाम किन्नरकन्या ॥ मालिनावना नाम किन्नरकन्या ॥ वेद-
सर्जनयाविलोविना नाम किन्नरकन्या ॥ ज्ञायुर्दता नाम किन्नरकन्या ॥ तथागतकोशयाविपालिता नाम कि-
न्नरकन्या ॥ धर्मधातुयाविवक्षणा नाम किन्नरकन्या ॥ न्यूप्रा नाम किन्नरकन्या ॥ लरुगुलमा नाम कि

न्नरकन्या ॥ शनकयाचिग्रहधर्मकांक्षिणी नाम किन्नरकन्या ॥ सदानुकालदर्शनि नाम किन्नरकन्या ॥
ओन्धमनी नाम किन्नरकन्या ॥ विमाकरु नाम किन्नरकन्या ॥ शनायुध नाम किन्नरकन्या ॥ स
भ वगधाविणी नाम किन्नरकन्या ॥ रुचमक्षा नाम किन्नरकन्या ॥ पृथिवीशुपसंक्रमना नाम किन्नर १
कन्या ॥ सन्ध्रुद्रुमाला नाम किन्नरकन्या ॥ सुवन्धा नाम किन्नरकन्या ॥ मणीन्द्रा नाम किन्नरकन्या
॥ उग्रकान्ति नाम किन्नरकन्या ॥ व्यामप्रगता नाम किन्नरकन्या ॥ वज्रामया नाम किन्नरकन्या ॥ वि
हषिमालंका नाम किन्नरकन्या ॥ मनाहवी नाम किन्नरकन्या ॥ एवप्रमुखान्यनेकानि किन्नरक

कन्या ॥ शतानि सन्निपतितानि ॥ अन्यकान्यपि शक्रायाचितकानि सन्निपतितानि ॥ अनेकानि च नः
कपतिर्वाजकानि ग्रन्थशतानि सन्निपतितानि ॥ यदा भगवान् संनिपातोऽभूत् तदा अवीचिमहानरके रश्म
श्मयानिश्चरन्ति निश्चरित्वा जेतवनं संप्राप्य विहारं सामन्तकेन ॥ सर्वं शोभितं कला ॥ यावि शोभितमात्रयः
दृश्यन्ते ॥ दिव्यमाणिरत्नवैडूर्यावत्का ॥ कल्पा ॥ यावि शोभितमात्र वदृश्यन्ते कूटागाराः ॥ सुवर्णरूप्यविमादृश्य
न्ते स्म ॥ लयनलयनं सुवर्णरूप्यमयानि दृश्यन्ते स्म ॥ लयनलयनं सुवर्णरूप्यमयानि स्तम्भानि दृश्य
न्ते स्म ॥ सुवर्णरूप्यमयानि द्वारशालाकानि सुवर्णरूप्यमयानि स्तम्भानि वज्रायपतितानि यदिदं जेतवनं सर्वमा

नाविधानि कल्पवृक्षाणि संदृश्यन्ते स्म । सुवर्णदण्डानि रूप्यपत्राणि नानाविधालंकाराणि प्रलंबितानि
काशिकवस्त्रप्रलंबितानि । नानाविधवस्त्रप्रलंबितानि मुक्ताहारवलनकमणिरत्नानि प्रलंबितानि । सा:
लिकुण्डलहारार्धहारवनमालाद्यालिप्रलंबितानि कर्णपूरपट्टानयानि अनेकवर्णकानि तस्मिं प्र
३ लंबितानि दृश्यानि कल्पवृक्षाणि प्रादुर्भूतानि । तस्मिंश्च जेतवनविहारे रत्नमयानि सोपानानि दृ ८
श्यन्ते स्म । सौवर्णकाष्ठकवाटरूप्यकवाटकलापप्रलंबितानि । उत्पलकानि पुष्करिणीप्रादुर्भूतानि काविदं
ष्टूटायमनवापि नानाविधपुष्पविपर्यस्ता नानाविधपुष्पविपर्यस्ता ॥ मणिरत्नस्तम्भाः ॥ उत्पलकुमुदपुण्डरीक
सान्द्रानवजातद्रुमवनपुष्पविपर्यस्ता । उद्यानानि नानाविधानि काष्ठपुष्पाणि उत्पन्नानि ॥ रत्नस्तम्भाः ॥ रत्नकनक
वीचयाधिलम्बिमुक्तकानि गन्धर्वविष्कम्भितानि । नानाविधमणिकाष्ठपुष्पाणि प्रादुर्भूतानि । तस्मिंश्च
जेतवनविहारे अनेकानि हितानि च संदृश्यन्ते स्म । अथ तस्मिन्नेव पर्षत्संनिपतितः सर्वनिवरणविष्कम्भी नाम बोधिस
त्वो महासत्व उत्थायासनादेकांसमुत्तरासंगं कृत्वा दक्षिणं जानुमण्डलं पृथिव्यां प्रतिष्ठाप्य येन भगवांस्तेनाञ्ज
लिं प्रणम्य भगवन्तमेतदवोचत् । आश्चर्यप्राप्तोऽहं भगवन् । कुत आगता इमा रश्मयः ॥ कस्यैषः
विषयप्रभावः ॥ भगवानाह ॥ अवलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वः नाम बोधिसत्वो महासत्व

प्रविषः । सत्वानायविपावयित्वाश्रुननगयप्रविशति । अथ सर्वनिवरणविष्कम्भी बोधिसत्वो महासः
त्वो भगवन्तमेतदवोचत् । भगवन्न वीचौ महानरके वीचीन प्रज्ञायते । कथं भगवन्नवलोकितेश्व
रो बोधिसत्वो महासत्वः प्रविशति । यस्य प्राकारमयर्धमयामस्यांहमोमं प्रज्वलितामकहाल्लिहनावि:
हु यत्रिकयण्डकवर्त्तं हुत्यास्तः । तस्मिं न व महावीचौ नरके आक्रन्दनाकश्रीमिर्यव । सनाभिम नवक्रमेञ्श ६
नकानि सहस्रकाटनियतनाम सहस्राणि प्राक्तिक्तानि यथा वद्धकायां स्थाल्यां सक्ताथिताकायां महाशामाप्र
शावा उद्धगतिष्ठितविवि ... यथा पच्यन्ते । एवं महावीचौ महानरके काथिकंद । तस्यानु:

ये नरकाग्नि । कथं भगवन्न वीचौ महानरकेऽवलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वः प्रविशति ॥ भगवान
ह । यथा कुलपुत्र राजा चक्रवर्त्ति दिव्यमाणिरत्नमयउद्यानं प्रविशति । एवमेव कुलपुत्रावलोकितेश्व
रो बोधिसत्वो महासत्वो वीचौ महानरके प्रविशति । न च तस्य कायस्य कथमपि उपहतं भवति । यदा वीचौ महा
नरकसमीपमुपसंक्रामति । तदा सा वीची महानरक । शीतीभवमुपगच्छति । तदा नयमपालकाः । सं
भ्रमा । संविग्ना आपन्नाः किमवीचौ महानरके उत्पातनिमित्तं प्रादुर्भूतं । यदावलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महास
त्वः प्रविशति । तदा शकटचक्रप्रमाणानि प्रादुर्भवन्ति । सा च कुम्भीविस्फुटिता तस्मिन्न वाग्निकुण्डकाथीपुष्क

गिरीन्द्राद्दर्शनात् ॥ अथ न्द्रयसपालकाः ॥ पूर्व आर्यसिद्धलोकेश्वरपालकास्मलसदावज्राद्रिमूलादक्षा
पक्षेयपनयमानाजान्नायसंकान्नाउपसंकम्याचनदवाव ॥ यत्वलद्वाजानीयाञ्जन्मा कंक्रम
हामिः यावित्की णाकिंकालनंसाकर्महामिः यावित्कि णाः यत्वलद्वाजानियातुयसंकाम्निनवीवो
महानवृकरणुहानिामिसंग्राद्दर्शनंणामाहावं उयउपगर्छगिकासनुयीपूर्वषः यावषः जणमकृधव १०
ः दिव्यालंकानविहाषि नगनीनः पदामप्राविषः नपदास्कंदयवज्रप्रमाणानिपश्यानिग्राद्दर्शनानिः सा
श्वेवंकृम्हीाविमृष्टिकामावाग्निरलपायुष्मि विणीग्राद्दर्शनाः अथपम्नाधर्मनाजाविनामायद्वकल्यप्त

वसायंप्रहावः ॥ अथवामहेश्वरनानायलद्वपूजास्कायिवनपदाननः दक्षिमीसनुग्राफाः ॥
अथवावाक्रमनावनमहावृबवउपनतेनायणग्रानिस्यस्त्रीः मनादिवानवक्रमावाव्लोक्यः
स्वदयानेकायनयस्यमीदृणस्ववोः ॥ अथमयनवावावीवोमहानवकवावलाकानिस्मनवावीवोम
हानवकउवलाकिनंश्वनंवाधिमलंमहामहेश्वपश्यानिः ॥ अथमयमानाजायनावलोकिनश्वनावा
धिमलंमहामत्वंः नायसीक्राकउपसंक्रम्यरगवनः याद्वोामिव माहिवञ्चस्मात्राविणवनजंक
उमावञ्चःनमस्लवलाकिनश्वनाय ॥ महेश्वनाय ॥ वज्रगिरिपाय ॥ ववकाय ॥ वसंकनाय ॥ पृथिवी

बलाबनकराय ॥ ज्ञानावनकराय ॥ लगसहस्रज्ञाय ॥ कौ दिनसहस्रनज्ञाय ॥ नकादवा
गाय ॥ वज्रवामन्वयर्यकाय ॥ धर्मप्रियाय ॥ सर्वसत्वपापिमाकुलकराय ॥ कर्मसकवमस्यास्थाम
नकराय ॥ हृनवाल्युक्मकराय ॥ प्रियंवदाय ॥ वज्रप्रियाय ॥ जीवीर्सशाधनकराय ॥ ज्ञानल
क्ष्मी समलंकृताय ॥ ज्ञानप्रियाय ॥ सवदैवपाउिननमस्कृताय ॥ वन्दिताय ॥ जलयन्दकाय ॥ सघा
वाभिमानिर्जलनकराय ॥ सर्वबलावनकराय ॥ धर्मवीर्यकराय ॥ कामदेवाय ॥ सदेवाय ॥ ग
न्धर्वदेवाय ॥ कान्चनपर्वतसमदेवाय ॥ लागनकुक्किगङ्गिवधमाय ॥ यवमार्थयागमनुप्राप्काय ॥ सर्व

सुखसंदर्शनकराय ॥ ज्ञनकसमाधिसनसहस्राविकिन्नाय ॥ ज्ञहिवनिकराय ॥ विद्धविनभमाः
य ॥ त्रिभिप्रकराय ॥ दण्डनिगडहयत्रस्नमार्गयवि मा[illegible]कुलकराय ॥ सर्वसत्वसंपुकाय ॥ वज्र
यत्रिवार्सवलनीयाय ॥ विक्रमाणिवज्राय ॥ निर्वाणमार्गयदर्शनकराय ॥ प्रनगवसमकृ
दनकराय ॥ कृत्रहलजगणाकराय ॥ व्याधियाविमावनकराय ॥ नन्दोपनन्दौनागराजकृतपूजः
याविताय ॥ जगयपाशसंदर्शनकराय ॥ जनकमन्त्रनाम्वकीर्तिय ॥ वज्रपाणिविजयनकराः
य ॥ त्रिलोककर्यकराय ॥ यक्षराक्षसप्रत्युदनवनाडाकिनीकुस्म्भण्डयस्मावसंतापनकराय ॥ न

लाल्यलनत्राय॥ गम्भीराय॰ विद्याधिपतये॰ सर्वज्ञ णायाविमावृनकवाय॰ विविधव्याधिमाशयप्र
विनाय॰ समावृतमाकमार्गप्रवनाय॰ ज्ञानयाविलव्याधिमार्गयाविनाय॰ प्रनमाकृनकवाय॰ य
वमानृनज्ञायमसमाधिनगमसत्त्वावकीर्णय॰ ॥ त्वंयमावाज्ञाविज्ञानन॰ ॥ स्माायक्षावंकृत्वा
श्री ६ यनेनयियमावाज्ञाहगवत्नंत्रियदक्षिणीकृत्यनमेवयकान॰ जयसर्वानिवनणाविष्कृत्यव्याधि १२
सत्वामहासत्वाहगवनमनदवावन्॥ हगवन नागगत्वगरवलोकितस्वराव्याधिसत्वामहासत्वः॥
हगवानाहः॥ त्वयकुलयुत्राचीवमत्वनवकाङ्क्षिक्रयप्रननगवप्रविष्टः॰ ज्ञनकानिप्रनणनमह

स्रालियूवस्माज्ञावाक्षि॰ दवृक्ष्वाकृतिनिहितयक्षियत्नुवदाक्षिने॰ स्वकमनामननवयुत्वये॰ वंयेमाद
लक्षीनित्रै॥ न्यद्धिज्ञायमभूत्वे॰ यदावलोकितस्वरावाधिसत्वामहासत्वे॰ प्रननगवमयसंक्रामति॰
नयामप्रननगवणानीलावमयगक्षति॰ मावज्ञामनियूयमामिनाः॰ मवक्षनयालयूवयउद्धक्षाहि
त्रिपालेकालेक॰ व्यगदस्मालाक्षिनाक॰ मवमेत्रविलंसावयाक्षि॰ नवङ्दृलीकर्महामि॥ कृमा॥ जथाः
यावलोकितस्वलाबाधिसत्वामहासत्वः॰ दणव्योहस्मांगुलीस्याय मवेनवणानि धूमक्षि दणयः॰ यादां
गुलीस्याढलवेनयणानि॰ क्रमोमाज्ञनिकवृनाहिहनस्यावलोकितस्वरस्यवाधिसत्वस्यमहासत्वस्य

स्यवा मकू यय्या नय्यानि ॥ क्रू मन्जि यवा मउ दक मान्ध्म दयानि ॥ नदानां व्रियूवकजुराह्रवन्ति । यावि यर्णुगम
त्रान्युह्र यान्ते ॥ । दिव्यव सव मात्रअयवनाला यण संदयिकाह्र वन्ति ॥ नदा सं माव कांवकांयिन यान्ते ॥ जकाव
नायंज स्यवं द्वीयका मन्त्राणी नलाड्डो यविमवयानि ॥ माज्वे माज स्यद्वीयका मन्त्राय मानायिनवोणनम
यविग्रह्मयस्था नंकूवन्ति ॥ मज्वे माक्रू यत्र वाय कल्या ण ण नम यविया वयान्ति ॥ म सत्यन्त्र वा ॥ मय नना
यमलायानं ण नन मभिनमव गाड्डयान्ति म सत्यन्त्रवायजाया ह्रीग मार्जय वमिनाह्र वन्ति ॥ म सत्यन्त्रवायध
मेगणी माकाढयान्ति ॥ म सत्यन्त्रवायवाढिन ह्रडि मानिविहानाणि प्राणि संस्कार नंकू वन्ति ॥ म सत्यन्त्रवायधर्मस॰ १३

ह्मानकां यविम्हयान्ते । म सत्यन्त्रवायनथा गनवंक्रमाणि यन्धान्ति ॥ म सत्यन्त्रवाय प्रत्येकबुद्धवंक्रणि यन्धान्ति ॥ म स
त्यन्त्रवायदर्दवंक्रमाणि यन्धान्ति ॥ म सत्यन्त्रवायवोधिसत्ववंक्रमाणि यन्धान्ति । ह्रू ल्यवेणचीवमन्त्रविर्हिल्यमान
स्यनदाकावगुस्यूरुस्य महायान मन्त्रस्यवलेवाजस्यण छ्वानिथ्व वनिनदानावेणविविणिस्व वसमक्रनं मत्काः
यंदृष्टिर्णलंह्मा नवकूणाहिल्वा मर्व म स्तुत्याव य्यीलाकधा णावूयय न्राजा कान्ति न ॥ स्तुत्याना मत्याधि सत्वाउय
य न्ना ॥ । यदा णन्हल्वधाउं यविमाव यिलाय नवयानि ॥ क्रू मनि ॥ अथ सर्वानि यवणादि स्कन्धी वाधि सत्व मदास त्वा
हगनवनम नदवावह ॥ हगवा याग क्रूमवलाकिणन्व नावाधि सत्वा मदामत्व गरुगवानादक्ष जनकानि

गु
का

कुलपुत्र सत्त्वकायादिनियुतशतसहस्राणि याचियाचयन्ति ॥ दिने दिने नास्ति कुलपुत्र तथागतानामीदृ
शं हिकिशानं यादृशमवलोकितेश्वरस्य बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य ॥ अथ सर्वनिवरणविष्कम्भी बोधिसत्त्वो
महासत्त्वो भगवन्तमेतदवोचत् ॥ कथं भगवन् ॥ भगवानाह ॥ अहं तत्पूर्वं कुलपुत्राविपश्यो नाम सं
यागताऽहं सं स्कृवृद्धालोकेउत्पादिविरायावर्णसंयत्र ॥ सुगन्धमालाकारोद्दीपितेन लवः पूर्वं बदस्य समाय
पि ॥ तस्माद्वानीव मत्रस्थानीव वृद्धाह गवत्स्मन काल न न न समयनाऽहं सुगन्धमुखो नाम वणिक्पुत्रो
ऽभवं ॥ तदा मया श्रुतं विपश्यिनस्तथागतस्य सकाशादवलोकितेश्वरस्य बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य गुणोद्भाव १४

ना श्रुता ॥ अथ सर्वनिवरणविष्कम्भी बोधिसत्त्वो महासत्त्वो भगवन्तमेतदवोचत् ॥ कीदृशी त्वया भगवं
श्रुता भगवन्नाश्रुताऽवलोकितेश्वरस्य बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य ॥ भगवानाह ॥ चक्षुषश्चन्द्रादित्यावुत्
पन्नौ ललाटान्महेश्वरः स्कन्धाद्ब्रह्मा हृदयान्नारायणो दन्ताभ्यां सरस्वती मुखतो वायवो जाता धरण
णी पादाभ्यां वरुणश्चोदरात् ॥ यदा ते देवा जाता अवलोकितेश्वरस्य बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कायतस्तदाव
लोकितेश्वरो बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महेश्वरं देवपुत्रमेतदवोचत् ॥ भविष्यसि त्वं महेश्वर कलियु
गे प्राप्ते कष्टसत्त्वधातौ समुत्पन्न आदिदेवः ख्यायसे स्रष्टा कर्ता च ते सत्त्वा बोधिमार्गेण प्रहीणा भवि

शु
हृ

विश्वाजिनं ॥ ॐ देवीपृथग्जनसुमन्तसुसाकथं कुर्वन्ति ॥ आकाशंलिंगमित्याहुः ॥ पृथिवी तस्य पीठिका आल
यः सर्वदेवानां लीयनात् लिंगमुच्यते ॥ ॐ दृष्टं मया कुलपुत्र विपश्यिना हं स्वयागतस्य सकाशात् श्रुतं
तदद्यापि कुर्यात् निर्देवी नाम तथागतादर्श समस्येहरु पुण्याविद्याव वर्णसमयन्त्रः सुगतालाकाचिदन्त्र कानः पुत्र
जस्य नाथि ॥ अस्माकं देवानां च मनुष्याणां च वृद्धा भगवतीमन्त्र कालं च तन्न समस्य नादे सर्वानि च वर्णावि
स्फुरीरा वानस्य वा नाम बोधिसत्त्व ॥ तत्सम सकाशादेवलाक्षि तस्य बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वगुणा स्ता
वताश्रुताः ॥ भगवानाह ॥ यदा सर्वदेवानाम्यक्षा वा किंसा गन्धर्वा ऋषयो नागा वृद्धाः ॥ किं तत्र महासत्त्व १७

मनुष्याश्च मनुष्या ॥ मनिययितावजरुवरः ॥ यदा भगवान् महामात्रेयनिनं दृष्टवान् सा पर्वदां सद्धर्मं
कथं कर्तुं मा वक्ष ॥ तदा भगवता सर्वदानाञ्चानावर्णु वा ज्यायानि च वनि नीलपीतलोहितावदातम
मान्युस्फटिकवज्रनवर्णानि रश्मिनि स्मादत्त्व सुदिकु सर्वलोकधातुः ॥ नवनामस्ययन् नवा सत्यभगवतं
प्रकीर्ती कृत्य भगवतामुस्वदानं प्रविष्टा ॥ अथ तस्मिन् सर्वपर्षदि वज्रपाणिर्नाम बोधिसत्त्वो महासत्त्वः
उत्थाय आसनादेकांशमुत्तरासंगं कृत्वा दक्षिणं जानुमण्डलं पृथिव्यां प्रतिष्ठाप्य येन भगवांस्तेनाञ्जलिं
गवन्तमेतदवोचत् ॥ किं कारणं भगवन् दृष्टं स्मितं प्रादुष्कृतं ॥ भगवानाह ॥ एष कुलपुत्र यल्लोकि
यतम

ञ्श्वरो बोधिसत्वो महासत्वस्तस्याव्यालोकध्माजागच्छति तस्यागच्छमानस्य दृष्टिनिमित्त महिदार्णिमं
ः यदावलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वजागच्छतिः तदा विविधानि कल्पवृक्षाणि विस्कबन्ति कुन्द पुष्पाः
णि समनन्तंजायन्तः तस्यकवृक्षाण्यहिनमानेः आगेपूष्पावकिस्ताः पुष्पवृष्टिः प्रादुर्भवन्तिः रत्नवृक्षाणि
नस्कन्धा दृष्यन्ते॥ विविधानि वर्षाणि पतन्तिः रत्नवृक्षाणि रत्नमनन्यामृस्फटिकावैडूर्यमणिखचितानि प्रवालानि
दिव्यानि वस्त्राणि पतन्ति। नानाविधानि समीपकवल्लानि प्रादुर्भवन्ति॥ तद्यथा॥ वज्र रत्नं अन्य रत्नं
स्फटिक रत्नं मणि रत्नं स्त्री रत्नं गृहपति रत्नं परिणायक रत्नं सप्त रत्नानि प्रादुर्भवन्तिः हस्तिः सुवर्णानि कोटिः

गु १८

सा दृश्यन्तेः यदावलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्व॥ सूर्यावलोकध्मागमिनः क्रान्तस्कन्धा पृथिवीमप्र
ष्टिकालं यक्षपिशाचाश्च यत्र याति बोधिसत्वो महासत्वः हगवन्नगमनदवाव न्दः कष्यानि निमित्तानि हगवन्
॥आह भगवानाह॥ तथकुलपुत्रावलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वजागच्छतिः तस्यागच्छमानस्येमं
दृष्टिनिमित्तं प्रादुर्भूतः यदा ववर्षिते तदा समनान्तमात्रेय पवर्षाणि पतन्तिः तदावलोकितेश्वरो बोधिसत्वो
महासत्वः सरूप्रपत्राणि पद्मानि सुवर्णदण्डानि गृहीत्वाय नरकगतींस्तनायसकस्याहगवन्तः यावतोनिः
तस्मात्ति संहगवन्तः पद्मान्यूयनामपाप्यति स्मान्मानि तहगवन् स्मितान्नेतथागतस्य तत्प्रादुर्भूतानि॥ पृच्छती

यल्पा संकर्णं वलपूजानर्णीवपर्णविकारनीयनमाहगवनायमाणि गृह्य वामयोऽन्यस्थायिनानि॥ तः

ज्ञावलोकितेश्वरस्य बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य गुणा ह्यपनीकृत्वर्णः कीदृशान्वयाऽवलोकितेश्वरः

कर्मभूमिनिवासिनः सत्त्वाः ब्रह्मवीवोव पयन्नषकालसूत्रापपन्न सूर्गान्नवापयन्न सूत्रान्हायन्नबूनयन्न म

हानरकं ऽग्निरिट महानरकं शीतादक महानरकं तन्न महानरकं सूयसत्त्वा उपपन्नानसां नरकभू १७

मीः॥ सत्त्वयवि याका मकर्ह्यः कृत्वा वा नरत्ना यांसे मोक्ष वा भ्योयापि स्थायायेनहाः आर्यावलोकितेश्वरो

बोधिसत्त्वो महासत्त्वः॥ प्रमवा वाहा संकुह भगवानः यादो निवसाहि वर्दयनकानप्रकान प्रकामिः

लोकधातुमसिवालिकायिनुमाकालगतः सर्वदेवाः॥ अथ सर्वनीवरणविष्कम्भी बोधिसत्त्वो महासत्त्वो भगवन्तमेतदवो

चत्‌॥ पूर्वं भगवत्‌ त्वयाकथितं यत्‌ अवलोकितेश्वरस्य बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य पुण्यसं

भारं कीदृशं॥ भगवानाह॥ शृणु कुलपुत्र निर्दिशामि यत्‌ आर्यावलोकितेश्वरस्य बोधिसत्त्वस्य म

हासत्त्वस्य पुण्यस्कन्धं गणयितुं न शक्यं॥ तद्यथा॥ यथा गंगानदीवालिकायमानास्तथागताद्दर्श

समाः स्कं बुद्धादि सर्वकल्पं वीवरायेनुपात्रशयनासनग्लानप्रत्ययभैषज्यपरिष्कारैरुपतिष्ठता

वालिकः॥ यावन्तः सर्वेषां गंगानां पुण्यस्कन्धं प्रसवाति॥ तथा आर्यावलोकितेश्वरस्य बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य तः

कवानायवपूण्यस्कंधं॥ तद्यथा॥ येनामकुलपूत्र द्वादशमासिकेन सम्यक्सम्बनवतुर्महाद्वीपकः
नागोदिवारात्रवर्षेनिः। शक्य मयैकैकं विन्दु गणयितुं। न तु कुलपूत्रावलोकितेश्वरस्य बोधिसत्वस्य म
हासत्वस्य सक्य मया पुण्यस्कंधं गणयितुं॥ तद्यथापि नामकुलपूत्र महासमुद्रश्चतुरशीतिर्योजनस
हस्राणि गाम्भीर्येणाप्रमया वैपुल्येन वर्त्तते सर्वपर्यन्तेन स्य यालक्क मयैकैकं विन्दुं गणयितुं। न तु कुलपूत्राव १८
लोकितेश्वरस्य बोधिसत्वस्य महासत्वस्य शक्यमया पुण्यस्कंधं गणयितुं॥ तद्यथा॥ येनामकुलपूत्र चतुर्महाद्वी
पकचतुष्पादकाः। सिंहव्याघ्रऋक्षवराहमृगादि गन्धहस्तिः पशवो वानरा नाश्वमाहिषमार्जारकादयः॥ तेषांम

वैषामेकैकं रोमं गणयितुं॥ न तु कुलपूत्रावलोकितेश्वरस्य बोधिसत्वस्य महासत्वस्य शक्यं मया पुण्य
स्कंधं गणयितुं॥ तद्यथा॥ येनामकुलपूत्र यन्मानूवजायमास्थागतानर्हन्तः सम्यक्सम्बुद्धादिव्याः
वस्त्रैः सुवर्णमयैः स्तूपाः कारयेत्। सदकादिनस्या हावलोचायनं कुर्यात्। तस्य शक्यं मया कुलपूत्र पुण्यस्कंधं गण
यितुं। न तु कुलपूत्रावलोकितेश्वरस्य बोधिसत्वस्य महासत्वस्य पुण्यस्कंधं गणयितुं॥ तद्यथापि नाम कु
कुलपूत्र नक्क मया गोचीवरमस्त्रोत्रैकैकं ग्रामं गणयितुं। न तु कुलपूत्रावलोकितेश्वरस्य बोधिसत्वस्य म
हासत्वस्य पुण्यस्कंधं गणयितुं॥ तद्यथापि नामकुलपूत्र चतुर्महाद्वीपकं श्रीयुत्रसदा वक्कयोरकाकः

ष्कायाद्विरुत्तमकृता गामि रुत्तन्द र्दत्वप्रत्यकवाश्योनि याजयन्ति अनन्तस्वासां पूज्यस्कं र्वंगदवलोकि
तेश्वरस्य बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य पर्वं बद्धालाञ्जलि पुण्यस्कन्धं ॥ अथ रत्नपाणि बोधिसत्त्वो महासत्त्वो
भगवन्तमेतदवोचत् ॥ नमस्कारो ऽहं भगवन् । त्री दृश मावे त्वाविंशं यं तथागतानां पुण्यस्कन्धं दृष्टं वा श्रु-
तं वा यादृशं भगवं नवलोकितेश्वरस्य बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य ॥ भगवानाह । यत्कुलपुत्र सम- १२
मुद्रस्य तथागतानामर्हतां सम्यक्सम्बुद्धानां चतुर्णां कस्मा न्धान्ययुः दिव्यैकल्पैर्शीव वायि गुयात्रण
यन्नाम नस्मान्न पुण्य यहे वज्र यावि स्मान्नैः तथागतानामर्हतां सम्यक्सम्बुद्धानां जवलोकितेश्वरस्य बोधि:

। सत्त्वस्य महासत्त्वस्यैकवालाग्रपुण्यस्कन्धं गणयितुं ॥ भगवान् कुलपुत्राः समस्तानि जाम्बूलोकधातोः
यि रुचामिः स्यान्निलाकाशचक्राः पञ्जवलोकितेश्वरस्य बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य नाम समन्वाहारे
। अङ्ग मनष्याथि पाविदेवदुःखदौर्मनस्योपायासाः परिमुक्ता नानुवाणिः जयन्ति संसारिकं
दुःखं नानुभविष्यति । अशुक्रया कुलपत्नीः वा नाज देसाः मूनावा पूपागमू वगच्छतिः मूर्खा वा दि
लोकधातुसमितान स्मान तथागतस्य सम्पूर्व धर्मश्रवनाय लोव संसारिकं दुःखं न तस्य कायं न बाधते
न च नागच्छ बध्यमाद न तेषां नामस्मरणेन वन पांशु धाव दुःखं कायं न बाधते । न च गर्भावासदुःखमनुभानाति:

५ ति॥ सिद्धं बुद्धपूजा यन्धर्म्मसमन्वागतानां [illegible] समनया विशुद्धं [illegible] यस्थायिनः नावलोकितेश्वरो लोकधातो
[illegible] यावदवलोकितेश्वरस्य बोधिसत्वस्य महासत्वस्य [illegible] नयाविशुद्धि [illegible] सर्व्वसत्वाम्
[illegible] स्थायिनः॥ अथ खल्वक्षयमतिर्बोधिसत्वो महासत्वो भगवन्तमेतदवोचत्॥ कथं भगवन्नवलोकितेश्वर [illegible]
[illegible] प्रातिहार्यं [illegible] यति॥ भगवानाह॥ [illegible] सत्वाः [illegible] सत्वा [illegible] २०
ति बोधिमार्गमुपदर्शयति॥ येन येन रूपेण वैनेयाः सत्वास्तेषां तेन तेन रूपेण धर्म्मं देशयति॥ तथागत-
वैनेयानां सत्वानां तथागतरूपेण धर्म्मं देशयति॥ प्रत्येकबुद्धवैनेयानां सत्वानां प्रत्येकबुद्धरूपेण धर्म्मं देशयति॥

यति॥ अर्हद्वैनेयानां सत्वानामर्हद्रूपेण धर्म्मं देशयति॥ बोधिसत्ववैनेयानां सत्वानां बोधिसत्वरूपेण ध-
र्म्मं देशयति॥ महेश्वरवैनेयानां सत्वानां महेश्वररूपेण धर्म्मं देशयति॥ नारायणवैनेयानां सत्वानां
नारायणरूपेण धर्म्मं देशयति॥ ब्रह्मवैनेयानां सत्वानां ब्रह्मरूपेण धर्म्मं देशयति॥ इन्द्रवैनेयानां
सत्वानां इन्द्ररूपेण धर्म्मं देशयति॥ आदित्यवैनेयानां सत्वानां आदित्यरूपेण धर्म्मं देशयति॥ चन्द्रवै-
नेयानां सत्वानां चन्द्ररूपेण धर्म्मं देशयति॥ अग्निवैनेयानां सत्वानां अग्निरूपेण धर्म्मं देशयति॥ वरुणवै-
नेयानां सत्वानां वरुणरूपेण धर्म्मं देशयति॥ वायुवैनेयानां सत्वानां वायुरूपेण धर्म्मं देशयति॥ नागवैनेयानां

सत्वानां नागरूपेण धर्म्मं देशयति ॥ ये विद्युवैनयानां सत्वानां मविद्युरूपेण धर्म्मं देशयति ॥ यक्षवैनया
नां सत्वानां यक्षरूपेण धर्म्मं देशयति ॥ वैश्रवणवैनयानां सत्वानां वैश्रवणरूपेण धर्म्मं देशयति ॥ रा
जकुटवैनयानां सत्वानां राजकुटरूपेण धर्म्मं देशयति ॥ मातापितृवैनयानां सत्वानां मातापितृरूपेण ध
र्म्मं देशयति ॥ यथा यथा वैनयानां सत्वानां तथा तथा रूपेण धर्म्मं देशयति ॥ अत्र खं कुलपुत्रावलोकितेश्व २१
रो बोधिसत्वो महासत्वः सत्वानि परिपाचययानि निर्वाणभूमिं प्रतिपादयति ॥ अथ बलयानि बोधिसत्व मह-
सत्वो भगवन्तमेतदवोचत् ॥ अपरमाश्चर्य्याद्भुतप्राप्तो ऽहं भगवन्नमकदाचिदीदृशं मयादृष्टं श्रुतं वा भगवन्

यादृशमवलोकितेश्वरस्य बोधिसत्वस्य महासत्वस्य प्रातिहानं यादृशं तथागतानां सम्यक्संबुद्धानां ह भगवान् ॥
नाहमाश्चर्य्यं कुलपुत्रास्मिन्नवजम्बुद्वीपवज्रकुक्षिर्नाम गुहा तत्रानेकानि ऋष्यकोटिनियुतसहस्राणि
प्रतिवसन्ति स्म ॥ तत्र कुलपुत्रावलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वो ऽश्वरूपेण ऋषिणां धर्म्मं देशयति
॥ अयं कारण्डव्यूहमहायानसूत्ररत्नराजानमपदेशयति ॥ शृण्वन्तु रत्नघोषपर्व्वतसर्वपर्व्वदक्षमोः
तत्र विहारे अन्यकविलासकुन्तकुलपुत्रावलोकितेश्वरस्य बोधिसत्वस्य महासत्वस्याङ्गुष्ठं धर्मपर्या
यश्रुत्वान्ति ॥ तस्यावलोकयन्तं सूत्ररत्नराजमहिमस्त्वा कुर्वन्ति ॥ गुणोत्तरपर्य्यन्तनगर्य्यांतिकर्म्मावन

ध
द्धि

नानि कृपयन्ति॥ सर्ववणकावर्वशादर्ण तथागताउपसंक्रमन्ति॥ आज्ञाप्यसयान्ति॥ माहिषीत्स्त्रियादकुलय्य
त्रत्वयाकावगुयुद्धं सहायान सूनवत्वाजंगुणां विविधस्कन्धावाधि मार्गः सक्लीकृतं स्रुत्वा वनीलाकश्च
उगमभायाद्याविवितं स्कूर्त सक्लीकृतं दिव्यमालीकृतलभ्रद्धा समीदृशतस्यानि। मिलनं सवणकावसम
ययाविपाक्लि नमस्व सूस्वावनीसनूगच्छन्ति॥ एवं सर्वत्वयाणि प्राणिविलिक्षावलाकितेन्वया वाधिसत्त्वाः २२
महासत्त्वा निर्वाणसमेमि सूपदर्शयन्ति॥ अन्य सवाणींतान्यथवन्ति यानि बोधिसत्त्वा महासत्त्वा हगवन्तः यावन्ती
नि वसाहिवय ननेवप्रज्ञाकाङ्क्षा॥ नतथागता सक्राबिन्त्य सर्वनाम तथागताः दृढं समाक्षूद्रोत्ताविया सवण संयः

न्नः सगमालाकाविदन्तलवः यूत्तदमस्मावधिः नास्त्राः देवानां च मनुष्याणां च बुद्धाक्षगवां स्थ नकाल न्नन
समय नार्हं सर्वानि ववनाविस्कं हिक्राक्षि वादी नामस्पाधि वहवीं निविगद्धनाक्षवकर्वरङ्कनवासीजमनु
स्थाववव पृथिवीप्रदनानदाकाल समय तथागतस्य सम्यक्सम्बुद्धस्य लोकितस्यव स्याबोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्यः
गुणाहावनागुणाः॥ यदनकाङ्क्ष नमर्थ्याहसिंगवाजुशासत्त्वानां सत्त्वानां धर्मदनायन्ति॥ ज्ञाय्याक्षीगेकस
गसूपदर्शयानि॥ नतकाङ्क्ष नमर्थ्याहसवाहिक्रस्थाय्य समर्थ्याहस्मीप्रविगणिका॥ नज्ञवस्त्युत्याद्काः॥ पूर्वा
निर्मानिः तथा सत्वलोकितस्यावाधिसत्त्वा महासत्त्वा धर्मदनायन्तिः॥ गृणन्तुत्युवक्ताद्रहिसत्त्वं धर्मपर्या
व

थ
ह्र

यप्रवताः सर्वजनास्थानं र्वालिकं सवलमनुविविक्षयन्तु ॥ अथ भगवान् बुद्धोऽवलोकितेश्वरस्य बोधिस
त्वस्य महासत्वस्य पुण्यः स्कन्धो जगदर्थाय ॥ अन्धभूतानां सत्वानां मार्गसुपदर्शकः ॥ अत्राणानां त्राणं
शरणं वर्णं प्रवायणं मातापितृभूतो ह वः प्रणमार्गणं दीपभूतो ह वः सर्वेषां लोके कुमार्गसुपदर्शकः ॥
सुखदिता सर्वसत्वाय नवणनकथाविग्रहं नाम सन्तु स्मारन्ति ॥ स्नाकिनः दुःखद्रुणदः ॥ देवया दुर्गवर्णं प्रत्यन्तुहवा २३
मः ॥ अथ सर्वसत्वानां कायनेत्रभूतस्य महायानसूत्रं वलवाउंकर्णे पूष्टानिश्वरादिः कदायिन युद्धवाऽऽरू
वलिकुर्हर्मानि यायायय व मसोक्ष न सं वृत्ता ॥ अथावलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वो निःक्रम्य सु

प्रावेशनि ॥ अथ यामस्यां यत्र स राजा वलिर्वसति वत्रावतीर्णः स तस्यैव सकाशादुपसंक्रान्ता ॥ अथ वलिर्वैः
सू वज्रोऽवलोकितेश्वरं बोधिसत्वं महासत्वं दृष्ट्वा तथागतकुलं दृष्ट्वा नानाः प्रणयादिवावर्णनकाव्यः
सुवर्णकानेकरत्नवामनादिभिः सर्वाणि वा नागतानऽवलोकितेश्वरस्य वोधिसत्वस्य महासत्वस्य पादयोः
निपत्य चं दत्त्वा नन्दनयाविस्मार ॥ अथ समन्तरलं जलं अथ समयूर्णं मना वय मद्यसत्रोपायावियत्तुं
यत्स्या सम्यक्श्रोन न दृष्टं तदा स सर्वकाम मसोऽस्मानि संवृत्तानि ॥ अथावलोकितेश्वरस्य वोधिसत्वस्य
महासत्वस्यान्तनयाः सत्त्वप्रदत्तं वसिनाय लोके न ग्रहं कृत्वायाय वनानीयवदाव प्रसत्कानीपा णानियानायुत्

थ
स्क

क्षान्तीय व्यापादिन्मकानांज वामवलरुयहिगानां मूर्द्धि समानमानां संसारदुःखानां त्राणहवः
ज्ञनाय नीमाना। यनृत्नरुदयदाक्ष्यं वचनवर्द्धानीमागम्रूपदर्शया॥ तद्यथापि नाम कुलपुत्र यनथाः
गतस्यादनः सम्यक्कृत्स्नस्यापि शुयात्रमनुप्रयच्छन्ति। नेयासिर्दयपूण्यक्षीर्थं प्रज्ञाक्रामिः॥ तद्यथा-
पि नाम कुलपुत्र दीर्घरोगाभिनन्दितालोकाय मामत्मनः कृष्णावाधिमन्वानहव यस्कन्धे कल्यानेधावयत् २५
द्विर्थं कल्पं सर्वमस्त्वाप्रथानेनुयस्मिनाहत्य युवाधिमन्वा न शक्नुवन्ति। पुण्यस्कन्धं गणयितुं। त्रा
त्रवाहमकाकीतनुमनरुवनविहृतामिधः। तद्यथापि नाम कुलपुत्र लक्षमया महासमुद्रस्यैकैकविः

न्दुं गणयितुं। नतु कुलपुत्र लक्षणमयापि शुयात्रस्य पुण्यस्कन्धं गणयितुं॥ तद्यथापि नाम कुलपुत्र चा
तुर्महाद्वीपकलोकधातौ सम्यग्प्रवदद्यकदा। ऐकादिहेः सर्वे कृषिकर्मान्तः युक्ताहत्व पुरुषवत्तु
र्महाद्वीपनाशं कृषिंकारवत्सरे कथंसर्वश्यो कृत्वा चकात्रणकाले नागराज्ञा वर्षधारा मनुप्रयच्छन्ति
ः गमसर्वथानिष्पद्यश्च ... सर्वसस्यौषधीयवत्रयदींवैकैदाविकाः शकटेर्णे नृटेः। यदकेच
क्षु। ग्रहिगर्दस्तथदिहिः। ... लोर्णवेलाशदस्यमहसस्रहतेवालिमनुकुर्याऽध्याहिर्गधेतादिहिर्मद्यत्वामः
नकं वानि। निष्पादयित्वा ... मयापि कुलपुत्र एकैकं कुलं गणयितुं। नतु कुलपुत्र शक्यं मयापि शुयात्र

स्य पुण्यस्कंधं गणयितुं॥ तद्यथापि नाम कुलपुत्र सुमेरुपर्वतराजाः बहुनि योजनसहस्राण्यधस्ताद्
प्रगाढः॥ उर्द्धेन बहुनि योजनसहस्राण्युद्गत्य तस्य कुलपुत्र हरुजनाणि र्हर्वतस्य स्थाने मूद्रजबत्रमा
र्णं मसिह्रवेद्॥ बहुद्वीपनिवासिनः स्त्रीपुरुषदारिकादारकाः सर्वे लेख्यकाः भवेयुः सम्नाः पर्वतवाः
जस्थाने कायर्यन्तं लिखितं भवेत्॥ न शक्यं कुलपुत्र एकैकं मयात्रकभमकाक्षरं गणयितुं॥ न तु कुलपुत्र षड्- २७
क्षरं महाविद्याया अस्य पुण्यस्कंधं गणयितुं॥ तद्यथापि नाम कुलपुत्र मलयस्थकाः सर्वे चन्दनकृमिप्रति-
ष्ठिताः बोधिसत्वा भवेयुः यच्च सर्वा चन्दनकृमिप्रतिष्ठितानां बोधिसत्वानां पुण्यस्कंधं न शक्यं गणयितु

याः तस्य पुण्यस्कंधं गणयितुं॥ तद्यथापि नाम कुलपुत्र गंगानदीवालुका समुद्रस्य स्कं मयात्रैकैकं
वालुका गणयितुं॥ न तु कुलपुत्र षडक्षरं मयायिनुयात्रस्य पुण्यस्कंधं गणयितुं॥ अथ वा लिवमुत्र
स्त्रः साग्रद्धिना वायुगरुदकेणः यांत्रपूर्णु मम्ब्य सकमवलोकित गय वं बोधिसत्वं मद्दामत्वमनः
स्ववातता॥ को द्वर्णं मयात्रगवः॥ वालि माकर्मकृतं वलिनादानं दत्त यञ्च द्वैवजलानि बधप्रमतुप्राः
र्कप्राप्तः॥ पूर्वयाविवात्रणीकृतं कृतं मयाद्य नदल्लं तत्स्य नक्षर्मदलमनुरुवा॥ अथवा सर्वेहृकृत्रथ
रुस्थाकेमुपाकिद्धाः॥ नजसृनामिव पावानियग्रानः मयाजलानन यञ्जं पाजितं मद्या यामनक्षपलप

यथु

यावन्नकाञ्चि समागतः तस्मिन् मौलीकुण्डलगन्धमानिवस्त्रहरवत्राणि हस्त्रणवथानि वलेकवाचि
मानिवामस्वयुगलविमानि मुक्तादावानि मुक्ताजालानि प्रतिष्ठानि मुक्ताजंगुलिसौवर्णपादि
कानूपुराणि वस्त्रासनुवस्त्रवायमालाजनावकपिलाणसहस्रं नूपुरयदानि सौवर्णमयानि मुक्ता
जालयुक्तानि सहस्राणि पर्यङ्कयात्रसमायुक्तं तान् दृष्ट्वा कपिलाज्ञावकुमारीगणसहस्रं यत्र सौरभपक्षलन २७
यासमर्थगणायत्र सस्त्राहस्य नमामि वर्णाविप्रापिस्याद्धिनीदेवालंकारवविशेषमामौलीकुण्डलगन्ध...गन्धामः
यथोक्तयकाकपूर्वकनकनूपुरवकाञ्चिमण्डलादिहत्कालवीयकर्णपूरालवीयवीसाग्रमत्तसमायुक्ताः

सूक्ष्मवायमाना नानावर्णायवनकवस्त्राणि सुवर्णाः जत्मानिवस्त्रयोः गणसहस्राणि जनकानि सुव
र्णानि रूप्यमयानि वस्त्राहरणानि रूप्यमयानि शङ्खकुलगणानि मयालंकसमायुक्तानि सर्वकृतानि
जनकानि रत्नमयानि दिव्यवस्त्रसार्थयनाचादावानि सर्वकृतानि जनकानि सौवर्णरूप्यमया
नि सिंहासनानि वस्त्रसमुक्तानि दिव्यानि चामरान्ध्ययानन्दवस्त्रयानि वाहिमानि जनकानि सुवर्णमयानि सौ २९
नि कुण्डलसहस्राणि वस्त्रायविमानि रूप्यमयानि नानासमयर्याजागणसहस्राणि मणिपद्मकानि ब्राह्मणगण
सहस्राणि सीनियानि जनकानि कुत्रिगणसहस्राणि सर्वेयानि मानि नदानं विस्मयमायत्राञ्जलिर्वानामस्

कण्ठं पृथिवीकृत्स्नां च सर्वार्थकं पापं प्रतिदूषयामि प्रकाशयामि क्लेशान् यान्यार्याणां श्रुत्वा विनीतां कृत्वा यं स्था
ठायित्वा कुमारकुमारिकाणां जीवितायुष्यवर्धायित्वा ततः समन्तात् क्रियाः दृष्टिनि गत्वा नयष्ट्वानीत्वा ता
सगुद्धायी स्थापयितानि पञ्च यानि बधनानि नक्षत्राणि गुदानि मर्थानि कीलकानि सकलसमायुक्तानि
थ र्भ ः सर्वाः क्रियाः सत्यानि दुष्टयायानि वध्वा स्थापितानि ददाव सर्वाणि द्वाराणि कृत्स्नकृतानि ःयथसंक्षाः २१
वंकायस्य मर्यादितीयं द्वारं स्थाप्य मयक्रामीयं द्वारं समरमर्यं वज्रं यथाद्वारं वासम यं पञ्चम द्वारं स्यादमयं
सर्वद्वारं वज्रमयं समन्तं वं सूत्रं मर्यं कानि सर्वद्वाराणि ः तच्छेदकद्वारं यथा यञ्च पञ्चगतकयाराणि यं ः

तस्यं पक्कानि गम्भीरं सूत्रं दुष्टानां सकर्याणि उपयुर्ध्यानि स्थापितानि ः ततः स्कन्दगन्धयक्ष ग्रहसमन्त्वं
यामि क्षाविद्धिवसमन्तिकान्नू यदा क्लाविद्धिवसत्र सवनू यदा क्लाविद्धिवसवताद नू यदा क्लाविद्धिवसत्र मा
नुषन्नू यदा सर्वं कृत्वादि नदि नर नचनू यदा यावित्र मामि ः नवसत्वनः पञ्चामिः नवान्न पिविक्ष यित्वा यन्
हु प्रावक्षुं तदा दृष्टा नयपुत्राणावता नयक्रिः पथ नगत्वा सत्व यर्व ताउत्या दिता उत्याद यित्वा सर्वूः
प्रदक्षिणावयित्वा उत्थनगन्तनं सर्वां क्रियाः प्रमाणा य यतिनि प्रतिष्ठितं न कुल सकदवहीमसर्व
नागेन्द्रादिहि नर्थे श्वनाजाहि ः पदः पुनः पुत्रा चसमाप्त सर्वं यवहिता जीवताय प्राकं दुःथे स

वा मृताः न कथयन्ति॥ जीवामा हत वरे गत न महावीर्येण सर्वाणि तानि द्वाराणि हम्यानि यावल्लोकाः
शुद्धानि यन्त्राणि सर्वे राजानो नाबध्नन्वद्धानि दृह्ला नानायणस्य सख्यय नस्य वंविकयान्ति॥ अथ वा ब
लिवस्तु वज्रा मृतः॥ अथ वायु नवपिमवणकाले संप्राप्ताः॥ अथ न कथयन्ति॥ वरमस्माकं सं ग्राह
थ ३ मोमरणं न तु वध्यन वद्धानी कालं कुर्वाम॥ यथा वध्य नवद्धानी कालं कुर्वाम॥ न का कृत्रियधर्म म २८
स्माकं विनश्यतः॥ यदा संग्राम मह मोका लं कुर्वाम स्वदा स्वर्गं वयं गच्छामः॥ अथ न सर्वे महाराजानः स
स्वकस्वकं गृहं गताः॥ महाराणि निजानि समाज्ञ वथया गत्वा न्यस्तानि स्वक स्वकानि सत्कृत्वा काल

दा दृष्ट्वा च पुत्रं न वाम न च कन्यं महिनि र्माय मृत्वा जिना लङ्गीय च दृढं न्यग्रहं याते कामं यग्रह
क्रोसं यस्मिन् तं महाकाग द्वारं मागतः॥ द्वारपालेन नवद्धमाग्रुविश वाम न कवुप्रक्रमणः॥ केसेय यान्ति॥ दु
नाद हमागतः॥ अथ महाद्वारपालेन न दवावत्॥ ब्राह्मण कन मा यां हमे लमागतः॥ स कथयन्ति॥ वन्तु
थ ४ डीयाद हमागतः॥ अथ महाद्वारपालेन पुत्र मागतो बलि मार्गं चयन्ति॥ देवजा गत नस्य वाम नक ब्राह्मणेश॥
अथ बलिवस्तुत्र न्तु नदवावत्॥ कोदृशं वसु यावतः॥ देवनन जानामि॥ अथ बलिवस्तुत्र न्तु नदवा
वत्॥ गजागत तह वजानीय नीयतां ब्राह्मणः॥ अथ महाद्वारपालेन न दवावत्॥ प्रविश महाब्राह्मणः स

प्रविष्टः नलयी० मनुष्यदलो। स्वचनत्रायाध्या यं०लो। स्त्र्यायना। अथ शुक्रस्मनदश्वावन्॥ तत्र काल
युक्तः प्रविष्टः। अत्र वन्धकविद्यानंकानि ब्यानिः कथं जानन्ति हे भगवन् जानाम्यहं तस्यानिमित्तानि
चिह्नानिः। किं उपायं करोम्यहं। अथ नारायण नरविर्चिंत्य वर्ण्यं दानं विप्रानि सानिनो विश्यानि। मनकस्य
मुद्रा मनस्व नी न्यस्ताः तदा सकथयानि। आगच्छ ब्राह्मण कौतुहलं ह्रीं प्रायं। सप्राविग्रस्य तत्र तदवाचन्
ः द्विपदयावामि सन्यादि महाब्राह्मणाद्वयदं यावसम याश्रीनियदानन्त्पदलानिः प्रतिग्रहं तस्या २५
यगृहलासि। क्षावसुवाचा गिलयानियं सूवर्ण्मादिनां तत्क्षनवामनकतृयमतेज्ञायितं अथ शुक्रः

भगवाचन्॥ राजन् सत्कथितं मया। कालयुक्तस्वरूपः प्रविष्टः। नत्समप्रमाणीकृतं तसेनतकर्मदलमनु
ष्यः। तनास्मानं मदाप्रमाणीकृत तस्यचन्द्रादेवोत्स्कं त्रियवासिनी गृहीतासायिंगदावक्रधनुस्तामन
हिंस्तुयालदस्ताः। अथ वलि वमन्त्री इन्द्रामत्स्वे यानिनः। स्मृतिमत्रसूक्तवयनायमानाः। क्षिः किं कृतं मया।
यदस्तनविषसकताः यदह्मयंयावियुर्णुतानियपदेन संविद्यनः। तदा सकथयानि॥ तृतीयं न संविद्यनः॥
यत्सप्रतिग्रहं याचितं तनकौतूहलस्य यायेंकरोम्यहं। अथ नारायणस्य भगवाचन् त्रैलोक्यं सत्यं॥ यत्रादंस्थाय
यामि तनत्रयास्थानत्वः। अथ वलि नस्वमन्त्रतगदवावन्ः यात्रूर्गीलयाहूतमातूर्णं करोम्यहं। तासकथयानिः सत्यं सत्यं

कृत्वः सर्वे स्वयंकता स्थलं सत्य न सत्य याऽण नवद्धः मात्र यहूस्लसेवि नाहो गानियः हा ग्णुनि उष्ठिकानिकृ
कानि कानिकुमारिकाः याणुवेः क्रौवर्थे। विर्धंसिनानानि सौवर्णुमयानि सिंहासनानि दिव्यानि कूटागारानिकाः
स्मयान दानि वज्रयनि वैडूर्यकानि कानि वस्त्रारूपवर्णानि स्वर्णकूटकानि वल्लसूयनामिकानिः नानाये
ल ० कपिलादीनि क्रौञ्चवैविर्धिहिकानि साचयहूरुमिवि नासिकाः जय वैँलिवस्त्रवस्त्रःण नीवाविक्रामाः ३०
यदनागावालि वृन्दावयहूयाग स्मकाल दानदुले स्थवष्ठ नमवलेश्वः॥ नमास्तुदेवाय यश्चेवकर्लीसनाथ
लोयामालउत्तर स्थपितकाः ...नः यवः सर्वविवार्णः ज्ञानदीप्तिमयाहत्यवृक्षलपूत्रकूरूपमयादा

नंदलेः॥ त्राताहवादिगुहयपद्मदक्षायपद्मश्रियाय समलंकृतायः उष्णमकुटधरायः सर्वज्ञशिवासिध्य
कृतायः वज्रसत्वाय अनकनायः हीनदीनानुकंपायः दिवाकराकरवरलोचनकरायः पृथि
वीवरलोचनकरायः हे बद्धकाराजाय ऽउल्मशुद्धसत्वायः यमयागमन्त्रपाकायः साकृवतायः चि
न्तामणिरत्नायः धर्मगञ्जपारियालनकरायः सदाप्रत्यामिकानिर्देशनकरायः॥ ऽदंस्त्राणंमयाकृ
तमवलोकितस्य नस्यबोधिसत्वस्य महासत्वस्य स्तुतिनाम सत्वाय महनामसनुस्मरन्ति ते सर्वान्निभका
लस्तुतीनवहन्ति यद्यपद्यसूत्रग्रन्थनागरायपद्यसू यमहनामसमनुस्मरन्ति सर्वन्नितवद्रुतयपायदुःखा

स्वरत नाम सत्त्वा यत्र च नाम मन्त्रयन्ति गच्छामि तत्र सत्त्वावलोकधातुं जासे नाहं त्वत्र तथागतस्य धर्मं
मनुशृश्चान्तिः अथावलोकितेश्वरो बोधिसत्त्वो महासत्त्वो विरोव सूत्रद्रस्य शाक्यकन नँ ण मनुप्रयत्नेभि
हाविश्यामि ते कौशल्य सूत्रन्नुश्री नाम तथागताः ईदृश स्यश्रुं बुद्धाविश्याव वण सम्यक्सं त्रः सुगतः लोकविदनुत्तरः
ः पुरुषदम्यसारथिः शास्ता देवानाञ्च मनुष्याणाञ्च बुद्धो भगवान् सर्वतः स्रवन्ते नयाहाविद्यान्तेः ३१
।तवक्षे कतर नागगण ध्वं नच्छ वर्ण ध्वं न माढणं द्धं हाविश्यान्तिः भाउ कुवी महाविद्याल ख्वलाला हाविश्यानि
ः मनन स्याध्मर्दाक्रि णाउप नामेनाण न महस्र मूल्यमुक्ताहारं वृक्षायामस्मदस्रवं पसोलीकृत्युलत्नानाः

ॐ लेह संविग्नाः अथावलोकितेश्वर बोधिसत्त्व नमहासत्त्व नधर्मदेशनां कर्त्तुमानवक्षुः शृण्वन्तु महाशा
जरूणाश्च नमामन्त्रयावि विनयन्ति सनतयाविग्रहं महाशागमस्माद्विविध्निक्रयन्ति: द्योतिदास कर्मकन
योजस्यायं यत्र महाशालिधन धान्यकोशकोष्ठागारान्वहन्ना नाम सत्त्वाय पुत्रदारक दारिकाव नयन्ति
नार्यामातायितवावाहिर्वस्त्राहिर्यत्र सकाशस्थ पात्राय माङ्गदेह प्रमवणकात समयं नकाम्य क्राकाह
यन्तिः यदाप्रान्ताधांवरवतिः मदाउस्थाने यविपरीतं यश्यन्ति सदृशीयेन वर्णीयुक्तालोने तयाविपूर्णा
यश्यन्ति । यत्र महाशालि वृक्षाणि शाखादीफलानि संप्रतालिकानि यश्यन्ति दृष्ट्वा च संत्रासमापद्यमानाव

स्वप मयानपूर्व्वेः पार्श्वः वन्दनीयन्तु तिष्ठति न तिष्ठति गैङ्कु वधानापवि म महाय प्रयम वीयादानिविशीर्यत
उल्कि फयादो हे ग्याया दुहत वनः अज नकेः का क गृध कृके वग गमावदिहि हेकु म हंनं नावाकियौ वद नाय्र
प्य नेहवानो वनं कु वधानायावि नान्हायथाढवनीर्यं क्ष उष्णांगुलकगुकातकेकयादयस्ते णैगों यस्ते
ष्णनानिप्रविगल्लिः सवाक्कुचानिकिं मयायायवम न सह्वनकर्म्मकुर्नं अथय मयालकाः पूर्व्वातवमाद ३२
ः धर्म्मा मान वयान्तथागत स्यापित्रुयाश्च निर्यानि नं नहृयाधर्म गान्धिज्ञाकाट मानानृप्राः नहृयाकविद्धाना
नि दीयमानानाम् आदिगानिः नहृयाकाज्ञित्रुदश स्त्रूयवि स्याति प्रक दाक्तिनीकृतानिः सकथयति ॥ अथ

ह्यहवयायवनावृद्धधर्म्मं मे दवाक्लि नभाग कथयन्ति नस्ये नतकर्म हल मन्त्र हवः सर्गे र्यमयाले नीयत
मस्यनाहूः यूवना नीलाउयनामयन्तिः गच्छन्तुह गवक्रा कर्म हमी मृयदर्शयन्तु अथ मयमयालपूर्व्वा
नीलोकालस्तम महान वक्राद्वियन्ति क्लि ह्याचत्र कं णक्लिनगं कायविन वन्ति नदयिजी वन्ति ष्ठिनीयं ण
क्लिणगंकायविनचन्ति नदयिजी वन्ति स्तनीयं णाक्लि णगं कायविन चन्ति नदयिजी वन्तिः यदाकालं नकु
वन्ति नदाजग्निस्वदा मध्याक्लि यन्ति नदयिकालं नकुर्वन्तिः ननक्षत्रां नफान यागुञा स्वविस्क स्त्रनदक्ष
नञ ष्ठमयिदन्ता निविशीयन्तु नालमायि स्कन्ध ढक्ति कण्ठ मायि हृदयमायि जन्त्र मायि वल्का निगुञ गुञायमाना

निसर्व्वसंकायदकृत्ता । एवं महाराजऋ ञाकिञ्चित् क्रामारवन्ति । आयवलोकतनर्हि महाराजर्य यत्र नयूर्थं क
र्त्तव्यं ॥ एवम् मनस्तानि मिकां धर्म्मदेशनां कृत्वा । अथावलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वस्तस्मान् मदवाय तस्मा
नमिष्या मया रं महाराजा मित्रवज्रभवन महाविहाराः ऋथ महासंनियातो भवन्ति ॥ तमाइ अवलोकितेः
श्वरो बोधिसत्वो महासत्वो न नाम्नप ऊँ उल्लेपा नीलयान लाढ़िगावदा मर्कटिकनऊन वर्तिगत्वाव २२
विश्वरूपवत्यां गगनस्थपूर्वना ... गहिनीः नदामदवा नागमयक्षा राक्षसा गन्धर्वा गरुडाः किन्नरा महो
रगा मनुष्यामनुष्याः संनियतितानि ... अनेकानि बोधिसत्वगणानि संनियतितानि ॥ अथ सर्वां बोधिसत्वाः

नामध्वगगनगंजो नाम बोधिसत्वो महासत्व उत्थायासनादेकांसमुत्तरासंगं कृत्वा दक्षिणं जानुमण्ड
लं पृथिव्यां प्रतिष्ठाप्य येन भगवांस्तेनांजलिं प्रणम्य भगवन्तमेतदवोचत् क्वाकुतो भगवन्नयमागः
च्छति ॥ भगवानाह । एष कुलपुत्र अवलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वो बलिनामुर्द्धस्थभवनाद्वि
र्गतः ॥ तमाइ मीवर्ष्म यज्ञागच्छति ॥ अथ गगनगंजो बोधिसत्वो महासत्वो भगवन्तमेतदवोचत् ॥
कदा पश्याम वयमस्मादृशमवलोकितेश्वरं बोधिसत्वं महासत्वं ॥ भगवानाह ॥ एष कुलपुत्र ॥ देवागः
च्छत्यवलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वो यदा बलेर्महासुरेन्द्रस्य भवनान्निष्क्रान्तो ... सेवेनम

ले
क

सो बाऊ ब्वाकिञ्चि त्रामाहवनिश्चय वलोकेश्वरर्द्दि महाराजस्य त्वेन यून्यं कल्पव्यां । तव मन्त्रलामिकां धर्म्मदे
शनीं कृत्वा ॰ अथावलोकितेश्वरो बोधिसत्त्वो महासत्त्वस्तमद्दवाचत् आगमिष्याम्यहं महाराजास्मिन्ब
जगवन्न महाविहारवहुश्रमहाश्रीनियादानवगिा । नमाइवलोकितेश्वरेण बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन नास्मिय
उत्सृष्टा नीलपीतलोहितावदातस्फटिकरजतवर्ण्णा गत्वा बोधिश्वरहवरूथागतस्मय वनात्र्यवाल्कि नाः ॰ नः ३४
यानदेवाः ॰ नागाः ॰ यक्षाः ॰ राक्षसाः ॰ गन्धर्व्वाः ॰ गरुडाः । किन्नराः ॰ महोरगाः ॰ मनुष्या अमनुष्याः ॰ सन्निपतिताः ॰ अने
नेकानि बोधिसत्त्वगणानि सन्निपतितानि । अथ सर्व्वे बोधिसत्त्वानां मध्ये गगणगंजो विहारादितिष्ठानि पृष्टवा

र्षा गवमनिः ॰ दिव्यानि कल्पवृक्षाणि यत्र महार्हरत्नानि ॰ अनेकालंकारयुक्तं विमानानि मणिमुक्ताहार ब
शतसहस्राणि युक्तंविमानानि कालिकवस्त्रयुक्तविमानानि शुद्धामयुक्तविमानानि लोहितदण्डानि सुवर्ण्णरूप्यमु
त्रानि अनेकानि पुष्पवृक्षाण्यनेकानि कामपुष्पाणि ॰ अथ गगणगञ्जो बोधिसत्त्वो महासत्त्वो भगवन्तः
मनवोदेवत्रा नागच्छति भगवन्नवलोकितेश्वरो बोधिसत्त्वो महासत्त्वः ॰ भगवानाह । तत्र कुलपुत्रः
त्रनगावलत्रयस्य रत्नद्वस्यरहवनाति ॰ कुर्यनसंघकानां हर्मि । नैगच्छति । अत्र मनुष्यावर्व्व वं पृथिवीप्रदेशे न
त्रवच्छादितो नपुत्रायन ॰ ववदानामविल्पामणिनर्त्तेनयाहैवे संकुर्ण्ण ॰ अनेकानि च यक्ष गन्ध सहस्राणि

गस्मिन्द्वीपप्रविशमानि ॥ यथा वलाहकेन अश्वराजेन अस्य बोधिसत्वस्य महासत्वस्य पूर्वस्मात्द्वावान्तैः धारयि
त्वा पादयान्निर्यमानिः ॥ अनेनः क्रान्तः विनकारणेन हमस्यां न मोक्षकारणे अहं मोचितवानस्मि ॥ सकथयानिः
लेढ स्वनकानि मया महायानेपावकानि कृतानिः समेयक्रवाक्रमे लोब्धादि व्याम्रे नर्तु नललमयार्सदाम नख
विद्यमानः ॥ तनस्कन्धीयक्रवाक्रसानां धर्मदेशनायानि स्मःगृण्वतुरुवन्हूव्यार्यकारणव्यूहमहायानवल ३७
राजस्य चतुष्पादिकामायेगाथां यनुगाम्याकिः धारयिष्यन्तिः वाचयिष्यन्तिः पर्यवाप्स्यन्ति यानि गणु मनसि
करिष्यन्तिः तेषामिदं पुण्यस्कंधं संख्यादनारुवादेः ॥ तद्यथापि नाम कुलपुत्र शक्यं मया अवनमानृनजसंप्र

सानमूहदीतुं नेतु कुलपुत्र शक्यं मया कारण्डव्यूहमहायानसूत्ररत्नराजस्य पुण्यस्कंधं गणयितुं ॥ तद्य
थापि नाम कुलपुत्र शक्यं मया महासमुद्रस्य एकैकं बिन्दुं गणयितुं नेतु कुलपुत्र शक्यं मया कारण्ड
व्यूहमहायानसूत्ररत्नराजस्य चतुष्पादिकाथायाः पुण्यस्कंधं गणयितुं ॥ तद्यथापि नाम कुलपु
त्र द्वादशगंगानदीवालुकोपमास्तथागतानार्हन्तः सम्यक्संबुद्धा द्वादशकल्यान कल्पान्यधान्यय यः
थ्वी चवरायिशुयात्रशयनासनग्लानप्रत्ययहेषेज्यपरिस्कारैः सर्वे तथागताः पुण्यस्कंधं गणायितुं न
शक्नुवन्तिः प्रागेवाहं एकाकिन माध्यकावरहमोविदनामि ॥ तद्यथापि नाम कुलपुत्र चतुर्महाद्वीपक पृथ्वी

लत्रि

कं गृहं विहारं कारयन्ति स्तूपं सुवर्णवर्णमयं॥ मत्रा विहारं स्तूपं संस्कृतं कुर्याति यं चैकादिनयमथाल्पाववर्ज्जः
यन्ती कुर्यात् सौधाल्पाववर्ज्जा पट्टं युष्मस्कन्धस्कन्धः कारण्डव्यूहमहायानसूत्ररत्नराजस्य पुण्यस्कन्धं उप
संख्यामि॥ अथ भगवन् कनकमुनिरवलोकितेश्वरं बोधिसत्त्वं महासत्त्वं मन्त्रयति स्म वाचं चानुमत्वा॥ कारण्डव्यूहः
महायानसूत्ररत्नराजं लिखापयन्ति॥ स गांकीर्त्तनः युष्मस्कन्धस्तवन्ति॥ अन्यच यमयक्षकुलपु
त्र यत्न स्कन्धं प्रमनति॥ य कारण्डव्यूहमहायानसूत्ररत्नराजं लिखापयन्ति॥ न च नशानि धर्मस्कन्धं
प्रसङ्ख्यामि लिखापयितानि हरवन्ति॥ स नाजानाहरवन्ति यक्रवर्लिनप्यत्तु द्वीपश्च नाहवन्ति स सौमदस्रप्र ३८

त्रातां गन्धानां वीणानां वंशीनां गणयितुं न यत् सैन्यपुमर्द्दकानां कनयन्ति॥ यश्च कुलपुत्र इदं कारण्डव्यूहः
महायानसूत्ररत्नराजस्य नामधेयमनुस्मरयन्ति॥ स संसारिकदुःखात् विमुच्यन्ते जातिजरामरणशोक
परिदेवनादुःखदौर्मनस्यायासात्यां विमुक्ता हरवन्ति॥ य नयज्ञायय द्युम्नं तत्र कृत्जातिस्मरा नाहवन्ति॥ सं
र्वाकाय गोशीर्षचन्दनगन्धं हरवन्ति॥ नीलोत्पलगन्धि न सूख्यासावान्ति॥ यानि पुण्यु स्वत्रा ज्व हरवन्ति॥ म
हानागबलवगसमवागवाग्नहवन्ति॥ सर्वं स्थामन्त्रैलोमिकीधर्मदण नांकुलाः॥ अथ भगवन् क्कनाकु सा
कविन्दु श्रीमायलि द्वलंकविलसकृदागामि द्वलंकविद्दनागामि द्वलं प्रा निर्ह्निताः॥ नकथयन्ति॥ न ह

ले
र्भे

गन्धर्व्वैर्देवविद्याधरमानुष्यब्रह्मा चेन्द्रश्च नमस्यन्ते ॥ स्मिंश्च वने माश्चकानि दिव्यानि सुवर्णमयानि रूप्यान्
नि कर्म्मः सुवर्णमयानि चंक्रमाणि कर्म्मः ॥ अथावलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वस्तान् नदेवाच नः ॥ अ
नकाम्या सत्वा बोधिमार्गे नियोजयितव्याः ॥ अथ यक्षराक्षसाः कनकथायं दत्वा विस्मयमाश्चर्यप्राप्ताः ॥ स
यत्र स्थाने समवसृताः ॥ गमिष्यामि यत्राकं ॥ अवलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वः संप्रस्थितः ॥ अथ सयक्षराक्षसा
नूदकः पृष्ठतः पृष्ठतः आगच्छन्ति ॥ अथावलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वस्तेन दशार्वत्ताः प्रातिनिवर्त्यते ॥ पुनः
यं दृष्ट्वा गताः ॥ अथ सयक्षराक्षसाः अवलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वः सिंहलनिवासिनि पृष्ठतः कालेन ॥ ३१

र्दिनः ॥ अनन्तदेवस्तवनं गत्वा शुद्धावासकायानां देवपुत्राणां सकाशमुपसंक्रान्तः ॥ उपसंक्रम्य ब्राह्मणरूपमास्था
स्थाय तत्र देवनिकाये सुकुण्डलो नाम देवपुत्रो दुःखितः ॥ अथावलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वस्तत्रा
ह्मणरूपेण तस्य देवपुत्रस्य सकाशमुपसंक्रान्तः ॥ उपसंक्रम्य न देवाचत् ॥ बुभुक्षितोस्मि तृषितोस्मि ॥ अथ
स देवपुत्रस्तं एवमवोचत् ॥ न मे ब्राह्मण किंचिद्विद्यते ॥ अवलोक्य मे त्वया किंचिद्दातव्यं ॥ अथ स देव
पुत्रो विमानं प्रविश्य रत्नपूर्णानि पश्यति ॥ उमानवस्य ॥ दिव्यैर्भोजनैः पूर्णानि रत्नपात्राणि पूर्णानि स्याः
नि ... रत्नपूर्णानि दिव्यानि समवसृताः ॥ अयमनाहारेषु पात्रपूर्णानि ॥ वामया अस्य विमानस्य वस्त्राभरणैः पात्रपूः

श्री॥ अथ सदेवपुत्रश्चिन्तामापद्य॥ अवश्यं मम सत्यात्रं द्वानहिकिं गंय नदृणीलक्ष्मी वनुप्राप्तः॥ अथ
सब्राह्मण त्राह्णयाक्नः॥ प्रविलम महाब्राह्मण मम नवाक्रुणाविमानं प्रवर्त्यमः॥ देवानलैः॥ प्रानियाये
दिनः॥ दिव्यान सन माऽथयर्नाहारे सोऽजिनः॥ रक्ताव स्वाक्षकाव मनुक्रनः॥ अथ सदेवपुत्रक्ष्मम नदवावत्
ले माम महाब्राह्मणकेन मस्यात्स्या स्नुमा गनः॥ ब्राह्मणक्ष्ममादः॥ अजनव नान्नामम दाविदावालनाइकमागनः॥ अथ स ३८
देवपुत्रमनदवावत्॥ कीदृशी मास्यामेः॥ अथ सब्राह्मणक्ष्ममनदवा वत्॥ मारुमीय मणीयानि दिव्यमानि नक्षेत्रः
विनाया पितृणाहिं तादिव्यकल्पवृक्षैः मनानमानि यानि पुष्पानि प्रादर्शनानि यर्न्तु यान्नैः॥ विविधानि ग्रंथीः॥ पुष्कावित्याद्ध

ल्पक्षः॥ विविधानि च्छणान वर्णागुणवर्णादाक्लिणीयादृष्यक्षः॥ विश्वस्ववस्थागन स्यानकानि यानि कार्याणि सं हृष्यक्षः॥
वर्वं स्नवमणीया देवपुत्र मास्यामेः॥ अथ सदेवपुत्रक्ष्ममनदवावत्॥ अवस्यैव या महाब्राह्मण सर्वप्रव्यानः॥ कर्लव्याः
ले ः॥ अथ वादयामि मनुष्यामि वा नया मनुष्यामि वा नव मनुष्यस्य दृणान्नामि लैसवानिः॥ अथ महाब्राह्मणक्ष्ममनदवावत्॥
नयदवानयमानुषावाधि मव्रादंदीनदीनान्नकंयकावाधिमार्गमृयदर्णकः॥ अथ सदेवपुत्रा मोलीकृणुलमयनाम
यानिउ यना मापिल्वा सदेवपुत्रकं मां गाथ्यमराष्पनः॥ अल्लागुणमयकृतं सर्वदावाविवर्जिता॥ अध्येववायि नं वीजं अध्ये
वरूलमं पदं॥ अथ सदेवपुत्रकं मां लाषायेल्वा नक्षेवप्रक्राकृः॥ अथ सब्राह्मणक्ष्ममादवानिकायादवानि यास्मिन्दः

लक्षीयं प्रभूतनः गत्वाय वाक्रसीनां युनमा व्यवाल्किनः श्च कामनू पाहिनि मा यप्रामादिकं दृष्ट्वा व नसीं नाक्रसी नीं कामाये हं प्र
उत्युन्नां न्यजा कामायेहं मृत्युन्नं क्षदानस्य सकाश मृत्युसंक्रान्ताउ पसंक्रम्यैनदवाच नः । हवत्न स्माकं स्वामीक मायोत्वयं यो
वनं नवास्माकं स्वामीन संविद्यनः ज्ञ स्वामिकानां स्वामिन वः । जगानिकानां गानिर्तवं जयनाय यमनाय नायणं हवः जन्द
द्वीपानां द्वीपाह व ज्ञान्नानामा वाकोन वः ॐ माष्ठितु भां नव ज्ञांः ॐ ज्ञानीं दीयं हः कः अ मृथसं ज्ञायव ज्ञानी द्वूं हे ३६
नः नूपियं नानानं दीर्हः नः कयंहीं नानामह्यं दः दः । व्याधिय पानियी ऽि नानीं वै यं हः नः दुःखे नानीं सर्वानां
मानायि कृस्त नः जवीश्र यय ज्ञानीं सर्वानीनि र्वाल्यपदर्ग कः ॐ दृशाहगवंनस्य गुणवि नायाः स्त्रियि

निन भोजनगृहाणि यानगृहाणि वस्त्रगृहाणि उद्यानानि रमणीयानि पुष्करिणी रमणीयानि ॥ स कथयति ॥
यदि मदीयाज्ञां कुरुत्र नः कथं वयं न वाज्ञां करिष्यामः । न तासामार्याणां दक्षिणमार्गस्य पदानि गं मार्ग वर्जयतू
यं प्राप्यं जाम गव उभूयं धीनं लक्षणायन्ति इह लमनुष्याणां सकृदागमिष्यति इह लमनुष्याणां तेनागमिष्यति इह लमनु
प्राणां तासां राक्षसीनां नागदः ख्वेन बाधन्तः ख्व मदुः ख्वेन बाधन्तः मादृ दुःख्वेन बाधन्तः ज्ञात्वा न विलं नक
र्वाक्षिन कस्यावि क्रौ विताक्ष नायमिष्ठा नेज्ञहि वनाधर्म वृक्ष्य वाल्किताः । गक्कामंवन मयगृहीताः त्वमाद्य
पुन वायप्राणानियानं नकुर्याम्नः याद्दशं जम्बूद्वीपका मनुष्याजीवान्ते ज्ञ नयान नदृनं वयं जीवामः । पुन

ववनाक्रमीवृत्तिस्तत्कर्याम ॥ आर्यदुर्गतिलोका संवरस्य गृहीताः ॥ अथार्यावलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्व

सिंहलद्वीपाद्वनिर्गत्वा वाराणस्यां महानगर्याममेध्यप्रस्रावस्थाने गतः ॥ तत्रानेकानि कृमिकुलशतसहस्रा-

णि प्रतिवसन्ति ॥ तत्रार्यावलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्व उपसंक्रम्य तदा तस्मै भ्रमरशब्दो निर्णाय तेन शब्द-

नायमानं तं च शब्दं निश्चारयन्ति स्म ॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमः संघाय ॥ ॐ ते कृमिकाः तत्र प्राणकान ४०

मो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमः संघाय ॥ ते नामधेयं मनसिकुर्वन्ति ॥ ते विंशतिशिखरसमभ्युद्गतं सत्कायदृष्टि-

शैलं ज्ञानवज्रेणाभिद्य सर्वे ते सुखावत्यां लोकधातावुपपन्नाः ॥ सुगन्धमुखा नाम बोधिसत्वा उपपन्नाः ॥ यदा स

त्वा यावत् पाकं कृत्वा तस्माद्वाराणस्या नगर्याः प्रक्रान्तः ॥ तदा मगधाभिमुखं प्रस्थितो गच्छति स्म ॥ मगधविषयमनु-

प्राप्तः ॥ सर्वे सत्वा अन्योन्यं भक्षयन्ति ॥ परस्परमांसं खादन्ति ॥ विंशति वर्षाणि यावदनावृष्टिर्जाता नैकाकारा नश्यन्ति प्राणिषु

नश्यन्ति ॥ तत्रार्यावलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वश्चिन्तयामास केनोपायेनाहं सत्वान् मोचयेयम् ॥ अथावलो-

कितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वो विविधानि वर्षाणि प्रवर्षयति ॥ प्रथममुदकवर्षं वर्षयति उदकेन सन्त-

र्पिताः ॥ तदा पश्चाद्भक्ष्याणि खादनीयानि दिव्यानि मनसा अथ पानादानाय यावत् पूर्णानि प्रवर्षयन्ति ॥ यदाहार

तृप्ताः सत्वाः तदा धान्यवर्षं वर्षयति ॥ नानाविधानि च तिलमुद्गकुलत्थादिधान्यानि प्रवर्षयन्ति ॥ यद

गु

यदा मर्षां सत्त्वानामहिप्राया भवन्ति॥ तदा न दामर्षां महिप्राया भन्नुसिध्यन्ति॥ अथ त मागधाः सत्त्वावि
स्मयमायत्नान्मुश सवेत्रक स्थाना विग्रहाः॥ यग्रामि त्वायनस्य वमवमाद्रः॥ कस्य वस्थायं प्रहावः॥
ननस्कषीयूत्रानां णं मध्वजीर्णो वृष्टा महत्त्रकः॥ कृष्ट्वा। भयानमी वकुः॥ उनकवर्षलनसनैदुस्रायू
त्रिपुत्रायाः सगषां कथयामि॥ नयूष्माकमन्त्रदवस्य दृगः॥ प्रहावा भवन्ति॥ आवेवादिता इवलोकितेश्व ४१
रस्य बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य॥ ततस्मात्॥ यः पर्वदः॥ पूस्को॥ कीदृशं तस्यावलोकितेश्वरस्य महासत्त्वस्य
गुणसंराशिप्रुमानस्पूः॥ उख्यानां दीपभूतः॥ सर्वसंलायदग्वनां छत्रभूतः॥ तृषितानां नदीभूतः॥ रः

यष्टीनानामहृयंददः॥ व्याधिपीडितानां वैद्यभूतः॥ दुःखितानां सत्त्वानां मातापितृभूतः॥ आवी
चिपयत्रानां सत्त्वानां निर्वाणपथदर्शकः॥ ईदृशा भगवतस्य गुणविशेषाः॥ स्मृतेवताऽस्य सत्त्वालोक
मतेस्तानामध्वयमनुस्मरन्ति॥ तेऽयस्मिन् मस्त्यां सांनिकं दुःखं प्रानुवत्तेयन्ति॥ सचननाऽस्य पुत्रपाः यु
नृषपुंगलाय इवलोकितेश्वरस्य बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य सन्नं यविग्रहं पूजार्थं निर्यातयन्तिः॥ य
इवलोकितेश्वरस्य बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य पञ्चवर्णचतुरस्रमण्डलकं कुर्वन्ति॥ ते राजानो जायन्तेः
चक्रवर्तिनः सप्तरत्नसमन्वागताः॥ तद्यथाः॥ चक्ररत्नं हस्तिरत्नं अश्वरत्नं मणिरत्नं स्त्रीरत्नं गृहप

श्री

पानि न लभन्ते यानि ण्यायक न लभन्ते दंसफ न लभन्ते॥ ग्राहि सफाहि न लभन्ते॥ समन्वागतमात्रावनि॥ अवलोकितेश्वरस्य बोधिसत्वस्य
महासत्वस्य कपायमपि पिनिर्गतानि सर्वगन्धकायारवनि॥ यत्रवना पयपश्य मनत्तनयानि पूर्णकाया चरन्ति॥ नवसयं क्षोभ्यन
विलपयैरुनवानु॥ नाम्ब वर्षदः स्तक स्तक कुहवन मृत्युलय कनाः॥ अथ सजीर्णुपदुज्ञानं मिकांध मेदग
नांकुत्वा स्वकीयधर्मानिर्दैगनं प्रवृत्तमनः॥ अथ यावलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्व स्कन्धे वाक्याः ४२
लाइग्रहिणः॥ अथ सज्ञाकाणस्तत्यं त्रिमायदः॥ विस्मयहवक्कथा गगनामावलकालं दृष्टः साइस्त्रपूर्व
लाझगवन महाविहानमनुप्रविष्टः॥ आगस्थितः गयनादृष्टः॥ अथ अवलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वो

झगवन्तं महाविहानमनुप्रविष्टः॥ यावद्येन्ययेन कानि देवनागयक्षगन्धर्वासुरगरुडकिन्नरमहो
रागमनुष्यामनुष्याणां सहस्राणि॥ अनकानि च बोधिसत्वानां सहस्राणि संनिपतितानि॥ अथ
गगनगञ्जो नाम बोधिसत्वो महासत्वो भगवन्तमेतदवोचत् कुतो भगवन् बोधिसत्वः समागत
मिष्यन्ति॥ भगवानाह॥ सकलपत्रावलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्व आगच्छति॥ अथ गगनग
ञ्जो नाम बोधिसत्वो महासत्व संहृष्टो तावन्न च वक्ष्यति॥ अथ अवलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वो भगव
न्तं त्रिः प्रदक्षिणीकृत्य वामपार्श्वे स्थितः विस्मयाक्रान्तः॥ अथ भगवान्यृत्थितिग्रक्रः क्रान्तहर्षं कुलपुत्र की दृगाकर्म

का ऽमि हृद्यानि व्याधिशताः न नरकस्योत्पद्यं वर्णितं स्मर्तो यत्र गच्छ वीच्यु यथ यन्ने क्षूका लसूत्र रौरवाय यन्नष्यका-
रुणयन महानरकं गंगा शादकं महानरकं अग्निघटं महानरकं रा स्थव महानरकं अत्रू महानरकं पू-
य स्तवाउ यथ यत्नात्कर्षा कर्म स्मिमवार्त्रिया नकाकर्त्व्यं स्याः आकृत्वा चानूत्व वायांसमयक्ष्म म्वाध्वे प्राप्ति स्थायि-
न स्याः ॥ ॐ हूं णं मत्यां सत्वः यानियाकः कृणः ॥ अथ गगं जम्भ बोधिसत्वः पन मानि स्मये मायत्र नवृमवा- ५३
धिसत्वे स्याहूं गं विषयं दूषूं ॥ तथा गगनानामी हूंणा स्विषयं हूष्य गयाः गवबोधिसत्व स्याः अथ दूषूः
सोः नूयूं वैलं ॐ नवैनमहांविहांनमनू प्राप्तः ॥ आगच्छू सगवेगाहूं सूः अथावलोकितेश्वरो बोधिसत्वो सं:

५४गगप

अथ गगगगजम्भ बोधिसत्वो महासत्वो ऽवलोकितेश्वरं बोधिसत्वं महासत्वमुपसंक्रमतः स्थित्वाऽवलोकि-
तेश्वरं बोधिसत्वं महासत्वमेतमादोचत् ॥ अकुशलं कृत्वा ॥ ज्ञाहेतु न वादंयू व्याकं नवक्रान्तः क्रिषु॥
यनद्युवं सोकथं कृत्वा तृष्णी ठावन वृवास्थितः ॥ अथ भगवान् ऽस्य त्यावमितानि र्दशं धर्म दानेऊ मान् ऋषिः
शृण्वन्तु कुलपुत्राः ॥ प्रथमं बोधिसत्वस्य दानपारमिता यानि पूर्वायिन व्याः ॥ स्व शीलपारमिता क्षान्तिपार-
मिता वीर्यपारमिता ध्यानपारमिता प्रज्ञापारमिता यानि पूर्वायिनक्ताः ॥ मा धर्म दशनामान लोकितो कृत्वा
तृष्णी ठावन वास्थितः ॥ अथ ताः पर्षदः स्वकस्वकस्थानं नष्यप्रकान्ताः ॥ अथ सर्वबोधिसत्वाः स्वक स्वक बूद्धक्षे-

त्रसूत्रकान्ताः ॥ ऊर्द्धंकारण्डव्यूह महायानसूत्ररत्नराजस्य प्रथमो निर्देशः ॥ ॥ अथ सर्व्वनीवरणवि
ष्कम्भी भगवन्तमेतदवोचत् ॥ कियन्तो भगवन्नवलोकितेश्वरस्य बोधिसत्वस्य महासत्वस्य रूपपर्यंकन
माः समाधयः समापन्नाः ॥ भगवानाह ॥ तद्यथापि कुलपुत्र ज्ञाकारकर्णो नाम समाधिः॥ हीताप्रैकनो नाम स
माधिः॥ वज्राङ्कुशो नाम समाधिः॥ सूर्यप्रभो नाम समाधिः॥ आविकिवर्णो नाम समाधिः॥ अक्षयो नाम समाधिः॥
ध्वजाग्रो नाम समाधिः॥ अत्रैलोको नाम समाधिः॥ अदर्शादिक्ष्यवलोकनो नाम समाधिः॥ विज्ञामानोवलः
लावनो नाम समाधिः॥ धर्म्मराजो नाम समाधिः॥ समन्त्रावलोकनो नाम समाधिः॥ सुप्रतिष्ठितो नाम समाध ५५

धिः॥ प्रियंददो नाम समाधिः॥ वज्रध्वजो नाम समाधिः॥ विस्फुलिङ्गो नाम समाधिः॥ प्रहंजनो नाम समाधि
ः ज्ञाकारकर्णो नाम समाधिः॥ ऊम्र नसंवादनो नाम समाधिः॥ हालवनो नाम समाधिः॥ निर्वाणसंवादनो
नाम समाधिः॥ महादीपो नाम समाधिः॥ दीपराजो नाम समाधिः॥ हृदालाकरणो नाम समाधिः॥ ऊक्र
रणो नाम समाधिः॥ दर्वाहिमन्त्रो नाम समाधिः॥ योगकरणो नाम समाधिः॥ यत्रमार्थसंदर्शनो नाम स
माधिः॥ विद्या नाम समाधिः॥ नागव्यूहो नाम समाधिः॥ सिंहविक्रीडितो नाम समाधिः॥ ऊहिमन्त्रो नाम समा
धिः॥ ज्ञागमनागमनो नाम समाधिः॥ बुद्धिविष्फुरणो नाम समाधिः॥ सूक्ष्मेन्द्रियो नाम समाधिः॥ संवादनो

का
रु

नाम समाधिः । ज्ञाविमुक्तो नाम समाधिः । जयवाहनो नाम समाधिः । मार्गसंदर्शनो नाम समाधिः । हे कुल
पुत्रावलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वः समाधिभिः समन्वागतः । एकैकरोमविवरे समाधिशतसहस्राणि सं
तिष्ठन्ति ॥ एवं कुलपुत्रावलोकितेश्वरस्य बोधिसत्वस्य महासत्वस्यापरिमितपुण्यसंभारः । अपि तु न तथाग
तानां पुण्यसंभारं न विद्यन्ते ॥ यादृशं बोधिसत्वगुणानां ऽऽऽऽ पूर्वं कुलपुत्राहं बोधिसत्वभूतोऽहं सार्थवाहः
तदासिं सिंहलद्वीपयात्रायां संप्रस्थितः पंचवणिक्शतैर्बलीवर्दशकटैः सार्धेन कटैर्गोभिर्महिषैः उष्ट्रैः केतुमुष्टिकागर्दभैः
लादिभिः प्रस्थितं यन्मामानामसिंहलद्वीपं संप्रस्थिता ग्रामनगरनिगमजनपदराष्ट्रराजधानीय प्रोथयन्तः ४७

यथा संपूर्यमाणैः सिंहलद्वीपसमनुप्राप्ताः । तत्रानिर्युक्तनययायानपात्रं प्रतिपादितं तदा समकर्णधारो नाह्वया
न्ताः । पृष्टाः केन समुद्रवायुर्वाति । अथवायं द्वीपं बृवायुर्वा वाति । अथवा ताम्रद्वीपं बृवायुर्वा वाः
त्ति । अथवा रत्नद्वीपं बृवायुर्वाति । कर्णधारेणैवमाख्यातं । यदुत्तरदिग्भागादाजानेयाः सिंहलद्वीपवायुर्वाति
। अथ तस्माद्यानपात्रं मुक्त्वा सिंहलद्वीपं संप्रस्थितः । तत्र सिंहलद्वीपनिवासिन्यो राक्षसीहितकालेन वा
युनाभूतः । तद्यानपात्रं स्फुटितं स्फुटितं विनीभूतं सर्वानिकायप्रवृत्ता उदकयन्त्रानाः । राक्षस्यो वतन संकायितुमानस्य
ः । ततः राक्षसीस्तासमीपसमनुप्राप्ताः । ता राक्षसीनीयः सुकुमाराणि कुमारकानि कौलाकेलायमानि कुमारी

स्क
त्र

चयमां हिनि मायनन ॥ कुलसमीयमूयसंकाक्यानिउलार्य न्हाठकानि दलाउ । ङ्कुकानिं ॥ नवस्वकीयानि
वस्त्राणि गृहिलानि श्यीउँ तिउमा नस्वानि निश्चीउँ यिला नृत्र स्मा स्कू नादानि कुम्या न्ह्यप्रदन्न सदनख्य स्यक
वृक्षस्म नलाविश्या नाः ॥ विश्राभि सिलाप नस्य नं सांकथं कउ मा नस्वः ॥ का स्माकमू याय ॥ सांविथ मा ॥ मकथ
यनि ॥ ना यिस्माक मूयाय स्यस्कनं । हृै ॥ वं सांकथं कृला नृष्ठिलाव नखवस्कि नाः ॥ थं जूथ ना ना कुस्य
स्मथांयूत नः स्कि चैव माकुः ॥ जमाभि कानी स्यामी ह वा जनानि कानं गमिक्व ह वः ज ढीयानां ज यं ढीह वा जः
लय नानील यना ह वः ॥ स्मानि मर न्न गृहालयान गृहालानि उथ्यान नमणीयानि थु ढ्विवीणी नमणीयानिः नाः ४८

हिः ना कुमा स्थि त्र कै कं यू नू थं गृहीला स्वक स्वकानि व ण नं य्रयू कुनाः ॥ याय स्मा सां ना कुसी नां मस्य वृ
छुननाय या दं स्यकीयानि व न न मूः ॥ २ ॥ य नी यदि ख्य न स न मा ॥ श्रय मं ना ला न ण सं न यि नः ॥ सं न र्य यि
ला क्री उि तु मा ल स्ग्रा ॥ स न नं मा नू ख्यक न सो ऽख्य न सं कू यि नाः ॥ नवं ढि त्रि स यन दि व सा स्या नि काज्ञी
निः स ना नी मा यै नः ॥ र्यां व त्यं न्हा सि न नि क नं दे स नः ॥ न दा दं वि स्य य मा य न्नः ॥ न कं जा चि ल्या न्ह या दूथू
ल्हू नं वाः न या वा हं कू लि न म य व नि क नं द स नः न दा म न स्य नि क न स्य प्रव्या ला न ः कू न किं का न णं वं नः
सनि ॥ सकथ यानि ॥ ङ्हू द्दा सिं दल ढीयानि वासिनी ना कूसी मा न व जीवि न कू ना यं का चि स्यानि ॥ न का म नः

स्य प्राहानः कृतः कथं त्वं ज्ञा नामीति ताक्कमीतिः यदि न प्रान्ति यस तदा दक्षिण पश्चलिकां गृहीत्वा
द न्यविच वर्त्तिं गच्छ पत्रायसं नाम नगरमर्द्धं पत्र गृहीतं गवाक्षनावणाविप्रहीणं प्रगृहीतं तत्रा
न काले वाणिकृणानानि तत्क्षयित्वा रक्षीनि प्रक्षिप्यानिः ॥ अथ मृगाः यदि न प्राप्ति यासि तदा मार्गग
शु भ च्छं गत्वा वनं मार्गे निनीता ॥ तदा मगच्छायासि तदा सस्या स्मे न मा दृष्टाला नाम निद्रान्यस्मात् ॥ अथ म ४९
वाधिसूत्वा नातिकाले समये सप्रक्षिप्तः वेष्टावकाः संगमं गृहीत्वाय गृह्णान् विवचन दक्षिणाय पश्चलिकां गृही
त्वा संप्रक्षिप्तः ॥ अथ न्यप वेलायमे नगरेऽप्यत्राथ ॥ समतन्न यात्रिमतिः नात्र वदावानिगवाक्षानि सप्

मन्त्रयन्ति ॥ अथ तत्रैव वायस नगरम्बयमस्याक वृक्षस्थगेवान्न कृत्तुनामयानवामूर्ख्यासनाणद्धः
कृतः तदादिनतां यूथानां गृहीत्वा हरयान्तिः हरक्षयिलोद्र क्षी न्यमूवायस नगराज्ञयाक्त्वा नवस्य
तत्पूर्वमारभ्यानं ॥ ततस्तयादर्द्धं चंपकवृक्षादवतीर्य पुनरेवदानेनायपश्चलेकां गृहीत्वा रन्याविचनरत्वा
नत्वा विनं गच्छामि ॥ तदा देव प्रविष्टः ॥ अथ वानिक वस्त्रम तदेवावर्त्ता दुष्टा स्मदासार्यवादः उक्तं च मयापु
र्वं यथा आकर्ण्यतां साकथं कृतं ॥ तदामत स्यप्रव्याकानः कृतः ॥ कथयायाः स्माकं ॥ अथ वानिकनस्मतद
वाचत ॥ अस्मिद्वम्हानपायायनापायतसिंदलदीयात्त्वा मिकमायांनिगच्छसिः पुनरपवजस्त्वद्धीयंय

स्वामिः तदा स प्रव्यादानः कृतः मार्गम् अदर्शयत् न मार्गम्यादौ सिंहनद्दीयास्त्रिः स नाम्निः ॥ अथ तस्मिन्
मन्दवाच साल्मलि दवावानद्दका नामास्य राजा मदीनदीनान्तकं यकः ॥ स तवलादका नामास्य राजा
५७ सर्वदेवगानामी सर्वधीलङ्कावसवर्णु वालकालक्ष लज्जावर्लयत्रिवर्लनं कृत्वा मं गनी नं प्रष्ठ ढयात्रिः प्रष्ठाः
ढयित्वा प्रव्यादानं कृत्वा नक्षकः यानगमामीकः यानगामुकः यात गमेनि ॥ ल्येयेवं वक्तुं तेऽउदं यात गामिमि ५८
ः त्रवेसां कथां कृत्वा स वाक्सीसमीयमूयगम्यन यासाढ्ढगायिनः ॥ तवं प्रानिवि वृद्धामा कथयन्ति ॥ आर्यपत्रः
कथं क्षणगात्रीवंशीनलैनदामयात स्याम्पृषावादः प्रव्यादानः कृतः ॥ अवादि नगर स्वास्थानप्रसावणा निकाकाः

इदं तत् समणनी तणीनलं ॥ सउत्कायून तविणायितः ॥ सूर्य स्यात्स्व कृमननकालसमयउत्थायतन्तस्म
णियन्त्र्यान्मसा नावयन्ति ॥ आ नौयचिन्त्वा आढ्ढक्तु गुरुहवकावादिनाम नगरस्य गत्वा मः ॥ न सर्ववादिन्
नगरस्य संप्राप्तिगाः ॥ ननवादि नगरस्य गत्वा ः अकाश्वाविगुअ नाः ॥ विशामि त्वा सीकथं कर्त्तु मानवाः ॥ न
स्यकीदृशीलायक्षित्रदवनीः का विकथयन्ति ॥ अत्तानिसदं मम कृत्नः ॥ कावि कथयन्ति ॥ अस मदि व्यनम
सात्रअयतन्नादानणसक्तयर्यन्ति ॥ काविकथयन्ति ॥ नानाविधेवस्त्रेन मम संधानयन्ति ॥ काविकथयः
न्ति ॥ मम दिव्यमोलीकृण्णुल न्यूनमें वर्तनयन्ति ॥ काविकथयन्ति ॥ नानाकं कायदो स्थूलं ॥ काविकथ

यान्ति ॥ समाविश्वावच्छनकर्पूरकस्तुतिकानि ध्वजयन्ति ॥ उद्वैनं ॥ सांकथं कृतं ॥ कतमस्कवांवालिकुनुषाः
णं प्रव्याहारान्कन्ताति ॥ नयूष्माकं सूक्ष्मामिदं यदयं नाकुशीहिप्रणक्ताः ॥ कविक्षलीरूनाः ॥ मत्यं मत्यं वृद्धधर्म
संघस्य ॥ नचयं मानुषी नासी ॥ अथ भवालिकुनुषाः ॥ कथयन्ति ॥ कोऽस्माकं त्राताः ॥ का गतिः ॥ कः परायणः
ख्र५ नं ॥ तदा भगवांस्य प्रव्याहारानः ॥ कृतरात्रिः यूष्माकं सिंहवद्धीय वालादकानामान्यनाज्ञमदीनदीनानव ५५
कृपयकं ॥ सर्वेस्थनानामोषधिं हृक्कामस्तवर्णुवालकास्कलं ज्ञावकृनंकन्ताति ॥ कृत्वा चरणानी वंद्रसुद्यामि ॥ प्रद
क्षिणयिह्वाम दात्रीनि वाक्कानि प्रव्याहरन्ति ॥ कः यानगामिकः ॥ यानगामिकः ॥ यानगामिनि ॥ मदाऽस्माहिर्वक

श्री ॥ वयं यानगामिनः ॥ अथ भगवालिकुनुषात्र तदध्यवसानेवमकिंचिद्दृष्टं कलमस्माद्धिन गच्छामा वय
यं सप्रव्याहारान्कं उमा नवृतः ॥ तृतीयदिने ऽवश्यं गच्छामः ॥ पुनुषदं सैव वेकर्णं व्यां ॥ मयनन्वयक्रियाः
कानकृत्वा प्रनवचनमन्नगवं प्रविष्टाः ॥ स्वकं स्वकं निवशननमूयगताः ॥ माहिः ॥ नाकुशीहिः मंलाषिणा
ः श्रीनः क्रान्तः हूंदृष्टा उद्यानवमाणि यानि पूर्विक्रिविणी नमणी यानि ॥ मकथयन्ति ॥ नवमकिंचिद्
दृष्टं ॥ अथ नाकुशीलमभगवदवालेनसार्यं पुत्रविविधान्यास्रीसिंहवद्धीय उद्यानवमणीयानि ॥ विविधा
नि पुष्पयानि पूर्णानि ॥ जनकानि पूर्विकिविणी नमणीयानि सप्रव्याहारान्कं उनवृतः ॥ तृतीयदिवस

७ प्रणीतं संवलं कर्तव्यं। मया ग्रामनगराणि दर्शनाय संक्रामिष्यामि॥ स कथयति॥ तानि च पुष्किरिणी र
मणीयानि णलिनानि पुष्पफलानि पुष्पाणि यन्त्यामि तानि च पुष्पाणि गृहित्वा गमिष्यामि॥ सा कथयति॥ आ
र्यपुत्र वंकनाम्यहं॥ गच्छ यासंवलमन्नविविधितं॥ अथ वाक्रस्याज्ञानाद्धियागं॥ मनसाकं जीवि
तान्नवायं कानिष्यामि॥ ओं दृढं गृहिन मृन्नविविधत्य कृष्णी सावनन्नवाप्ति गं॥ महात्मा यात्रणी नान्या कान्ता ५०
ल्लिङ्न्नु प्रदत्तानि स्त्रोवाच्छास प्रन्छा॥ देवं॥ सा कथयति वाक्र मेतार्यपुत्र किंकारणम् तु सञ्छादितं॥ अ
अथ सम्राट्नन्दवीवन्॥ स्वदसाविनवा जम्बूद्वीपका मनुष्या॥४॥ सनमाद॥ किं कवाम्यार्यपुत्रस्य कीयन विषयन्नास्मिन्

वर्त्तिंदत्ते द्वीपविविधान्यन्नगृहाणि विविधान्युद्यानरमणीयानि पुष्किरिणी रमणीयानि विविधसुखमनु ह्वसाकिं
जम्बूद्वीपे नं ध्यावस वदनहरिद्रपी त्वावनवावस्थितं मया मनद्विवसाद्द्रिक्राका॥४॥ द्वितीयदिवसे ब्राह्मणीकान्या वाह्नः
नाणि समनुप्रदत्तानि सक्तु कृत्तानि कृतायदिवसे युलषकालसमय सर्वेत सम्प्राप्ताः॥४॥ मवाहिः
नगरस्थानि द्रव्या काः निः क्रमा क्रियाकार्यं कर्तुमालखाः॥४॥ न कं नाचित्युनर्वासिंदत्तद्वीपे निवाकिंचो
त्वाविनं त्वाविनमस्माहिर्गन्तव्यं॥ ओं दृगं क्रियाकालं कृत्वा संप्राप्ताः॥४॥ त्वाविनं त्वाविनमवलस्यनस्व वः
गच्छानि॥ जन्नुपुवैन वयत्रवावादका नामान्ववाजा नत्रानुप्राप्ता॥४॥ यावस्य न्यानिवावादकमन्ववाजा

नं सवनस्पतिनानौषधिमांश्चादयन्को । आजाग्श्चादयित्वा सुवर्णवालुकायां प्रावर्त्तनं परिवर्त्तनं कत्वा निः
ःकृत्वा यन्नवीनं प्रस्फोटयति । यदा नवीनं प्रस्फोटयति ॥ तदा सिंहलद्वीपं चलति । त्रीन्वारान्निप्रव्याहरतः । क
ःपारगामी कः पारगामी कः पारगामीति । अथ तद्वणिक्जनाः एवं माहुः । वयं पारगामिनः । अथ बालाहकश्वराजा
मानेन वाचमुवाच । न युष्माकं केनचित्सिंहलद्वीपनिवासिनीक्षितव्यं । न केनचिद्वक्रं त्याढयितव्यं । मा दन्तं क्रियाकारं कुर्व
तदा हं प्रथमतरमारूढः । तदा पश्चात्ये वणिक्जनाः अश्वारूढाः । यदा तस्मात्सिंहलद्वीपनिवासिन्य
राक्षस्यः किलकिलायमानाः पृष्ठतो धावन्ति । क्रन्दन्ति करुणकरुणैः शब्दैर्विलापैः । तत्सर्वे वादनं शब्दं कृत्वा प्रति

वर्णत्वनि निवीक्षितमालस्याः । यदा तन्निवीक्षन्ते तदा इस्मात्मृत्स्या दस्कोयतन्ति । यदा कंउ दक्षयन्ति तदा राक्षस्याः क्षि
प्य खिन्नमरूथन्ति । तदा कंसमकाकीभूत्वा द्वीपं प्रत्युत्तरति । तदा नीन्यसमसीयबालाहमश्वराजानं त्रिप्र
दक्षिणीकृत्वा तस्यैव प्रक्रमति । तदा इदं संप्रस्थितः स्वकीये त्रिवर्णन मनुष्यवेश्मनि चिरकालमाइता इनुः
प्राप्तः । तदा मम मातापितरौ कण्ठे गृहीत्वा वरुदितमानः स्थौ ॥ तदा मातापित्रोः पादौ लग्नविष्ट । पानैः दूरे
मानस्थौ । तदा मातापितृभ्यां मार्गविश्रान्तः । तदा स्वयं सर्वं वृत्तं पूर्ववृत्तान्तं आख्यातं ॥ तदा स्वयं मातापि
पितरौ कथयतः । जीवन्पुत्र त्वमस्माकं प्राप्तः । नास्माकं द्रव्येण कृत्यं । जलोको कालं यायौ तच्छ्रुत्वा काः

मार्गस्योपदर्शकः । सवणकारयित्वा ताः मृतस्य सनाथक रणीयः । गीतलावान नामयत्रस्य रणोवव
नं मानायितं नावास्थानं ॥ ० ॥ दृष्टं मया सर्वनिवरणविष्कम्भिं महासार्थवाहवाधिसत्त्वस्य नं दुःखगन्
हतं ॥ तद्यथापि नाम सर्वनिवरणविष्कम्भिं बालाहमश्वराजस्य नाहं कञ्चवलोकितेश्वरगुणवाधिसत्त्व नग
८ द्वि दुःखसमुद्रात्तारयति सामर्थ्यं ॥ तद्यथापि नाम सर्वनिवरणविष्कम्भिन्नस्मैः कृतं मयावलोकितेश्वरस्य वो गं
धिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य पुण्यस्कन्धं गणयितुं ॥ जल्पमात्रमिदं सांकथ्यं कृतं ॥ तत्केकनामविवरस्य ॥ तद्यथा
पि नाम सर्वनिवरणविष्कम्भिं सुवर्णनामपर्वतविवरं तत्रानेकानि गन्धर्वकोटिनियुतशतसहस्राणि प्र

तिवसन्ति स्म । न तेषां सांसारिकं दुःखं न जराव्याधिमरणशोकं न सत्त्वयितारः । दिव्यानि वस्तुनि
प्रादुर्भवन्ति । न तत्र न जराव्याधिभयं न भयं न व्याधिभयं न चक्षुर्व्याधिभयं न रजदोषैर्
लम्बायन्ति । न च तेषां विद्यमाना विलम्बस्थिताः । सततकालं नार्याष्टाङ्गिकमार्गस्य वासिनः हवन्ति
। सततकालं धर्मसांकथ्यं कुर्वन्ति ॥ तद्यथापि नाम सर्वनिवरणविष्कम्भिं सुवर्णनामविवरं रौप्य
तासं नाम विवरं तत्र मणिरत्नमयदानगन्धर्वकोटिसहस्राणि प्रतिवसन्ति । तदा ते सामन्तेन प्रायोर्सिद्धाः । तदा
सुवर्णनामविवरनादनिक्रम्य कृष्णा नाम नामविवरः । तत्रानेकानि ... कोटिनियुतशतसहस्राः

णि प्रतिवसन्ति स्म॥ केचिद कजिह्वाः केचि द्विजिह्वाः केचित्रिजिह्वाः केचिच्चतुर्जिह्वाः केचित्पंचजिह्वा
ः नागास्मिंश्च नामावित नरूप्यमयिशमिः कनकमयाः पर्वताः रूप्यमयानि शृंगानि यत्र नागोन्रूपाविः
६ तानि तारकृष्णपर्वताः सप्तसानि॥ पर्वतस्य पर्वतस्य श्रेणीनि सहस्राणि सप्तयः प्रतिवसन्ति॥ गंधमादनीनाः
छै मीदृशंयर्णकृतादिकाकल्पवृक्षाः कृष्णकः॥ सालिनदपुष्प सुवर्णरूप्यपत्राः रत्नावलामिताः गुडेकवाम गरुं
रु विविध वनस्पः॥ पुष्कानिधाः केचिद सुगापयनवानिणायविधायाविवर्णशुः केचिद्दिव्यपुष्पयाविवर्णु
ः नाक्षं रवयवानसमीपादिव्याप्रागुरुवृक्षाः मृगाधवन्धनवृक्षाः यानिश्चाहिताः कल्पवृक्षाः कृष्णकः॥ दि

श्यालंकारप्रलंबिताः मौलीकुण्डलप्रलंबिताः केयूरप्रलंबिताः हारार्द्धहारप्रलंबिताः नूपुर
प्रलम्बिताः छत्रध्वजप्रलंबिताः काशिकवस्त्रप्रलंबिताः रत्नसुवर्णवस्त्रप्रलम्बिताः सौवर्णरूप्यपत्राः
स्त्रैककल्पवृक्ष गंधर्वकोटीविशतिं यदा तेवाद्यप्रवादितान् मृदीनवधन्ति॥ नदामामिक्षादयः॥ सत्वगम
यथ नेमः सत्त्वः दुःखं वेदयं सांसारिकाणां सत्वानां कथंच स्मृतीयदः॥ रूपमन्तःस्थवन्ति॥ आनिजनामनणयस्य
न्तिं॥ सूत्रप्रयविद्या गीतिप्रियसंख्यागंधमालानि॥ मानुष्यकानि वहनिद॥ ह्मनिप्रत्येन्तःस्थवन्ति॥ ॐ व्यवस्क
वमृगयंति॥ गणः॥ नृत्यनामन्त्रविविधिमेघयदाकारण्युव्यूहमहायानसूत्ररत्नराजस्य नामधेयमनुस्मरन्ति॥

८

तदा तस्मां दिव्यावतरसतस्माज्जायतनाद्रत्नानि प्रादुर्भवन्तिः दिव्यानि वस्त्रो गाढिवस्त्राणि प्रादुर्भूतानि दिव्याः
निवस्त्राणि प्रादुर्भूतानिः यदा यदा तस्मिञ्ज्रायमन्त्रविविधित्यन्तिः तदा तदा तस्मिञ्ज्रायमन्त्रसिद्धान्तिः अथ सः
र्वनिवरणविष्कम्भिर्भगवन्तमेतदवोचत्॥ यत्समावर्धकुत प्रज्ञाऊँ भगवन्ः॥ भगवानाह॥ किं कारणं कु
लपुत्र यत्र मा विस्मयमापद्यन्तेः अथ सर्वनिवरणविष्कम्भिर्भगवन्तमेतदवोचत्॥ यदा भगवं कारण्डव्यूहम
हायानसूत्ररत्नराजस्य नामधेयमनुस्मरन्तिः यस्य नामधेयमाकर्णन्ति तेषां निवस्त्राणि प्रादुर्भवन्ति
कः समुद्विग्नाः सत्वायं कारण्डव्यूह महायानसूत्ररत्नराजं श्रावयन्ति लिखन्ति लिखापयन्ति धारय

प्यन्ति वाचयिष्यन्ति पर्यवाप्स्यन्ति यानि च मनसिकरिष्यन्ति॥ ये पुस्तिकास्थं सत्कारं करिष्यन्ति॥ ये कारण्ड
व्यूहस्य महायानसूत्ररत्नराजस्यत्रकाक्षरमा यलिखापयिष्यन्तिः न तेषां संसारे खेदः क्लेन व्य
ध्यं गिन वर्णवाञ्जलयप्ष सकुलं ष्टजायन्तेः न च तेषां दिन्द्रियाहवन्तिः न च तेषु प्राग कुष्ठ कुष्ठ वा मनः
कास्वलगण्डलताजश्यस्मामसत्वाः क्लीष्ट न च सन्नानवम वांकायव्याधिः संक्रामन्ताजात्यावववां प्र
प्रीनिमन्द्रियाष्चहुवन्तिः अथ भगवान्साधुकारमदात् साधु साधु सर्वनिवरणविष्कम्भिन्यत्वं संनेदृ
शंप्रातितान्वंक मामाजनकानि देवनागयक्षगन्धर्वासुरगरुडकिंनरमहोरगमनुष्यामनुष्याणि।

उपागता कायानि कानि गन समुद्रमालि मानियाभिमानि त्वया श्रीकृत धर्मसाकथ्यं कृतं ॥ अथ सर्वनिवरण
विष्कम्भी भगवन्तमेतदवोचत् ॥ यदाहं भगवन्निदं पश्यामि निर्दिष्टं तदा देवपुत्राणां महेश्वराणां ह्याउत्पन्न
॥ अथ भगवान् साधुकारं ददाति ॥ साधु साधु कुलपुत्र यत्त्वम् एवं तथागतानाम् अध्येषयस ॥ तत्र या ये ना
म सर्वनिवरणविष्कम्भिं कुलपुत्र नाम रत्नमवि वरादेशा तत्र तथागतो नाम रत्नमविव चक्षु तत्र [illegible] कानिः
गन्धर्वकन्या गन समुद्रमालि सीनियमान्त्याः ताश्च गन्धर्वकन्या इहित्रया प्रासादिका दर्शनियाः यन मया
[illegible] पूर्वक नव यास मन्त्रागतादि या लंकानवि [illegible] गनीना [illegible] समं वत्राणि [illegible] ॥

नियत मगमाह तानिः नवगानाग दुःखेन बाध्यन्ते नवक [illegible] मद दुःखेन बाध्यन्ते नच माहदुःखेन
बाध्यन्ते नच गासीकाय मानु [illegible] दुःखेन संविद्यन्ते ताश्च गन्धर्वकन्याः कालमवलोकितेश्वर
स्य बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य नामधेयम् अनुस्मरन्ति ॥ तदा ता सांसर्वं वस्तु नियादुर्लभन्ति ॥ अथ सर्वनिः
वरणविष्कम्भी भगवन्तमेतदवोचत् ॥ आगमिष्यामि [illegible] ददानि नाम विवराणि भगवन् ॥ [illegible] कामः ॥ भग
वानाह ॥ अनक्षरं [illegible] नामविवरं [illegible] समन्तं ददामि बाधिसत्त्वा [illegible] बोधिस
त्त्वस्य ॥ अथ सर्वनिवरणविष्कम्भी भगवन्तमेतदवोचत् ॥ यदा समन्तं ददामि बोधिसत्त्वेन मया से

८ प्र

त्वेन दृष्टस्य मां रोमविवराणां द्वादश वर्षाणि त्रमितान्तानि रोमविवराणि दृष्टानि। यस्मैकैकरोम

विवरस्मिन्नं बुद्धगतं नापि न दृष्टानि भगवता न्याबोधिसत्वेन नाशः॥ अथ सर्वनिवरणविष्कम्भी भ

गवन्तम् एतदवोचत्॥ यदा हि भगवन् समन्तभद्रेण बोधिसत्वेन महासत्वेन द्वादश वर्षाणि यावित्रम

तानि रोमविवराणि दृष्टानि। तस्यैकरोमविवरस्मिन्नं बुद्धगतं नापि न दृष्टं तस्य रोमविवरा: उपेङ

णां तस्याहं कस्मायि किं गमिष्यामि॥ भगवानाह॥ कुलपुत्र मायावीतनमाथः॥ अ स्कन्धवदृष्टयस्मा न वैऊनाद् नुयाम

कानुयाणि तस्मात्सदस्रतह्रः कोटीनि तस्मात्सदस्रनतवकादशणीर्षा महायागानि निर्वाणतामित्यवस्थितः॥ अ

त नाम महाप्राज्ञ हेवालावकः कुलीनाः नादर्शा प्राज्ञानिर्द्देशस्तथागतस्य याहतः सर्वधर्मयुः तवस

वकुलपुत्रावलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वो नकनापि दृश्यते न शक्नोति तस्यैतत्स्वभावकायं तथाग

तानवेनयस्याहिः भगवन् समन्तभद्रादयाः न्यायमहाबोधिसत्वाः अपि। पश्य कुलपुत्रावलोकितेश्व

रो बोधिसत्वो महासत्वः प्रातिहार्याणि सम्प्रदर्शयति॥ अनेकानि बोधिसत्वकोटीनि युगणन सद

स्राणि यावियान्तयाति सर्वाणि चकानि बोधिसत्वमार्गप्रतिष्ठापयितानि प्रतिष्ठाप्यानुत्तरबोधि लोकधातुं समनु

गच्छन्ति॥ अमिताभस्य तथागतस्यान्तिकं धर्मसम्पृच्छन्ति॥ अथ सर्वनिवरणविष्कम्भी भगवन्तमेतदवो

वक्ष्या केनोपायेन भगवन्नार्यावलोकितेश्वरं ॥ भगवानाह ॥ यदि कुलपुत्र हे वसन्तालोक

धातुमागच्छति मम दर्शनाय वन्दनाय पर्युपासनाय ॥ अथ सर्वनीवरणविष्कम्भी भगवन्तमेतदवोचत् ॥

८ ॥ अहं जानास्मि भगवन्नवलोकितेश्वरो नाम बोधिसत्वो महासत्व आगच्छति ॥ भगवानाह ॥ यदा कुलपु

त्र सत्वपरिपाकार्थं नवलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वः प्रथम मत्र मागच्छति ॥ अथ सर्वनीवरणविष्कम्भ ग १

ी बोधिसत्वो महासत्वो भगवन्तमेतदवोचत् ॥ कलकथं तं दृष्ट्वा चित्तायतात्व घ्यावस्थितः ॥ किंमयापाय

नेन नावलोकितेश्वरो नाविप्रदर्शन बोधिसत्वः समाधिमार्गं संप्रस्थितः ॥ अथ

सर्वनीवरणविष्कम्भी बोधिसत्वः पुनरपि भगवन्तमेतदवोचत् ॥ कस्मिं काले भगवन्नवलोकित

ेश्वरो बोधिसत्वो महासत्व आगच्छति ॥ अथ भगवानाह ॥ कस्मिं बुद्धसमये ॥ अकाले कुलपुत्राव

लोकितेश्वरस्य बोधिसत्वस्य महासत्वस्यागमनाय कालसमयं ॥ तद्यथापि नाम कुलपुत्र नानाना

मविवनादवनस्पतिविद्यामेनानामविवर्णस्कन्धान्काणिडवकाठानियन्त्रगानसदृशाणि प्रतिवस

न्ति ॥ केचिदुदककृमिकाः केचिद्द्रुकृमिकाः केचित्त्रयकृमिकाः केचिद्बुद्धकृमिकाः केचित्त्यक्षकृ

मिकाः केचित्तृष्णकृमिकाः केचित्त्वक्कृमिकाः केचिद्दद्रुकृमिकाः केचिन्नवकृमिकाः केचिद्दः

ललामिकाः प्रतिष्ठिता बोधिसत्त्वा महासत्त्वा रंगं वाष्ठि॥ तद्यथापि नाम कुलपुत्र सर्वाणि वनानि विष्क
म्भितानि स्थितसूत विन्ध्यो नाम पर्वतश्च षु पर्वताः सुवर्णरूप्यमया अक्केकयवताः षष्ठि योजन सहस्रा
ण्युच्छ्रायः तत्र स्फुरितं सर्वतानानावनवनानि शृंग सहस्राणि॥ दिव्यसुवर्णेन लक्षप्रत्यम्बिकानि यान्युच्च
प्राणि कासेकका येता यादिका बोधिसत्त्वाः प्रतिवसन्ति॥ तत्र पर्वतराजे स्फटिकानि गंधर्वकायानि सू
वर्णरत्न सहस्राणि प्रतिवसन्ति॥ यादृशः सर्वत्रे नानाततम सामकानि नित्यं दिव्यतूर्यैर्धातवनतिः॥ तद्यथापि
नाम सर्वाणि वनानि विष्कम्भितानि स्थितस्मिन् सर्वविन्ध्यो नाम पर्वतः जनकानि विमानकानि यत्र तत्र सहस्रा

णि दिव्यरत्नमयानि दिव्यविमानानि सूत्रहंसानि यानि विचित्राणि मुक्ताहारजालसहस्रप्रलम्बितानि तत्र
विमानेषु बोधिसत्त्वा विश्रमिष्यन्ति धर्मसांकथ्यं कुर्वन्ति॥ तत्रातिमानानि स्फटिकमयस्य कस्य कानि चंक्रमाणि
प्रत्येकनानि॥ चंक्रमे चंक्रमे सप्त सप्त स्फटिकाः पुष्करिण्यः॥ काश्चिद् दुग्धं गन्धपरिपूर्णाः काश्चिद्
निर्मलपद्मपत्रिपूर्णाः॥ तद्यथा उत्पलकुमुदपुण्डरीकसौगन्धिकमान्धारवमहामान्धारवपुष्पपरि
पूर्णाः॥ तत्र चंक्रमपर्यन्तेषु कल्पवृक्षा लोहितमुक्ताः सुवर्णरूप्यपत्रा दिव्यालंकारप्रलम्बिताः मौ
लीकुण्डलगन्धमाल्यप्रलम्बिता हारार्धहारप्रलम्बिताः सुदर्शनीयविविधालंकारप्रलम्बिताः॥ तत्र चंक्रमपु

त्रिभ॰

ताग्रो म व्याधिसत्वा संक्रमन्ति विविधं च महायानं मनुस्मरन्तिः निर्वाणि कांक्षन्ति समनुविचिन्तयन्ति

ः सांसारिकं दुःखं स्वयं चिन्तयन्तिः नरकतिर्यक्प्रेतांश्चिन्तयन्तिः संचिन्त्य मैत्रीं भावयन्ति। एवमेव सर्वानि

वनतिविष्कम्भिकास्मिं नामविवरे दृष्ट्वा व्याधिसत्वानि वसन्ति। तत्रावकोट्य वज्रमुखो नाम रोमविवरः

८ वनस्पतीनि अनेकानि किन्नरगणसहस्राणि प्रतिवसन्ति। शंखदक्कुणुलकयत्नाविचित्रमाल्याम्बरधराः

यनयाविभूषिताः अनेकानि दृष्ट्वा गन्धर्वगणकालं वुद्धधर्मसंघाश्रित मन्त्राःः एकाग्रधर्ममैत्रीविहारिका

ः तत्रान्ति संसारिकाः निर्वाणविक्रमकाः सर्वगमानुस्मारकाः दृष्ट्वा कुलपुत्र किन्नराधर्मादिनिवसा

ः तस्मिंश्च वज्रमुखे रोमविवरे अनेकानि पर्वतकोटीशतसहस्राणि। केचिद्वज्रमयाः केचिद्रूप्यमयाः केचित्सु-

वर्णमयाः केचित्स्फटिकमयाः केचिद्यश्वनागमयाः केचिदिन्द्रनीलमयाः केचिल्लोहितकमलमयाः।

दृष्ट्वा दृष्टानि कुलपुत्र नामविवरानि मिलानि संदृष्टकस्मात् तत्र नामविवरे अनेकाः पुष्पवृक्षाः अनेक

विद्रुमवृक्षाः अनेकचन्दनवृक्षाः सौगन्धिकवृक्षाः अनेकानि पुष्करिणीगणसहस्राणि दिव्यानि विध

मानानिः स्फटिकरजतसंयुक्तानि यत्र मणिरत्नानि रत्नमनिर्यानि प्रासादिकानि दृष्ट्वा दृष्टानि विमाना

नि प्रासादिकानि वर्तिकाः पुष्पविमानः कौकिन्नराविशुद्धाः विशुद्धमिश्राधर्मसांकथ्यं कुर्वन्तिः यदुतदानयाः

रमितां कथं कुर्वन्ति: शीलपारमितां कथं कुर्वन्ति: क्षान्तिपारमितां कथं कुर्वन्ति: वीर्यपा
रमितां कथं कुर्वन्ति: ध्यानपारमितां कथं कुर्वन्ति: प्रज्ञापारमितां कथं कुर्वन्ति: उपायकौ
ख्र शल्यपारमितां कथं कुर्वन्ति: स्वकस्वकानि चैत्यं मालिचैत्यं मन्ति: कायान्तर्बहिर्भयान्यं कुर्वन्ति: काचिद
० दुःखमयान्यं कुर्वन्ति मानवचैत्यं समस्तमन्ति कथकल्पवृक्षात्मादिन दशाः सौवर्णरत्नमयानि यानानि दि ७०
व्यालंकारप्रलम्बितानि मौलीकृतलम्बमानप्रलम्बिताः कण्ठप्रलम्बिताः रत्नप्रलम्बिताः हारार्द्धहार
प्रलम्बिताः रत्नदामप्रलम्बिताः मयकल्पवृक्षात्मनःपुष्पं कुसुमकुसुमस्वकम्बलसंसदृशप्रलम्बिताः मयचैत्य

मयाक्ति रत्नमयान्यं कुर्वन्ति चैत्यं स्थमाना सौवर्णमाति कंसं शतसहस्रवृन्दे यान्ति: कुशलादिः स्वर्णजालिदः स्वर्णजा
दः स्वर्णमालदः स्वर्णमयदः स्वर्णनदयिदाविद्रदः स्वर्णं सुत्रे यादिष्ठयागेइयि यसैया गदः स्वर्णगदायिः
कक्षनदः स्वर्णां यशावीर्ष्ये यन्त्राः कालसूत्राय यन्त्राः तीव्रवाय यन्त्राः हाहामहानरक यन्त्राः प्रता
प यन्त्राः महानरक यन्त्राः कुम्भिय महानरक यन्त्राः वज्रकोला यन्त्राः युगनगनाय य
न्त्राः नदनक्षां सर्वसत्वानां दुःखनतां। एवं चक्तिनयान्यि लनसंविलयान्ति संविलयित्वा नैर्यानिकधात्वे
लयितयन्ति: सर्वमवकूलयशुक्ति रत्नाधमाहितनाः सकलकालमवलोकितमन्य नवयाधिसद्वस्थमदा

सत्वस्य नामधेयमनुस्मरन्ति ॰ ये तस्य नामधेयमनुस्मरन्ति ॰ ते तत्र सर्वायकवर्ज्जनुपास्तिनाः
वन्ति ॰ न च दुर्ल्लभः ॰ कुलपुत्रावलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वः ॰ सर्वसत्वानामाप्यायितृत्वं ॰ सर्व
सत्वस्वरूपछेदकः ॰ सर्वसत्वप्रमार्ज्जकः ॰ सर्वसत्वकल्याणमित्रः ॰ एवं कुलपुत्रावलोकितेश्व
वृ रस्य बोधिसत्वस्य महासत्वस्य दुर्ल्लभं तस्य नामग्रहणं । यः षडक्षरी महाविद्या नामधेयमनुस्मरन्ति ॰ ८५
तदा न प्रनामविवर्त्तप्रजायन्ते । न वत्स पुनः संसारे संसरन्ति ॰ नामविवर्त्तानामाशिवत्रमूयसंक्रामन्ति
तप्रनामविवर्त्तपूतावालिस्वरसंध्यावर्त्तिर्व्वाणिकी संप्राप्नुवन्ति ॰ अथ सर्वनिवरणविष्कम्भी भगव

न्तमेतदवोचत् ॥ कुत्र भगवन् षडक्षरी महाविद्या प्राप्यते ॥ भगवानाह ॥ दुर्ल्लभा कुलपुत्र षडक्षरी म
हाविद्या तथागता अपि न जानन्ति ॰ प्रागेव बोधिसत्वाः ॰ अथ सर्वनिवरणविष्कम्भी भगवन्तमेतदवोचः
त् ॥ यदि भगवन् तथागता अपि न जानन्ति ॰ सम्यक्सम्बुद्धा न जानन्ति ॥ भगवानाह ॥ कुलपुत्र षडक्षरी महावि
द्यावलोकितेश्वरस्य बोधिसत्वस्य महासत्वस्य हृदयं । यस्य वयं न हृदयं जानन्ति ॥ तमा कं ॰
जानन्ति ॥ अथ सर्वनिवरणविष्कम्भी भगवन्तमेतदवोचत् ॥ सोऽस्ति भगवन् कश्चिद् यः षडक्ष
रीं महाविद्यां जानन्ति ॥ भगवानाह ॥ न कश्चिज्जानाति कुलपुत्र षडक्षरीं महाविद्यां नाशक्यं । तथाग

बृहत्

राणदाग्रमयायाम स्तथागता न जानन्ति: प्रागेव बोधिसत्त्वा ताः तस्मिं कुलपुत्र षडक्षरी महाविद्या
राजा का न जानन्ति सर्वतथागताः श्रोतम कल्या संस्थया: यत्र मताः प्रागेव बोधिसत्त्वा ताः कुमाराजान सयच म:
कृदय मव लाकित श्चरस्य बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य: यस्मा यया पा त्रिशु तिज गता गुल नका श्लेकृता न म षडक्ष
रीं महाविद्यां यू श्यव न स्त सत्त्वाय षडक्षरी महाविद्यां स न न यापि ग्र दंक्रा या रि य ना सु वाक्ति: तस्य ज्ञाय कालनवन: ६२
वाति गीगा नदी वालुका यमा स्तथागता: सानियगिताः अयवमान् नज्ञाय मा बोधिसत्त्वा: सांनियताक्ति: षष्ठा वमिता दाद्र
न स्का स्वान्ति: अज्ञ न व ज्ञा नि गं नन्द व यू त्राः निकाया द व यू त्राः सानियातिना: वज्ञान प्य महाराजान प्यत्त नादिगां न क्तान्ति:॥

सागरश्च नागराजा नन्दोपनन्दश्च नागराजान तक्षकश्च नागराजाः वासुकिश्च नागराजाः एतानि प्रमुखान्यनेकानि नागरा
जकोटिनियुतशतसहस्राणि धरणीस्थानि रक्षयन्ति: अन्यतो मायकाजल्यवकाशं न लभ्यन्ति: तस्य कुलपुत्रस्य रोमकूपे
मा विवरे तथागतकोट्यो विश्रमन्ति: विसंश्रमित्वा साधुकारमनुप्रयच्छन्ति: साधु साधु कुलपुत्र यत्त्वमीदृशं चिन्तामणिं लब्ध
वानसि यावि सप्तकुलवंशानां मोक्षं भवं यास्यन्ति: कुलपुत्र यस्य कुक्षिगताः प्राणिनः सर्वे ते अवैवर्तिका बोधिसत्त्वा
भवन्ति: यः कश्चिदिमां धारयति षडक्षरीं महाविद्यां कायगतां वा कण्ठगतां वा कुर्यात्: तस्य कुलपुत्रस्य वज्रकायगतो
वक्ष्यन्ति दिवसाः धातु रूप सप्त दिवसान् तथागत ज्ञाका दि तीनि दिवसान्: यः कश्चित् कुलपुत्रो वा कुलदु

ङ्गिमावाङ्कं मांषदकृतीं महाविद्यां धारयति सा ऽकृपयप्रतिहता भवन्ति ॥ ज्ञानवाणी भविष्यति ज्ञातव्यानि ॥ महामे
घासमन्वागता भविष्यन्ति ॥ महाकरुणया बोधिं बोधिसत्वान् आदिमायया धारयिष्यन्ति सर्वेष्वायतनेषु वर्णानि ष
कं प्रतिलभन्ते ॥ यस्य कस्यचित् ज्ञस्य संवादनानि ॥ मेघा बाहुं षणवासवे भवत्वे वाल्मिकी बाधिसत्वा भविष्यन्ति
वु ज्ञक्तियं सा भूत्वा नीम सत्त्वाकृष्टाधिगमानि संप्रत्युत्पन्नः पनकाग्नि दास्यु स्यन्न नाशिष्यन्ति ॥ सर्वे भवन्ति महाविक्रा ए ३
हृ वाधिसत्वा भविष्यन्ति ॥ दर्शनमात्रेण स्पृष्ट्वा वायुना षावदानिकदानिका वा समन्तयाः क्लेशा गोहि गर्दभादि हिंस्त्रकृ
र्दर्शनं नाशयिष्यन्ति ॥ सर्वे भवन्ति महाविक्रा बाधिसत्वा भविष्यन्ति जनाः मरणाप्रियामादि हि हीना भविष्यन्ति ॥

ऽपि विद्याराज्ञी भविष्यति ॥ एवं सतकृतीं महाविद्यां धारयमानस्य संवादना भवन्ति ॥ अथ सर्वनिवरणवि
ष्कम्भी भगवन्तमेतदवोचत् ॥ कथं भगवन् लभते तत्कृतीं महाविद्यां मामाज्ञविद्याराज्ञीं नाङ्का प्रभयाधु
ष्मानां धारयिष्यन्ति तत्र भगवानाह ॥ महाकृष्टा ऽनिर्वाण स्यायदर्शनं ॥ माकृ स्यप्रवर्णनं नागबुष
वपुष्यमनं धर्मगङ्कु स्पृधारयिष्यन्ति उत्सूलनञ्च संसारस्य पञ्चगतिकस्य संज्ञाषणञ्च ॥ नवकानाञ्च
क्लेशानाञ्च समुत्थापनं ॥ उत्तारणञ्च निर्याणानि गतानां ज्ञाप्रादाधर्माणां धारयिष्यन्ति सर्वज्ञज्ञानस्याकृष्टानि
ङ्गिग स्यङ्कं ञ्ञानिः भगवन् आयङ्कं मां सतकृतीं महाविद्या मनुप्रयच्छानि ॥ चतुर्दीयाः सम्यक् सत्वयायिष्यन्ति

सू
क्ष

र्यानायितव्याः। अथ यदि भगवन् लिख्यमानायामपि तर्ज्जन संविद्यमानस्य कस्यचिल्लं मदीयन ग्राहेण नर्मासं कुः
र्यात्ः स्वर्मसमनुस्मृत्यायुक्तः कुर्यात्। तच्छ्रुत्वा श्रोक्रावचक्षुनीकुर्यात्। तदायि समभगवन्तामिन्द्रस्य वदंगतीः
लिख्यमानायित्रहृत्वा भवति। गुरुरेवमानिग्रहकस्य। अथ भगवान् सर्वनीवरणविष्कम्भिनं बोधिसत्त्वमह
सत्त्वमनदवावभाषास्य बाह्यदं कुलपुत्राग्निमिन्धोत्तरन्तीं महाविद्यायाः कारणेन यस्य मानुषजाययामायां लोक ७८
धातौ या विश्रामिनः। अञ्जनकानि तथागतकोटिनियुतशतसहस्राणि मया यत्पूर्या सेवितानिः नवतीभातथा
गतानां सकाशादस्या लभ्यानायिं श्रुता। अनन्तानं लोके मानामतथागतार्हन् सम्यक्सम्बुद्धावेद्याच वरदः संयत्नः॥

सगनालोकाविरुद्धवदस्यमाबाधिगम्यस्माद्देवानाङ्ग मनुष्याणां च बुद्धा भगवान्॥ तत्र स्मास्थपुत्रमामयाश्रुति
त्रमुक्तानिः तदा तेन तथागतेनार्हता सम्यक्सम्बुद्धेनाभिहितं॥ मा कुलपुत्र माणिकनुणानुग्राह्येत्रसूक्ष्मगतः
कुलपुत्र यस्याः लमानामलोकधातुस्तत्र यस्यां लमानाम तथागतार्हन् सम्यक्सम्बुद्धोऽस्मिन् बोधिं प्रज्ञायनोः स-
ङ्कौ मां च्छुत्तरन्तीं महाविद्यामनुज्ञातवान्। तस्मात् कुलपुत्र तत्रैव समस्य तथागतस्यान्तिकात् तस्याः ददाय नयस्माल
मस्य तथागतस्य बुद्धक्षेत्रं म न्यायसंक्रान्त उपसंक्रम्य भगवतः पादौ शिरसाभिवन्द्य भगवन्तम् आयुष्मानं प्राञ्जलिं कृत्वा ल
यमद्य भगवन्तमुत्तरन्तीं महाविद्यां जनमस्यनामस्यमनुस्मरणमात्रेण सर्वपापानि क्षीयन्ते। बोधिसत्त्वं लभ्य

।गिलयेनः यन्नार्थेनार्दं कृष्णाऽवनकानि लोकधातु सामिञ्जेवागयेद्यर्थं स्माह त्वमः तदायुष्मान् महकाश्यपाग
तङ्क्षमां षतक्रणी महाविद्यागुण्या नूसं ण्पवर्णयितुं॥ तद्यथापि नाम कुलपुत्र शक्य त्वया समानेन संप्रमा २
ण मम्कुद्रीतुं न तु कुलपुत्र मया शक्यं अस्या महाविद्याया धनकायस्य पुण्यस्कंधं गणयितुं शक्यं
मया कुलपुत्र वालकाया समुद्र स्पेके कां गणयितुं न तु कुलपुत्र शक्यं मया अस्या महाविद्याया धनका ७१
यस्य पुण्यस्कंधं गणयितुं॥ तद्यथापि नाम कुलपुत्र कश्चिदेव पुरुषा स्यह त्वं नक्षत्र समूहं पार्येयितुं याजन सहस्रं
संकृर्षाद् हूद्वे नयं सयाजनगनानि संगिल स्फलेः यानि पूर्णं कुर्यात्॥ यत्र पूर्वो विवलं न संविद्यतः तत्र पुरुषा

द्वाविस्त्रु यय दश नाम नसकल्पण तस्यानिः क्रामेत स्यात्रकानिलस्फल संकं वादिः प्रक्षिपेत् तः तदनन्तरं यर्यो यदा नगृहं
समलयावि स्कन्धं पश्चिक्षयं पर्या दानं व्रजय पृः न तु कुलपुत्र षतक्रणी महाविद्याया धनकायस्य पुण्यस्कंधं शक्य
गणयितुं॥ तद्यथापि नाम कुलपुत्र चतुर्महाद्वीपे नानाधान्यानि कृषयः कारयन्तिः यव गोधूम शालि मुद्ग माष
तिल हिल कुलत्थ चवकं थदीनिः तत्र कालेन कालं नाम राजानो वर्षधारा मनुप्रयच्छन्तिः तानि शस्यानि॥ धान्यस्य
ः तत्र स्थानेर्यानि पर्व क्वानि यानिचि यः तः चवंज मुद्गी धस्व लं कुर्यात्ः तत्र स्थेः कते हाप्रे वक्षु मूष्टे मो टोप
टके गोहि गर्दन्ता दिहिः ले द्वीयि लोगा स्मिद्वजा यन वप्रक्षिप तः स गोहिल द्वीपि लो महा तं वार्गीनिः या

श्री

धयित्वाः॥ नचैकं न मया स कुलपुत्रैकैकानि दशलानि गणयितुं। न तु कुलपुत्र नचैकं न मया स तकृवीमहत्वा वि

याया यावत्क्षेत्रपरमाणुरजःसमान् गणयितुं॥ तद्यथापि नाम कुलपुत्रहं मांमह्नानन्द्याऊस्वद्धीयप्रवर्द्धनि नाम श्री

दिवायां॥ तद्यथापि नाम गंगायाम् नाम सिन्धुर्वक्षुः सीता ह्रदस्तु नाग अनवतप्तवति स्मागध्मादिमवती कुलत्पादनी

एकैकनदीपंचपंचसहस्रपरिवारा नानादिशायां महानसमुद्रप्रवहन्ति। एवमेव कुलपुत्र सतकृवीमहा ७७

विद्याय यावत्क्षेत्रपरमाणुरजस्थानेऽभिरहितः कनकमहानदी एकैकमया एकैकाविद्धगणयितुं। न तु कुलपु

त्र नचैकं न मया स तकृवीमहाविद्याया यावत्क्षेत्रपरमाणुरजस्कंधं गणयितुं॥ तद्यथापि नाम कुलपुत्र चतुर्द्वीप

चतुर्थान् ककुजाति निर्गां अग्निमार्द्दनमादिया चुदासि नां अश्मन उत्थकद्रुमगलय शुनांसिंदकाद्यप्रनवृमृगमर्कटं

दुंगशुकुनादि हिमुषिकमार्जालादीनां। एषां न मया एकैकं नानाविधानि गणयितुं। न तु कु

लपुत्र नचैकं न मया सतकृवीमहाविद्याया यावत्क्षेत्रपरमाणुरजस्कंधं गणयितुं॥ तद्यथापि नाम कुलपु

त्र वज्रांकुशा नाम पर्वतराजा नव नवयोजनसहस्राण्युच्चत्वेन चतुरशीति योजनसहस्राण्युच्छ्राय

ता वज्रांकुश पर्वतराजस्य एकैकं योजनं चतुरशीतिर्योजनसहस्राणि तस्य पर्वतराजस्य योजनं चतुर्योजनम

त्रेणः कश्चिद्पुरुषो वर्षशतेन सकलं स्यान्निकालं स एकवारं कालिकवज्रेण मार्जयन्। एवं कुर्वाणस्य पर्वतराजस्य

पर्यवदानगच्छन्ः। न तु कुलपुत्र षडक्षरी महाविद्याया एकजायश्च्य शक्यन पुण्यस्कन्धं गणयितुं। तद्य-
थापि नाम कुलपुत्र महासमुद्रवत्तु वर्णानि याजनसहस्राणि गम्भीर्यप्रमाणस्य ...पूर्ल्येन वत्तु वालुकाप्र-
र्यन्तः। शक्यं मया णनाग्रहैत्रयावालाग्रकाष्ठा एकैकं विन्दुं गणयितुं। न तु कुलपुत्र शक्यं षडक्षः
री महाविद्याया एकजायस्य पुण्यस्कन्धं गणयितुं। तद्यथापि नाम कुलपुत्र शक्यं मया दिवी सर्व- ७१
न्तो वैकल्पवृक्षाणि गणयितुं। न तु कुलपुत्र शक्यं षडक्षरी महाविद्याया एकजायस्य पुण्यस्कन्धं गणयितुं
। तद्यथापि नाम कुलपुत्र चतुर्महाद्वीपनिवासिनः स्त्रीपुरुषदारकदारिकाः सर्वे दशभूमिप्रतिष्ठि-

ता बोधिसत्त्वा भवेयुः। यच्च तेषां बोधिसत्त्वानां पुण्यस्कन्धं न तु षडक्षरी महाविद्याया एकजायस्य पुण्य-
स्कन्धं। तद्यथापि नाम कुलपुत्र द्वादशमासिकं सम्वत्सरं नाधिकं नात्रयादशमासिकं सम्वत्सरं न गया-
गणनया यावद्वर्षेर्दिव्यकल्पैर्दिवा रात्रौ देवो वर्षाति। शक्यं मया कुलपुत्र एकैकं विन्दुं गणयितुं। न तु
कुलपुत्र षडक्षरी महाविद्यायाः शक्यं एकजायस्य पुण्यस्कन्धं गणयितुं। तद्वत् कुलपुत्र किं बहुना मनुष्यः
न्नास्थागतकोटि ... कस्य नध्यवयाद्वत्वा कल्पं वीवलापि गुणाप्रणयनाम नग्लानयुगलयप्रतिष्ठ पाविक्ष ...
सर्वैः पूजायस्कन्धे नृपाच्छिता भवेयुः न च तथागताः शक्नुवन्ति षडक्षरी महाविद्यायाः पुण्यस्कन्धं गणयि-

श्री

ॐ प्राग्वाद मकाकीऽस्मिंल्लोकधातौ विहरामि भविष्याध्म नयद्यसमूह्य नानादं कुलपुत्र महाव नायाग
मनुयुक्तः भवगृह्णाधर्माऽऽध्यक्षधर्माऽऽनागताधर्मः यत्र सद्धर्मदयप्राप्त सर्वलोकिं गच्छन्ते स्यवाधिसत्त्वे
स्य महासत्त्वस्य कृतालेः प्रामोऽस्तिनः एवम वकुलपुत्र षडक्षरी महाविद्या यावद्यावत्काल ल्यानादसायि कुलपु
त्र अनेकलोकधातु कोटिनियुतशतसहस्राणि पर्यटित्वा मिनवान्न गत्वा यामि ताहं स्यतथागतस्य पुनः प्राञ्ज ७८
लिं कृत्वा धर्मवचनानुज्ञानियुक्तानि तदाऽस्मि ताहं स तथागता ज्ञानानि ज्ञानानागतप्रत्युत्पन्नं मयाहि
दिनां स च कुलपुत्र षडक्षरी महाविद्याराजा नासिद्धासिः महाविनायागमनुयुक्तः ... स्वामि सूगतयथानुः

षाल्तः यानीयमस्त्येषमना त्वं हं गवत्षडक्षरी महाविद्या सम्वेषमाण लोकधातु व्युपसंक्रान्तः यथा पद्म
सिताम्नि मयाज्ञानकानि तथागतकोटिनियुतशतसहस्राणि नेकस्य विम्सकाम्लस्थाया षडक्षरी महावि
द्याराज्ञी लब्धा। तथाऽपि हं भगवन्न् तत्कालं हर्ष तं यलायनैर्विकल्पेन्द्रियस्य षडक्षरी माह वः श्रमणः सार्गे
स्य मार्ग प्रदर्शकाह ः सूर्यकाप्रदयानी कुवननाय वः चन्द्र महायज्ञमल वृक्षः वृहः वः धर्मपाजिगृहं
षितस्यादृष्टधर्मादर्शकाह वः रत्नामिष्ठितवचन नस्य वक्रक वचह साहवः श्रमिताहं तावन्तस्य सबदृक्षे
नावलोकितेश्वरस्य बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य कलानिर्वाणं ... यस्य कुलपुत्रा वज्र

लोकिनं सर्वपापाश्च सम्मथागता ॥ ईर्ष्या स्वयक्षा वृद्धः ॥ प्रत्यङ्गिरा महाविद्या याकानेन नानेकलोकक्षत्उक्ता
टीनियुक्तगत सहस्राणि तुमिवानन्ददस्य प्रत्यङ्गिरा महाविद्या नाशं तथागतगतस्त्रवज्रसाधिताः ॥ अथ वज्रा
कितस्य नावाधिसत्वा महासत्वा भगवन्तमेतदवोचत् ॥ कृष्णमण्डलं तथागतस्य भगवन् ॥ कथं पश्चात्कम
ऊं बु क्रमेण गृहीताः ॥ कथं मयाभिधवमुद्रां संजानितः ॥ कथं सर्वतथागतानाम मुद्रां संजानितः मण्डलपरिशुद्धिं ॥ ७२
कथं जानितः ॥ मण्डलस्यादनिसिक्तं वज्रं वज्रपर्यङ्कदक्षप्रमाणं मानतकर्त्तनः ॥ मध्ये मण्डलस्याभिमानालिखितः ॥
स्फटिकनीलवर्णं पद्मवर्णं मरकतवर्णं स्फटिकवर्णं सुवर्णवर्णं नान्याभिमानास्य तथागतस्य कायसंख्याजायि
कर्त्तव्यानि ॥ दक्षिणपार्श्वे महाविद्याधरं व्याधि सर्वं कर्त्तव्यं ॥ वामपार्श्वे प्रत्यङ्गिरा महाविद्या कर्त्तव्या ॥ प्रत्यङ्गिरापृ
ज्ञाणवज्रकाशुक्ले वर्णे नानालंकारविभूषितं नीलवाम हस्ते नयपद्मं कर्त्तव्यं ॥ पद्मस्यापि समानिः क
र्त्तव्यं ॥ दक्षिण हस्तेनाक्षमालाकर्त्तव्याः ॥ द्वौ हस्तौ संयुक्तयुक्तौ सर्वनागेन्द्राणामसमुद्राकर्त्तव्याः ॥ पश्चात्प्रत
ङ्गीमहाविद्यायाः ॥ पादमूलविद्याधरं कर्त्तव्यं ॥ दक्षिणहस्ते ध्वजपताकं धृयमानं वामहस्तेनना
नाविधालंकारपरिपूर्णपिटकं कर्त्तव्यं ॥ तस्य मण्डलस्य चतुःकोणे चत्वारो महानागराजानः कर्त्तव्याः ॥ ना
नानायुधहस्तेन गृहीताः ॥ तस्य च मण्डलस्य चतुःकोणे चत्वारः पूर्णकुम्भाः ॥ नानामणिरत्नसंपूर्णाः ॥ कर्त्तव्या

॰ यः कश्चित् कुलपुत्रो वा कुलदुहिता वा यदीमं मण्डलप्रवर्त्तनं सर्व्वतथागतस्य यथा यथा यानामा-
नि लिखितव्यानि ॥ तत्र मण्डलप्रथमतनं गानि नामानि प्राङ्कियन्तः ॥ न सर्व्वे त्वमहाविकाबोधिसत्वाः
यू त्वां नाम सर्व्वमानुष्यकाद ॥ अवविप्रदीणमः ॥ क्रिप्रञ्च नरुत्वां सम्यक्संबोधिं माहि संबुध्यन्ते । तत्राचार्य्येण मण्ड-
० लकलभ्या ॥ अथवा शुद्धाधिमुक्तदानभ्याः ॥ अथवा महायाने शुद्धाधिमुक्तदानभ्याः ॥ नयतीथिकदाः १०
नभ्याः ॥ अथ मिताहस्तथागताय अर्हते सम्यक्संबुद्धाय अवलोकितेश्वराय बोधिसत्वाय महासत्वाय पदवाय नमः ॥ यदि
कुलपुत्र ॥ इन्द्रनीलचूर्ण्णं पद्मरागचूर्ण्णं मरकतचूर्ण्णं रूप्यचूर्ण्णं सुवर्ण्णचूर्ण्णं द्रव्याणि द्रष्टव्यानि कुलपुत्र

स्य कुलपुत्र दरिद्रो वा न संविद्यन्ते तानि चूर्ण्णानि ॥ तदा नानावर्ण्णानि संयोजयितव्यानि नानापुष्पैर्न्ना-
नावर्णैर्गन्धैर्यदि कुलपुत्र तदपि न संविद्यन्ते ... तस्य ... आचार्य्येण मानसि-
कं मण्डलं कल्पयितव्यं आचार्य्येण मुद्रालक्षणानि उपदर्शयितव्यानि ॥ अथ अमिताभतथागताय अर्हते सम्य-
क्संबुद्धाय अवलोकितेश्वराय बोधिसत्वाय महासत्वाय पदवाय नमः ... पादपद्मं कुलपुत्र षडक्षरीं महाविद्यां यत्ना-
त्मनः सत्वकोटिनियुतशतसहस्राणि संसारदुःखाद्विमोचयिष्यन्ति ये यानुत्तरां सम्यक्संबोधिं संबुध्यन्ते ॥ अ-
थावलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वः अमिताभस्य तथागतस्यार्हतः सम्यक्संबुद्धस्य षडक्षरीं महाविद्याम्

न्त्रय स्तम्भिनी। ॐ मणिपद्मे हूं। यस्मिंकाले ह्रूंष्णीषं सितातपत्री महाविद्या नुप्रदत्ता गजायत्वा नाडीयाः सद वहवनय
ये क्षाः कदलीयत्र ह्वं व संवविनाः कृत्वान्य त्वा नामहासमुद्रा स्तुकाः सर्वविघ्नविनायकाः भयनायन्त्यां। यकनाकृत्सा
कृत्स्नं शुभ महाकलमाहकागण मण्डिताः॥ अथ यश्चाहं सन तथागतनार्हताः सम्यक्संबुद्धनगऊहऊ सहूर्षं वाह्रूं प्रसाः
सुग यावलोकितमस्य नस्यवाधिसत्वस्य महासत्वस्य णतसहस्रमूल्यं मुक्ताहारं मूयनामिनै। महाकारानुमनगृहीत्वा तथा १९
मिताहस्यतथागतस्यार्हतः सम्यक्संबुद्धस्याय नामिनं। तनगृहीत्वा यश्चाहं सस्य तथागतस्यार्हतः सम्यक्संबुद्ध
स्याय नामिनं। अथ यश्चाहं सतथागतार्हतः सम्यक्संबुद्धस्योष्णीषं सितातपत्रीं महाविद्यां गृहीत्वा यन यश्चाहं मालाकधाउस्कु

नामसंक्राकः। त्र्वं कुलयत्रमहायश्चाहं सस्य तथागतस्यार्हतः सम्यक्संबुद्धस्य सकाशा। ह्रूनं। अथ सर्वानिवर
णविष्कम्भी भगवन्तमनदवाचन्। कथं भगवन्नयं ष्णीषं सितातपत्री महाविद्यां यो ग्राकयागमस्य यथाहि भगवन्नमू
तस्य लेख्यास्वादं मूर्धिनं संलभमाः। त्रवमहं भगवन्सितातपत्री महाविद्याग्रहनमाग्रुणमूर्धिनं लभामि। पूर्णवन्नन:
सत्वाय सितातपत्री महाविद्यां उयान्ते। गृण्यान्ते। विचिकयान्ते। अध्यगण्यनधानयान्ते॥ आह॥ कुलपुत्रयश्चमां सितातपत्री
महाविद्यां लिखित्वाय यः भूजेन वस्त्रे वणी। ने धर्मस्कन्धसहस्राणि लिखितानि भवन्ति। यत्र मां तेनजाय मानस्तथागतानर्हतः स
म्यक्संबुद्धादि ध्यान वर्णनचलमयानि भूयानिका नयगृहः कारयित्वा नकादिनं धारवित्वा नायणं कुर्यात्। यद्भूतप्रबोदलवि

मां षडक्षरीमहाविद्याया प्रकाशकुलपुत्र कुलविपाकं । अथ खल्वाग्रणानां षडक्षरीमहाविद्या सूर्यप्रतिष्ठितप्रभाकाणां । यः कुलपु-
त्रो वा कुलदुहिता वा ॐ मा षडक्षरीं महाविद्यां जपति तस्य ॐ मा समाधयः प्रतिलब्धाः । तद्यथापि नाम समन्तमणिध्वजा नाम स-
माधिः विक्रीडनो नाम समाधिः नगनिर्यग्ज्ञानि मंगलामवनो नाम समाधिः वज्रकवचो नाम समाधिः सूर्यप्रतिष्ठितवचनो
नाम समाधिः सर्वापायकौशल्यप्रवेशो नाम समाधिः सर्वधर्मप्रवेशो नाम समाधिः ध्यानालंकारो नाम समाधिः धर्मच- १२
र्यावृत्ता नाम समाधिः रागद्वेषमोहप्रविमार्गणो नाम समाधिः अनन्तवल्लो नाम समाधिः षड्पारनिर्देशनो नाम समा-
धिः महामेरुध्वजो नाम समाधिः सर्वहयालोकनो नाम समाधिः सर्वबुद्धक्षेत्रसंदर्शनो नाम समाधिः सर्वतथागतव्यू-

वलोकनो नाम समाधिः सूर्यप्रतिष्ठितज्ञायनो नाम समाधिः एवंप्रमुखाः कुलपुत्राष्टौ लक्षस-
माधिगतं प्रतिलप्स्यते यः ॐ मां षडक्षरीं महाविद्यां धारयति । अथ सर्वनिवरणविष्कम्भी भगवन्तमे-
तदवोचत् ॥ कुत्राहं गमिष्यामि भगवन् पूष्ठयं यत्राहं लभेत् षडक्षरीं महाविद्याराज्ञीं ॥ भगवानाह ॥
अस्ति कुलपुत्र वाराणस्यां महानगर्यां धर्मभाणकः यः ॐ मां षडक्षरीं महाविद्यां धारयति वाचयति लि-
खानि तस्य मनसिकुर्वन्ति ॥ आह ॥ गमिष्यामि भगवं वाराणसीं महानगर्यां । तस्य धर्मभाणकस्य
दर्शनाय वन्दनाय पर्युपासनाय ॥ भगवानाह ॥ साधु साधु कुलपुत्र यैवं दुर्लभा स धर्मभाणकादिमां षड-

उदृशीं महाविद्यां धारयन्ति स धर्म्मभाणकस्तथागतसमो द्रष्टव्यः जंगमपुण्यनर्थं द्रष्टव्यः पुण्यकू
टं द्रष्टव्यः अवितथवादी द्रष्टव्यः सत्यवादी द्रष्टव्यः बलराशिः द्रष्टव्यः ववदाविक्रामदिषु
व्यूह ः द्रष्टव्यः धर्म्मराजः द्रष्टव्यः अगदूलानदाः द्रष्टव्यः। न च त्वया कुलपुत्र धर्म्मभाणकस्य दू
ष्टौ विचिकित्सोत्पादयितव्या। मा त्वं कुलपुत्र बोधिसत्त्वरूमीचूत्वाया यष्पूय यस्य मः स च कुलपुत्र १६
धर्म्मभाणकः शीलविपन्नो आचारविपन्नो भार्यापुत्रदुहितृभिः काषायोपवर्त्त्रयस्राववयाविपु
ण्डुरं संवृतः ॥ अथ सर्व्वनिवरणविष्कम्भी बोधिसत्त्वो महासत्त्वो भगवन्तमेतदवोचत्॥ यथाः

ष्यं भगवन्॥ अथ सर्व्वनिवरणविष्कम्भी बोधिसत्त्वो महासत्त्वोऽन्ये बोधिसत्त्वा गृहस्थैः प्रव्रजितैर्वानकः
कात्तिकादिभिः सुसंप्रस्थिताः धर्म्मभाणकस्य पूजाकर्म्मणि दिव्यानि वस्त्राणि दिव्यान्युपानहानि मौलकुण्ड
लस्रग्दामकपूज्यहारार्द्धहारवलयस्कन्धपतिवृत्यानेकवर्णहेमगुच्छविशादिकानि नानाविविधानि
वस्त्राणि चीवराणि धूपमालानि विद्याधवसंवादिनानि वकालिकवस्त्राणि अग्निशौचवस्त्राणि वान्यानि
चाविविधानि पुष्पाणि। यथा॥ उत्पलकुमुदपुण्डरीकमान्दारवमहामान्दरवाणि मंजूषकमहामं
जूषकानि पुष्पवन्निदुम्मनपुष्पाणि अन्यानि चाविविधानि काष्ठपुष्पाणि यंयक्कवावीनयाछ

लादि सूक्ष्मवार्षिकाणि णकुन्तकाश्वसिताणि सुमनसाँ विमानानि वकुलकाय ल्लोहिताणिः
ल्मानिकानि कास्मक्काणि णनपत्रिकाणि नीलयीनावकान मञ्जिष्ठ स्फटिकवर्णान्यन्यानि च
लजाणि पुष्पाणि विविधाणि गृहीत्वाय नवाराणसी महानगरीमनापज्ञ समस्ते नूपवेशनवा
सू
क्ष वाराणसी महानगरीमनुप्राप्तः यन धर्मशालानकस्य नायु संक्रान्तउपसंक्रम्य हगवतः पादौ शि १२
रसाभि वान्दित्वा सगनदृष्टः णीलंविपन्नच्छाया नादिपन्नाः सर्वृणकाये पथस्कन्ने स्त्रगान्धूयानन्दः
निवस्त्राणि वर्णानि गन्धमाल्यान्यूपनामिमानि मदनीयं पूजां कृत्वा नस्य धर्मशालानकस्य पुनः प्राञ्ज

लीहत्वा महता सादरेणायं धर्मनिधानमास्वादकः उत्तमनिधिसंचयः उत्तनवग्रस्ताभिसागरायः
थागतजनहतामिः सर्वमनुष्यहतमनुष्यग्रन्थिकेन वसकाशमद्धर्मं दणकां देवनागयक्षगन्धर्वा
सुरागरुडः किन्नरमहोरगमनुष्यामनुष्याः सर्वे ते संनिपतन्तिः नव धर्मश्रवणकालम
हावज्ञ समं धर्मपर्यायं निर्दिशामि यावि माक्रयामि वरूवं समन्ताद् मसंमानवच्चनवन्द्दानाः प्रत्य
वेक्ष्य सत्वाय ः स्यां वाराणस्यां नगर्यां निवसन्तिः यग्भ्याक्रेनवशेनतयावि गुरुकुर्वन्तिः दर्शनमा
त्रेण सर्वपापानि हरंसः यथा काष्ठामिव दहति वनाग्नेव सर्ववन्दे दर्शनमात्रेण सर्वपापानि निर्दः

[illegible] हासिः जातायं गगनतलस्थाय गनाज्र्द्धः सम्यक्सम्बुद्धानुकानि बोधिसत्वकोटीनियुतशतसहः
स्राणि तत्र पूजाकर्म्मणे उपसंक्रामन्तिः ब्रह्माविष्णुमहेश्वरचन्द्रादित्यवायुवरुणाग्न्यायमश्च य
मं वारुणश्च अनवतप्तो नागराजा नः अथ सधर्म्मज्ञानेकः तस्यैकदवावतमामाद्वेकुलपुत्रकौकृत्य
मुत्पादयामिः मा भैः कुमाराय सागरिका संसारवस्यानि मिलकाः पूजामण्डलस्थाप्यादिकायश्च कुल
पुत्र षडक्षरी महाविद्याराज्ञी जानतनसमयागत हुषणस्याद्र्दनमेलिख्य तः जाम्बूनदस्य सुवर्ण्णु
स्यमर्ज्झैगमलीा त्रवमबकुलपुत्रयस्य षडक्षरी महाविद्याराज्ञीकायकण्ठगतानवतसयकायं १८

गणहूँ षनमाद्दन संलिख्य तः अथ सर्वनिवरणविष्कम्भीं हि गर्द्दं याद्दयतिष्ठक्षतमनदवाय
तः पुनष्टमार्ग्गयदलकारवः धर्म्मयाविहृषितस्यधर्म्मश्रवन संसर्यं यमा। द्वमनुलवासम्यक्सम्बु
धिवीजं विशुद्धीनस्य बोधिवीजमददः धर्म्मावमकालस्कदः सूयुगिष्ठितनूपानां कायपाविशु
शुद्धिं ददः उत्तस्यानीकूणवाणं प्रतिलाहामिति सर्वज्ञनाः कथयन्तिः वाक्य मत्लोवेयय त्रवै क्रतु
ः ददस्वमषडक्षरी महाविद्याराज्ञी। यनादीक्षिप्रमवाप्नुवन्तांसम्यक्सम्बुद्धाविमाहिसंवृद्धारत्वयं
द्वादशाकावधर्म्मचक्रं प्रवर्त्तयन्ति। सर्वसत्वानां संसारिकदुःखाद्यानिमावययौ उत्पन्नपूवायमा २

॥ अवयं यां सहस्रप्रमर्दनी महाविद्याराज्ञी लब्धाहारं च वयं । ददस्व महासहस्रप्रमर्दनीं महाविद्याराज्ञीं त्राणाय च
णाय परिग्रहाय परित्राणाय शान्तये । अथ सधर्मराजेनैकः ममण्यमन । दुर्लभे च यद् सहस्रप्रमर्दनी
महाविद्याराज्ञी । यं सर्वयक्षयदं सहस्रप्रमर्दनी महाविद्याराज्ञी । हृदयं वज्रपदं अजनलव्रह्मनयदं । अकृयः
प्र [ग्र] ज्ञानपदं निरूपनयपदं माकृयुक्तवनण पदं तथागतज्ञानविशुद्धिपदं नागद्रुममा हं संसारदुःखप- १७
परिवर्जनपदं सर्वापायकोशलपदं ध्यानमाकृ समाधिसमापत्तिपदं सर्वधर्मप्रवणनयः
दं नित्यकालं देवनागदिर्काः क्रियदं यवक्ललयत्र नानाह्मानसुदीकाक्षोमा त्रार्थनानापटसुदी
काक्षोमा नयाश ज्ञन्तु पदं श्वनपदं धूविनयदं दिवसानिवीकृकामहर्ष्व न सुदीकाक्षोवेषू वस्त्रम
कृत सुनम्नगुवर्ण सूत्रसंसार सुदीकाक्षोन वर्णं यां माका इस्तोनिन संविद्यन अङ्गनादि गर्भीनामा
क्रमानिगच्छन्ति । नायि गन्धर्वदनाह वान्ति । सर्व देवगणाश्च ब्रह्मविष्णुमहेश्वराः शक्रश्च देवानामिन्
द्रश्चन्द्रादित्यौ वायुर्वरुणश्च यमश्च धर्मराजः वासवनामहानाजानानिसकालं नमः सहस्रप्रमर्दनी महा
विद्याराज्ञी प्रार्थयन्ति । कथं वयं सहस्रप्रमर्दनीं महाविद्याराज्ञीं लभामहे । येन वयं माकृप्रवर्तनाह वमः ॥
नयाशायि नाम सर्वानि वयशा विघ्नक्लिष्टग्रहाया यमिना सर्वतथागतानां जनयित्री । ह्रं नि जाङ्ख्या यम

सा च षडक्षरी महाविद्या वाह्ली प्रणमं कृताञ्जलिपुटा स्थिताः ॥ भगवन्तथागतार्हन्तः सम्य
क्संबुद्धा बोधिसत्त्वगणाः शृः ॥ यं कुलपुत्र न लब्धवत्सानं महायानस्या किञ्चिद सौवदवी महायान
सूत्रं ई यं व्याकरणं गाथा उदानानि निदानानि दानानि वृत्तकजातक वैपुल्याद्भुतधर्मोपदेशकः ॥ व्याया म
भै कुलपुत्र जायते मातृगर्भे व मा कं किं बहुना नवकुन स्वर्गिणं किंवा वृषभमध्यगतं सा न मूपगृह्णन्ति मः ११
त्रिसूत्थासा पारमिगिजगृह्णन्तिः नीला स्वकीयनी वेण नहाश्रानि यावि पूर्णानि कृतास्तायथन्तिः स्थ प
यिवादिव सान नूयन सूर्यनाथ नयावि गा बयन्ता यावि गा षयि त्वाव मूस्वलयप्रसा लोर्विस दयान्तिः ॥

न न स्फुटमानि यवि द्युंजन्ति किं सा पापि प्रव स्थायिनं कुशलसा पारमितः ॥ एव म वानया पा म वूषमा दु
ल्यः ॥ सर्वपापम नाशं यं षडक्षरी महाविद्या वाह्ली नकुशल हमाद्रवृ व्याः ॥ यस्यका प्रणीन कुलपुत्र बो
धिसत्त्वाः ॥ श्रावयन्तिः ॥ दानपारमितार्थिनः ॥ शीलपारमितार्थिनः ॥ क्षान्तिपारमितार्थिनः ॥ वीर्यपा
रमितार्थिनः ॥ ध्यानपारमितार्थिनः ॥ प्रज्ञापारमितार्थिनः ॥ एकजायन कुलपुत्र षट्पारमितार्थ
यति पूरयन्तिः ॥ यस्य कस्यचित् द्रव्यस्य वर्णनाय यर्णानि गर्याथिज वैवर्लिक हाम्मि प्रानिलहन्तिः ॥ एवमेव
कुलपुत्र षडक्षरी महाविद्या वाह्लीः ॥ दुर्लभस्येव नामग्रहणं ॥ एकनामग्रहणेन सर्वतथागताश्रीव

नायेनुयात्त्रलयनामनन्त्रलणपुत्रयपदौवक्कयविक्कानैः सर्व्वायस्तनेत्रयास्तिनाद्ववङ्किः अथ सर्व्वनि
वरणविष्कम्भीनं धर्मभाणकमेतदवोचत्। ददस्व मे षडक्षरीं महाविद्यां। अथ स धर्मभाणकः संचिन्त्य
स्थितस्य स्थवस्थितः अस्याकाशाच्छब्दो निश्चरितः। ददस्वार्यषडक्षरीं महाविद्याराज्ञीं। स धर्मभाणक
ः संचिन्तयन्ति कृतः शब्दो निश्चरितः पुनरप्याकाशाच्छब्दो निश्चरितः ददस्वार्यषडक्षरीं महाविद्या १८
राज्ञीं। अयं बोधिसत्वो ऽनेकदुष्करकारो युक्तः। अथ स धर्मभाणकः जाम्बूनदं वलोकयतिः याववयत्यति
नतत्काणुयोत्वर्ज्जजतमकुटधरं सर्वहस्तानितायिकृतं गुरुयपद्मरक्तं यत्नाभ्रियालंकृतं गमितिवंतनता

दृष्टं रूपं दृष्ट्वा सर्वनिवरणविष्कम्भीनं बोधिसत्वमनदवोचत्ः। अनुद्धनस्तकुलपुत्रावलोकितेश्व
रेण बोधिसत्वेन षडक्षरी महाविद्याराज्ञीः। उक्तं कृत्वेमि मां षडक्षरीं महाविद्याराज्ञीं। स समंत्र मणकृता
ञ्जलिपुटेन सहस्वो उत्कृष्टी उमाच ञ्जाः ॐ मणिपद्मे हूं॥ अयं चं समनन्तरदत्तमात्रायां षष्ठिकाचं पृथिवीप्र
कम्पिताः। सप्त समाधयः सर्वनिवरणविष्कम्भीना प्रतिलब्धाः। तद्यथा। सूक्ष्मगर्भा नाम समाधिः। मै
त्रीकरुणामुदिता नाम समाधिः। योगाचारा नाम समाधिः। मोक्षप्रवेशना नाम समाधिः। सर्वलोककल्पे
नाम समाधिः। व्यूहराज्ञी नाम समाधिः। धर्मधरा नाम समाधिः। सप्त समाधयः प्रतिलब्धाः। उत्कृष्टीः

नमात्रेण सर्व्वनिवरणविष्कम्भिणा महाबोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन क्लेशोपाध्यायदाक्षिण्यभूत यनामित्र माल
ह्माः श्ववल्वानाढीयाः सप्तकृत्वलयाविपूर्णः॥ अथ स धर्म्मभाणकस्त्वैन कुशलावत्॥ एकाकृत्व स्थनवर्गादः
क्षिण्यभूताग वमत कृनीम सावियानवगृह्णामि कुलपुत्र त्वत्सकाशात् त्वेउ बोधिसत्त्व हृमाइ स्थायर्यामि नामा
ख्रु र्या॥ सिद्वे न यस्थत्वं मा कुलपुत्र मनन स्थमन सदश्रुसर्ल्लं मूकादानमूयनासि सिना॥ अथ सकथयानि॥ कुल १६
पुत्र सद्धवनं नमाक्कम मूर्नेस्तथागत स्यार्दनः सम्यक्संबुद्धस्या यनामाचेनवौ॥ अथ सर्व्वनिवरणविष्कम्भि
णीन स्वधर्म्मभाणकस्य पादौ शिरसा वन्दित्वा प्रकान्तः॥ यावत् पूर्व्वलक्ष्मलाह मनाव स्थायनज नवनमरा

विदानक्तनायसंक्रान्त उपसंक्रम्य हृगवतः पादौ शिरसा हित्वा एकान्ते व्यवस्थितो सूत्॥ अथ हृगवान्
शाक्यमुनिस्तथागतार्हन्सम्यक्संबुद्धस्तमेतदवोचत्॥ लब्धलाभस्त्वं कुलपुत्र त्वं संज्ञानीमः सप्तस्य
मिः सम्यक्संबुद्धकोटिभिर्न्निर्यातितास्ते वायिन थागतैर्विर्यं धारणी हृदयमित्रमालक्ष्मा॥ नमः सप्तनां स
म्यक्संबुद्धकोटीनां॥ तद्यथा॥ ॐ चलचुलचुन्दे स्वाहा॥ हृत्य सप्त सप्ततिसम्यक्संबुद्धकोटिभिर्ब्रह्मकधार
णीः नदीवालुकासमैर्वोधितैर्न्नाऽर्य प्रत्येकनामसत्ता माविवन्कूत्रानकाबोधिसत्त्वकोटीनियुतशतस
हस्राणि प्रतिवसन्ति॥ नास्ति हूर्य प्रत्येकनाम स्ता माविवक्षारप्रदश सहस्राणि कनैकमयानां पर्वतानां पर्व

णसुवर्णहाटकशृङ्गणमयानि ॥ सुवर्णमयानां याश्चानि यमरागमयविमानानि पार्श्वयाश्वादिव्यमाणिनलः

मयानि ॥ उद्यानानि पवनमणिरत्नानि विचित्राणि सुवर्णमणिमयानि दिव्यपुष्करिणीसमलंकृतानि ॥ ज्ञन

ककुटागारवगन्धसहस्राणि दिव्यसुवर्णसुरत्नमयानि सूक्ष्मपट्टकलापयुक्तविमानानि सूक्ष्मकाललाणनसद

सुयुक्तानि कृतानि सर्वा कूटागाराणां मध्ये सागरमनासाविज्ञामाणिरत्नं यत्र यो बोधिसत्वा सैनां तीयकवर्ध ८०

नी सूपस्थानं कृतानि ॥ तदा सबोधिसत्वाः कूटागारस्य मध्ये विरागाः ॥ पविवि... धृतकरवी मस्तावियां स

मनुस्मरन्ति ॥ यदा वसमनुस्मरन्ति ॥ तदा निर्वाणभूमिमनुगच्छन्ति ॥ तत्र निर्वाणभूमिमनुगच्छन्ति ॥

तत्र निर्वाणभूमिमनुप्राप्य कथागतं नमस्यन्ति ॥ तत्र ब्रलाक्षिनच्य वं बोधिसत्वं महासत्वं पश्यन्ति स्म ॥ द्व

ष्ट्वा च तस्यान्तिके प्रसादं जनयन्ति ॥ जनयित्वा च तदा बोधिसत्वाः कूटागारस्थानि सूक्ष्मानि ज्ञानेक म्यकः

विस्तं कुमस्ततनुगच्छन्ति ॥ केचिद्रत्नमयपर्वतानतुगच्छन्ति ॥ केचित्पुष्करिणीमनुगच्छन्ति ॥ केचित्यमरागः

पपर्वतपार्श्वमनुगच्छन्ति ॥ गत्वा च पर्यंकमाभुजं कायं प्रणिधाना हि सूक्ष्मीस्मृतिमुपस्थाप्य ॥ उं दृष्णाः

कुलपुत्र बोधिसत्वा स्मृतिं मनसि विवरत्राणि वसन्ति ॥ तत्र कुलपुत्र मनसि विवस्तादनीर्य... बाजा

नाम मनसि विवरतत्रानेकानि चैवरिक बोधिसत्वकोटीनि पुनरनयसहस्राणि प्रतिवसन्ति ॥ ताम्या

ण्डु राजा नाम तत्रा मविव वरे णी मी सहस्राणि पर्वतानां मध्ये रत्नः दिव्यसुवर्ण्णमयानि अनेकशः सर्वपर्वतानां
नां मध्ये पद्मावनानि रत्नमयानि विचित्रामणिरत्नैः यदा यदा बोधिसत्वा विचरयन्ति तदा तदा गन्धमाहिद्र्यायम
न्तिसिध्यन्ति॥ अथ बोधिसत्वा सूर्यपर्वतराजं प्रविशन्ति तत्र वरे ज्ञपानत्प्रीतिं कावयन्ति॥ नवम
सांसांसारिकं दुःखं बाधन्ते न वरं सांसांसारिकैः क्लेशैः क्लिश्यन्ते॥ सर्वकालं निर्वाणचिन्ता ध्यायन्ति ८९
ताश्च न वरं ध्यानेन चिन्तयन्ति संबाधन्ते॥ तत्र कुलपुत्र श्यामाविवरे वज्रमयी द्वीपद्धी नाम तत्रा मावि
वरे सुवर्णकानि प्रथमाविद्याद्यादिकानि बोधिसत्वकोटीनि यत्न नत सहस्राणि प्रतिवसन्ति सोतानां

कुलपुत्र श्यामाविवरेण वनवनि सहस्राणि पर्वतानां काश्चित् रजतमयाः काश्चित् सूर्यमयाः काश्चित् सुव
र्णमयाः काश्चिदिन्द्रनीलमयाः काश्चित् पद्मरागमयाः काश्चिन्मरकतमयाः काश्चित् स्फटिकमयाः का
श्चित्कुलमयाः॥ तेषु पर्वतराजानः॥ एकैकस्मिं पर्वते अनेकानि शृङ्गसहस्राणि विविधवल्लर
विमानानि यत्र मनोहरानी यानि विविचित्रानि सन्तावमानि यानि तत्र प्रशृङ्गसुगन्धर्वाः प्रतिवसन्ति॥ ते
सततं कालं श्यामाविवरे निर्नादितसूर्यं धारयन्ति॥ यत्र प्रथमाविद्यायादिका बोधिसत्वाः कर्मन्यया
नानिमित्तं विचरयन्ति ज्ञाता दुःखं जातिदुःखं मरणदुःखं व्याधिदुःखं प्रियविप्रयोगदुःखं अप्रियसंप्रयोगदुःखं
जरादुःखं

गं ज्वाविस्थूययन्त्रानां सत्वानां दुःखं कालसूत्रनावायपन्त्रानां सत्वानां दुःखं प्रतनगरायपन्त्रा
नां दुःखंवा । हंदं कायसंवगमन्त्राविविविंयनदायर्यकमानृक्षसङ्कं कायं प्राणेक्षणाहि मृत्वी ष्मृहिम
यक्ष्मायाथुः न भून सूपर्वतराज सुविद वान्हिः नत्र कूलयूत्र नामाविवरादवन्हीर्य चित्ररजा नाम
नामाविवरक्तरत्राकानि प्रत्येकवृद्धकादीनि यूषणन सदृशाणि प्राणिवसान्क्षीजालरत्नयनवः
षणाविद्युन नत्र प्राणिहार्याणि कूवान्हिः नास्मिं नामाविवरगणनसदृशाणि पर्वतरानां न सर्वैपर्वः
तराजानः सफ सफरत्नमयापर्वताः न सूपर्वतराज सुविविधाः कल्पवृक्षाः लोहितचन्दनसूः

८२

वर्णरूप्ययत्राः अनेकानि वस्त्राणि सदृशयानिर्व्याचिनानिः विविधालंकारवस्त्रालंम्बितानिः मौ
लीकूगुलरज्जुमपयूवस्त्रालम्बितानिः रत्नार्द्धहारवस्त्रालम्बितानिः नूपूरवस्त्रालम्बितानिः कापि
कवस्त्रवस्त्रालम्बितानिः सौवर्णरूप्यघण्टारणरणायमानाः नादैः कल्पवृक्षेषु पर्वतराजानं
यनिपूर्णाः न सूपर्वतराज प्रत्येकवृद्धाविद वान्हिः अनेकाः सूत्रं गयं व्याकरणगाथाः
हृदनवूलकजाः नकवैपूल्याहृतुनधर्मादपदेशी नयनस्य पर्यसा कथीं कुर्वन्हिः नदाम वनिवर
णाविष्कान्हि कूशाना नामाविवरादवनीर्य सर्वपाम्बिमायं नाम नामाविवरवज्रजराजा नाम मनया

गतयामविवराद्गी । निर्याजनसहस्राणि गतं सविवराद्गी । निर्यवर्तनसहस्राण्यरूवत्नावि-
विधानि रत्नोपस्थापितविचित्रानि ॥ सनावमानि ॥ सूपर्वतनाञ्जस्वर्णकानि कल्पवृक्षणतसह-
स्राणि ॥ ञ्जनकानि चन्दनागुरुवृक्षणतसहस्राणि ॥ ञ्जनकानि वविद्रुमवृक्षणतसहस्राणिपु-
ननस्थयामाविवरवज्रमयीस्तंभस्कम्भिन्न वज्रामाविवरनवनतिकूटागारवणनसहस्राणि ॥ ८३
॥ दिव्यसुवर्णरत्नमयानि ॥ मुक्तायष्टिकलापप्रलम्बितानि ॥ मुक्तादामार्द्धहारप्रलम्बितानि ॥
घण्टामालाप्रलम्बितानि ॥ चन्द्रकान्तिरत्नोद्भवप्रलम्बितानि ॥ सप्तकूटागारसुवर्णरूप्यमयानि

॥ मायानानि रत्नपरिस्वाविचितानि ॥ विविचित्राणि रत्नमणियानि ॥ तस्मिंकूटागारे सूतथागतविग्र-
हानि सुवर्णुः ॥ सजम्बुद्वीपकानां मनुष्याणां सारे सुर्वधर्मदेशनयान्ति ॥ यद्भुतषट्पारमितानि
र्देशं निर्देशन्ति ॥ दानपारमितानिर्देशं निर्देशन्ति ॥ शीलपारमितानिर्देशं निर्देशन्ति ॥ क्षान्ति-
पारमितानिर्देशं निर्देशन्ति ॥ वीर्यपारमितानिर्देशं निर्देशन्ति ॥ ध्यानपारमितानिर्देशं नि-
र्देशन्ति ॥ प्रज्ञापारमितानिर्देशं निर्देशन्ति ॥ तं वेलाविविधधर्मदेशनां जम्बुद्वीपकानां मनुः-
ष्यं वकालनकालं धर्मदेशयान्ति ॥ तं वेलानि कुलपुत्रा बलाहकेनाश्वराजस्य बोधिसत्वस्य महासत्व

स्य समाधिशतानि यावत्संख्यान्तिः॥ तस्मिंश्च जेतवने महाविहारे देवनागयक्षगन्धर्वासुर
गरुडकिन्नरमहोरगमनुष्यामनुष्यमहेश्वरनारायणप्रमुखा एवं गमा देवपुत्राः संनिपति
ताः॥ अनेकानि च बोधिसत्वकोटीनियुतशतसहस्राणि संनिपतितानिः॥ अथ सर्वनिवरण
विष्कम्भी भगवन्तमेतदवोचत्॥ कियद्भगवन्नन्यानि समाधिशतानि संविद्यन्ते॥ भगवानाह ८८
शृणु कुलपुत्रानिक्रम्यावलोकितेश्वरस्य बोधिसत्वस्य महासत्वस्य दक्षिणपादाङ्गुष्ठं यत्र कमहा
समुद्राः॥ यावच्छ्रवन्तिः॥ तत्र जानन्त्यवगाहं यदा दक्षिणपादाङ्गुष्ठात् हृदकं निष्क्रमन्तिः तदा वडवा

दिवामुखे यन्तिः॥ तदा हस्मा तासि मनुगच्छन्तिः॥ एवमेव कुलपुत्रावलोकितेश्वरस्य बोधिसत्वस्य म
हासत्वस्याधिष्ठानं संविद्यते॥ अथ सर्वनिवरणविष्कम्भी भगवन्तमेतदवोचत्॥ नागच्छति हे भगवं
न् अवलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वः॥ भगवानाह॥ आगच्छत्यवलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महा
सत्वः॥ अस्मिं जेतवने महाविहारे समदर्शनाय वन्दनाय पर्युपासनाय॥ महेश्वरस्य देवपुत्रस्य
व्याकरणमदर्शनाय च॥ अथावलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वेन महासमन्तेन रश्मय उत्पलमृणालीलः
पीतलोहितावदातम मार्ज्जिष्ठं स्फटिक वज्रेन्द्रनीलमर्कटवत्यां जेतवने महाविहारे समागच्छन्तिः॥ आग

त्य भगवन्तं त्रिप्रदक्षिणीकृत्य पुनर्ज्जेतवनाद्विहारान्निष्क्रम्य वीथिनगरं गच्छन्ति॥ तत्र गत्वा
वीथिमहानगरं श्रीनिगलवमन्त्यं गच्छन्ति॥ अथ सर्व्वनिवरणविष्कम्भी भगवन्तं मन्दभावाद्वृ॥
कुत्र भगवन्तं गच्छयज्ञास्थलं कुत्र वा गच्छन्ति॥ भगवानाह॥ तस्य कुलपुत्र अवलोकितेश्वरस्य बोधि
सत्त्वेन महासत्त्वेन नानाविधवस्तुपयज्ञस्थानां॥ मद्वा अस्मिं जेतवने महाविहारे स्थ्या गच्छन्ति॥ आग ८७
त्य भगवन्तं त्रिप्रदक्षिणीकृत्य वीथिदामेन नगरं गच्छन्ति॥ गत्वा च वीथिमहानगरं श्रीनिगलवमन्त्र्ग:
च्छन्ति तस्मिं जेतवने महाविहारे अनुशानि निमित्तानि प्रादुर्भूतानि॥ दिव्याश्च कल्पवृक्षाः प्रादुर्भूता

दिव्यान्यपुष्पवृक्षः प्रादुर्भूताः॥ तञ्च जेतवनं विहारे दिव्यसुवर्णनिर्भासं संदृश्यमानो॥ सर्वं जेतवनं विहारं
दृश्यन्ते॥ अथावलोकितेश्वरो बोधिसत्त्वो महासत्त्वः सुखावतीलोकधातोर्निष्क्रम्य येन जेतवनं विहारं येन
संप्रस्थितः॥ अनुपूर्वेण जेतवनं विहारं संप्राप्तः॥ अथ तस्मिं जेतवने महाविहारे प्रविष्टः॥ महाराग
वता कनीयांसः स्थविरनानि घोषणा भगवान आचयामिर्तं भगवानाह॥ आगतो हि कुलपुत्र कुलपुत्र कुल
सत्त्वपरिपाकः॥ अथावलोकितेश्वरो बोधिसत्त्वो महासत्त्वो भगवन्तं मन्दभावाद्वृ॥ यथा हस्ते भगवता नवनीत
मयाकं महासमनिष्यादिता॥ अथ … भगवं साधुकारमदात्॥ साधु साधु कुलपुत्र यत्त्वयेवं लोके मितस्मिनिष्यादि

नामाग्र आर्यावलोकितेश्वरा बोधिसत्वा महासत्वा भगवन ४ पञ्चाशत नाम यतिस्म । ॐ मानिपद्मानि भगः
वन्तमिमां रतनम भगवन्तमुद्दिश्य मानिपद्मे हृदयल्या बोधसत्वावल्यानन्द सौवल घलानन्दी चरस्व स्वस्यन्तो विहार ॥
मा ॐ भगमीत गवता पद्मानिग्रह बामयाल्वे स्था पितानिवार्य धमस्त्व लीद वपत्रायन रागवा स्मे नीयसंक
नाउयसंक्रम्य पादौ शिरसाभिवन्द्य भगवन्तमेतदवोचत् । यं भगवन् त्वया कथनानिर्देशं भगवानाह भगवान् ७८
स्तवं कुलपुत्र आर्यावलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्व स्मे यथा कथनं तोदास्य मि । आर्यधर्मस्तवना देव पुत्रा भगला व लो
कितेश्वरस्य महासत्वस्य पादयानि पवस्त्रो गावक्षम ने कं उ भाव ॥ ॐ नमः आर्यावलोकितेश्वराय बोधिस

त्वाय महासत्वाय पञ्चधनाय यमाम नाय यमाग्रे याय शुद्धाय स्पदृष्टाय यत्राग्रे याय यथाविभुताय पृ
थ्वीवबलाय नन्दनाय पत्राद नन्दनाय स्वंमदश्चवाद वपत्रा ॥ अवलोकितेश्वरस्य बोधिसत्वस्य ॥
महासत्वस्य स्तोत्रावधानं कृत्वा नृत्तिल स्वनत्य वस्थित ॥ ॐ अवलोकितेश्वरा बोधिसत्वो महास
त्वो स्मे भगवद्धर्वा बनः ॥ किं कावर्णं लौकं नयपुत्र हात्रिग्रावने तथावस्थितः ॥ ॐ यमकुश्च नाद वपत्र
स्मभगवद्वावत्पाद व स्तमभ्याकर्णमन्तेलवायौ ममा स्मे ॥ ॐ आर्यावलोकितेश्वरा बोधिसत्वो महासत्व
स्मभगवन्दु बावत्तः ॥ तावेष्या सर्वं कुलपुत्राविवृताय लौकधानीर स्मान्त्रा नामनथभाया २ र्दसमाप्ता ॥

स्पृष्टोविद्याधरगणसंपन्नः सुगन्धाभ्याविलेपनः यूयूषदन्त्रसमानाथिः ॥ भास्करदयानां च मनुष्या
णां च बुद्धो भगवान्नाज्ञ ॥ अथ मात्रमादवी उपसंक्रम्यावलोकितेश्वरस्य बोधिसत्वस्य महासत्वस्य पा
दौ शिरसाभिवन्दित्वावलोकितेश्वरस्य बोधिसत्वस्य महासत्वस्य स्तोत्रावधानं कर्तुमारब्धः ॥ नमा
श्री रस्त्ववलोकितेश्वराय बोधिसत्वाय महासत्वाय ॥ महद्धेश्वराय ज्ञानंददाय पृथिवीवनलोचनकराय: ८
शुद्धसत्वमहद्दष्काय: पद्मश्रियाय: पातिव्रताय: निर्वाणभूमीसंप्रस्थिताय: सुवर्णनकराय: धर्मध्या ८१
नंददाय: ॥ अथ मात्रमादवी स्तोत्रावधानं कृत्वावलोकितेश्वरो बोधिसत्वस्य महासत्वस्य: पा

कवलंयाविलुमानस्वा ॥ पवित्रीवयपंमस्त्रीसर्वं रुगु पानीयावकलिमलपवित्रत्रैलोक्यगर्हवासइ ॥ स्वोल्लसंतेग
णीमांपविमीवययें ॥ अथावलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वस्तस्मानन्तदत्ताच नृ ॥ हविष्यमिलितं रुगिनिहि
मवनः ॥ यवंतनाग स्यदाक्षिणया ॥ अथावलोकताउ हविष्यान्तः उपलब्धा नाम नथागतारर्द्धस्या स्य
ष्ठीविद्याधरगणसंपन्नः सुगन्धालोकाविलेपनः पूयबदन्त्रमानाथिः भास्करदयानीं च मनुष्याणां ॥ बुद्धो
भगवान् ॥ अथ मात्रमादवी व्याकरणमनुप्राप्तः भगवानानन्दः पञ्चसर्वनिवरणविष्कम्भी व्याकृताउम
दवी ॥ अथावलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वो सर्वनगर्भन्धरवाया समन्तिक्रान्तो ॥ वाउयं

च कुलपुत्र स दृश्चवार्निर्यूहानामाश्चर्यम् ॥ ॥ अथ सर्वनिवरणविष्कम्भी भगवन्तम् एतदवो-
चत् आश्चर्यं भगवन्नवलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वो यथान्य भगवन् येनेदृक्षा योगयाकः एवमवम-
वलोकितेश्वरो बोधिसत्वोऽद्भुतप्राप्तः ॥ अयम सद्धर्मं अद्भुतयद्गुण सनान्नथः ॥ अन्ये ये संसारापारे युक्ता बोधि-
मार्गेऽस्मिन् अवतिनः ॥ सर्वतत्साधनकाया निर्वाणदर्शकः शनैः शनैः समागतः ॥ अथ सर्वनिवरणविष्कम्भी ६८
भगवन्तम् एतदवोचत् ॥ अस्माकं दर्शय तम् अवलोकितेश्वरस्य बोधिसत्वस्य महासत्वस्य गुणविशेषं ॥
भगवानाह ॥ न शक्यं यथा येन मकुलपुत्र सर्वनिवरणविष्कम्भिन् ॥ चक्रवाड महाचक्रवाडो पर्वतराजो सुमे-

रु निलिन्ध महापर्वतो निलिन्धो पर्वतराजो कालमहाकालो पर्वतराजो संमुद्र महासमुद्रो पर्वतराजो ल-
ङ्कादरश्च पर्वतराजः ॥ आनन्ददर्शकः पर्वतराजः कुरुस्कन्ध पर्वतराजः जालिनीमुखश्च पर्वतरा-
जः शतशृङ्ग पर्वतराजः चक्रशृङ्ग पर्वतराजः हिमवन्तश्च पर्वतराजः महामालिन्धरश्च पर्वतराजः
दर्शन पर्वतराजः अकालदर्शन पर्वतराजः त्रनिबु पर्वतराज सूत्रकाहुलाङ्गा वनानि नक्षत्र मयाः
कुलपुत्र चन्द्र पर्वतराजः फलानि वा पलाशानि वा पत्र सद्गुणानि वाः पत्रकाष्ठानि पुष्पाणि सद्गुणा-
णि संख्या मयि च कलामयि गणनामयि गणयितुं अविज्ञातं कर्मया कुलपुत्र गणयितुं न तु कुलपुत्रावलोकितेश्व-

८० श्वरस्य बोधिसत्वस्य महासत्वस्य पूण्यसंख्या वं गणयितुं ॥ तद्यथापि नाम कुलपुत्र मयापवनमान्त्र जम्बू
द्वीपमालगङ्क्रूढीतुं न तु कुलपुत्रावलोकितेश्वरस्य महासत्वस्य लक्षणमयपूण्यसंख्या वं गणयितुं ॥ तद्यः
थापि नाम कुलपुत्र लक्षणमया महासमुद्रस्यैकैकं बिन्दुं गनं णयितुं न तु कुलपुत्रावलोकितेश्वः
रस्य बोधिसत्वस्य महासत्वस्य लक्षणमयपूण्यसंख्या वं गणयितुं ॥ तद्यथापि नाम सर्वानि वनस्पतिवृक्षानि नु ८५
लक्षणमया ग्निवीषनस्यैकैकानि पत्रानि गणयितुं न तु कुलपुत्रावलोकितेश्वरस्य महासत्वस्य लः
क्षणमयपूण्यसंख्या वं गणयितुं ॥ तद्यथापि नाम सर्वानि वनस्पतिवृक्षानि सुमेरुः पर्वतराजाऽसूर्यचन्द्रौ भव

महासमुद्रमर्दकयापि मण्डलं भवतः वज्रधीयानिवासिनः प्रापूर्वसहं दानवकन्या एकाः सर्वमलम्ब
का भवन्त्युः समर्थः सर्वपर्वतराजाः न शक्यं परिक्षालितं भवत्युः ॥ तद्वल्लक्षणमयैकैका कं गणयितुं न तु
सत्वावलोकितेश्वरस्य बोधिसत्वस्य महासत्वस्य लक्षणमयपूण्यसंख्या वं गणयितुं ॥ तद्यथापि नाम कुलपुत्र
द्वीपं गङ्गानदीवालुकायमानस्तथागताः दशः समन्तमुद्रा श्रीवनायितुं यातुलयना मन्त्रान् व्रजः
ध्ययहे षड्क्षयावस्कान्धैः सर्वाय करवङ्लेक्षवतथागतानां यास्मितात्मवधुः पश्चिमशरीतथागतानां तयस्तू
ननियपूण्यस्कन्धं स्तन कुलपुत्रावलोकितेश्वरस्य बोधिसत्वस्य महासत्वस्य एकवालाग्रपूण्यस्कन्धं

धिः॥ तद्यथा। यि नाम सर्वनिवरणविष्कम्भिनवलोकितेश्वरावाधिसत्वोईनकैः समन्वागतः॥ तद्यथा॥
पुरंजनो नाम समाधिः॥ विभूषणकरो नाम समाधिः॥ ज्ञाभूषणकरो नाम समाधिः॥ विद्युल्लावनो ना-
म समाधिः॥ कृपणो नाम समाधिः॥ मदालसनन्दी नाम समाधिः॥ ज्ञाकाणकलो नाम समाधिः॥ वज्रमाल
नाम समाधिः॥ वरदो नाम समाधिः॥ गणवीर्यो नाम समाधिः॥ ज्ञानव्यूहो नाम समाधिः॥ प्रतिक्षणः ५०
कृतो नाम समाधिः॥ नागेन्द्रो नाम समाधिः॥ वज्रयानो नाम समाधिः॥ वज्रमुखो नाम समाधिः॥ सदावर
दायको नाम समाधिः॥ इन्द्रियविशोधनो नाम समाधिः॥ विषयविशोधनो नाम समाधिः॥ चन्द्रवला

वनो नाम समाधिः॥ दिवाकरवरवलावनो नाम समाधिः॥ धर्मोहिमुखो नाम समाधिः॥ वज्रकाङ्क्षी नाम स-
माधिः॥ सुदर्शनकरो नाम समाधिः॥ निर्वाणकरो नाम समाधिः॥ ज्ञानलवानिष्पादनकरो नाम समा-
धिः॥ योगकरो नाम समाधिः॥ विकिरणो नाम समाधिः॥ जम्बूद्वीपवलावनो नाम समाधिः॥ बुद्ध-
क्षेत्रसंदर्शनो नाम समाधिः॥ मैत्र्याभिमुखो नाम समाधिः॥ प्रज्ञायानिनिवाणो नाम समाधिः॥ सुद-
र्शनो नाम समाधिः॥ ज्ञकरवाकरो नाम समाधिः॥ भूवीवेसंशोधनो नाम समाधिः॥ सागरगम्भीरो नाम
समाधिः॥ सन्ननयति नाम समाधिः॥ एभिः॥ कुलपुत्रावलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वः स

माधिशतैः समन्वागतः । तद्यथापि नाम सर्वनिवरणविष्कम्भि क्रकुच्छन्दो नाम तथागतोऽर्हन् सम्य
क्सम्बुद्धो लोके उदपादि विद्याचरणसम्पन्नः सुगतो लोकविदनुत्तरः पुरुषदम्यसारथिः शास्ता देवा
नां च मनुष्याणां च बुद्धो भगवान् तेन कालेन समयेनाऽहं बोधिसत्वोऽभूवं सुगन्धमुखो नाम तदा तस्य तथागतस्य पुरतो
सम्मुखीदृष्टमवलोकितेश्वरस्य गुणोद्भावनाः श्रुताः समन्तभद्रादिभिर्बोधिसत्वैर्वृतेन समाधिविशेषे ८१
मयोद्भूतं । यदा समन्तभद्रो बोधिसत्वो महासत्वो वज्राङ्कुशं नाम समाधिं समापद्यते तदावलोकितेश्व
रो बोधिसत्वो महासत्वः विकिरणं नाम समाधिं समापद्यते यदा समन्तभद्रो बोधिसत्वो महासत्वश्चन्द्र

वरलोचनं नाम समाधिं समापद्यते तदावलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वः सूर्यवरलोचनं नाम स
माधिं समापद्यते यदा समन्तभद्रो बोधिसत्वो महासत्वः विस्फुरितं नाम समाधिं समापद्यते तदावलोकि
तेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वः गगनगञ्जो नाम समाधिं समापद्यते यदा समन्तभद्रो बोधिसत्वो महा
सत्वः ज्वालाकालकं नाम समाधिं समापद्यते तदावलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वः वज्राङ्कुशं ना
म समाधिं समापद्यते यदा समन्तभद्रो बोधिसत्वो महासत्वः इन्द्रराजं नाम समाधिं समापद्यते तदाः
वलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वः सागरगम्भीरं नाम समाधिं समापद्यते यदा समन्तभद्रो बोधिसत्वो

श्री

महासत्वः सिंहविजृम्भितं नाम समाधिं समापद्यतः अवलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वः सिंहवि
क्रीडितं नाम समसमाधिं समापद्यतः यदा समन्तभद्रो बोधिसत्वो महासत्वः वज्रदायकं नाम समाधिं समा
पद्यतः अवलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वः स्वीयेमंगाधनं नाम समाधिं समापद्यतः यदा समन्
तभद्रो बोधिसत्वो महासत्वः सर्वशामाविवर्णस्याटयतिः अवलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वः सर्व
शामाविवर्णस्यानयतिः यदा समन्तभद्रो बोधिसत्वो महासत्वः स्म भगदवाचत्॥ साधु साधु अवलोकितेश्व
रो बोधिसत्वो महासत्वः यत्वय दुर्णयुग्निहतानं कृतं॥ अथ जेकृक्कुच्छन्द स्तथागतः समन्तभद्रं बोधिसत्वमगद ५२

वावनुः॥ अजुलंत्व याकुलपुत्र अवलोकितेश्वरस्य बोधिसत्वस्य महासत्वस्य प्रानिहानं दृष्टं श्रुतं॥ यावदृष्टम
वलोकितेश्वरस्य बोधिसत्वस्य महासत्वस्य प्रनिहानं न मादृशं तथागतानां नसंविद्यतः॥ दृष्टं मया कु
लपुत्र क्रकुच्छन्दस्य तथागतस्यार्हतः सम्यक्सम्बुद्धस्य सकाशात् श्रुतं॥ अथ सर्वनिवरणविष्कम्भी भ
गवन्तम् एतदवोचत्॥ दर्शयतु मे भगवान् कारण्डव्यूह महायान सूत्रं रत्नराजं यन वयं धर्मं श्रवनायु
र्यमाणा धर्मामृतं नायूर्यमानाः संहृष्टाः॥ स्यावामः॥ भगवानाह॥ अयं व कुलपुत्र कारण्डव्यूहं महायान
सूत्र रत्नराजं नामधेयं मयि जम्बुद्वीपे वावयि जम्बुद्वीपे विविक्तम्बि मामायिप्रातिकमावत्स्यानि नि

रवढो सं न विद्यन्तेः यथ वदाव गमप्रमुक्ता वापि कर्मा युक्ता य मानापि तद्यानकाः स्तु प्रतृ दका

स्तथागतस्य कूपापिल बुद्धि आत्याद काङ्क्षः हृष्णनां याचयन्ता नां सत्वानां नदायिका कारण्डव्यूहं महायान्ये

नसूत्ररत्नराजं यावयायिमाक्षं किं कृत्यं अथ सर्वनिवरणविष्कम्भी भगवन्तमेतदवोचत् कः

हृ थं जानाम्यहं भगवं कारण्डव्यूहं महायानं सूत्ररत्नराजं सर्वपापापयायिमाक्षणकुलपुत्रं वा भगवानाह ६३

कुलिकुलपुत्रस्य यादृक्षं याः स्वर्षाक्षिः समस्तं क्लेशं निर्मलानि निर्मग्नी औषकल्पितोः। तत्र दिग्मयापि

संकल्पितोः यथ पाण्डुरवस्त्रं नीलवर्णं समनुगच्छन्तिः यथा नीलवस्त्रं पाण्डुरं समनुगच्छन्तिः यद्वा

ण्डुलवस्त्रं नीलं समनुगच्छन्तिः। सर्वपापवासिविवर्द्धसूर्युः। यत्र नीलवस्त्रं पाण्डुरं समनुगच्छन्तिः सर्व

पापवासिविवर्द्धसूर्युः। एवमेव कुलपुत्राः यः कारण्डव्यूहं महायानसूत्रं रत्नराजं सर्वपापानि निर्द

दन्तिः स्मृत्वा ताः सत्वाः हाविश्वाश्चितः शुक्लता वकुलपुत्र॥ तद्यथापि नाम सर्वनिवरणविष्कम्भिन् वर्ष

र्षाकाले समय तृणवनस्पतयः सर्वश नीलतया हवाक्षिः उथ सन्तस्त्वा नाम नागराजा उक्लिनतम

वनादवनीयं सर्वाणि नानि तृणगुल्मौषधिवनस्पत्यादिन्द्रदानिः एवमेव कुलपुत्राः ये कारण्डव्यूहं म

हायानसूत्ररत्नराजं शृण्वन्ति। नचनकुलपुत्रपृथग्जनाः उग्निला वायेन ब्याधाः। कर वैवाग्निका

बोधिसत्वोऽऽवन्द्यपूज्याः॥ ते सांचमलनकालसमयस्तादृशं तथागतानुपसंक्रम्याग्न्मा सयति
ः माहेषीः॥ कुलपुत्र त्वया कारण्डव्यूहमहायानसूत्ररत्नराजः श्रुतस्त्वया पुनरेव संसारे स्थाः
मिः पुनरेव ब्रजाति जरामरणं यस्यासिः न च सूत्रयाति मन्त्रस्वमन्त्रयां गोविपयाञ्जाञ्जलि वानिः गामिः
श्री ष्यामि तं कुलपुत्र सूर्यावर्त्तीं लोकधातुं गमिष्यामि तत्र स्थित तथागतस्य सकाशं धर्मसमन्त्रग्राह्यामिः तं कु ६४
लपुत्र ते सर्वसत्वानां सूत्रस्मरणं हाविष्यामि अथ अवलोकितेश्वरो बोधिसत्वो महासत्वो भगवन्तः यात्
कौन्तेय सार्द्धं विन्दत्वा त्रिः प्रदक्षिणीकृत्य प्रक्रान्तः॥ अथ सर्वनीवरणविष्कम्भी तूष्णीभावेन व्यवस्थितः॥ यदव

नागयक्षगन्धर्वासुरगरुडकिन्नरमहोरगमनुष्यामनुष्याः सर्वे ते प्रक्रान्ताः तदायुष्मानानन्दो भग
वन्तमेतदवोचत्॥ आदिशतु भगवन्नस्माकं शिक्षासम्वरं॥ भगवानाह॥ यदि केचिदुपसंपदालाभः
मिच्छन्ति॥ ते प्रथमतरं गत्वा नानावासं संघ अवलोकयितव्यं अववादयितव्या यदि कुलाः सामान्याधिपत्यो ते शुद्धा
क्षिरुदक्षनानावासं न वक्तव्यं नानावासर क्षीणेऽसंविद्यक्षनवाक्यानुप्रमाव क्षणे संविद्यतः पापि शुद्धा भवन्तः
वेरुदक्षनानावासंः ऊर्द्धंयपसम्यदानाबाहिरूणां वा भगवानाह॥ क्षः शीलं नाहित्वं शीलवन्तां दक्षिणीया
नां संघं ज्ञावासानदानं न व्याः नवहूपिफचतुर्थनवालह्हूपिदानव्याः॥ किं वदन्ति नाहि कश्चा दुःशीलं नाहि

कृत्यं नानावासमसमन्वाद्याग्रवद्धलिवस्तूनि यानि त्रयं सौम्या स्तुलम सनदृषकारणीयं यत्र दुःखा संयमल
कायानतस्य: मद्गू संघवर्गानन्दानतस्य: नववर्गं सांघिकं हस्ति मदनि: नववर्गीका शीर्हि कृत्वावः सांघे:
यस्य: उच्छय पूर्व्वा नानन्दा भगवन्त ममनदवावशाः कनक कालं दृष्ट्वा दाक्षिणीयाः तावि स्वा कि: श्रा भगवानाः
दृश: आकृतीयवर्षेण मम मयाविनिवृत्त: दृष्ट्वा दाक्षिणीया हावेष्वा कि: यथाविदा यत्र गृहसंघीभव यकि:
न पत्र दानव कदाचिकान्त्रवपादिदमा तावित्यागि । न वसांघिकपि व मर्कटयिका यथा नमय नामन यानि
हानानयानि हजि । यः सांघिकाय वा न उवा नव प्रसाद्य कृवाति । शुष्माणमपि प्रदि पविननजानन्ति । कर्मफलविपाकं ।

यः सांघिकापवानन्यस्मा नथवपानि । नदादनवषानि मा लाढ यांनवी मिरवा: प्राणिनो जायन्ते । यः सांघिकापवा नस्या
स्था नवप्रसादं कवन्ति: भवान्त स्थां मदानगर्यामूख्या नवप्रसादं गूढ मृत्तिका दक प्राणिनो जायन्ते: ।
यः सांघिकं दत्त्वा काय माघिपावि दाननरु ३२ श्रामं कर्म मकवस्यजायन्ते: यः सांघिकाभिलम् नन्द
कोद्रवकुलत्थादि वृतान्यायाद मत्यविहा गणरु जन्ते: मप्रनन्तं स्यूययशादनाकृति:
हिवान्त्ययुव दा स्थिते: स्वकर्मणा मप्रति संलेवर्वमादनसामिहे: शीघ्रा जायमन्ते: कायमादुः
णान्ते: दु: उपमनहवासि: यः सांघिकमन्नायनार्थयाविमावनकृत्वा गन्धा सूक कुलमु जायन्ते: दीर्घ

ञे कृत्वा निः नका नन्तरं कक्ष्य पयन्तिकः ॥ यद्वं पावि क्रमणां यः कल्प्याः याचि क्रियन्तिकः नन [illegible]
[illegible] यजाय न्तिकः दचि[illegible]जाय [illegible] वान्ति ॥ तव वानं द सांघिकानि पाचि दल [illegible] निः पाहि कृत्वः
ः शिक्षा सम्बन्धं संवृत्तेः [illegible] विमानि त्रीणि चीवराणि धारयितव्यानि तत्र [illegible] चीवरं संघाटि [illegible] नयः
विहाराः यः तथा द्वितीयं चीवरं [illegible] कुल [illegible] मनायः तृतीयं चीवरं [illegible] गवनि गमय [illegible]
न [illegible] मनायः ॥ मानि त्रीणि चीवराणि धारयितव्यानि ॥ यश्च [illegible] गुणवन्तः [illegible] हि कृत्वः
मानि शिक्षा पदानि मया प्रज्ञप्तानि धारयितव्यानि ॥ [illegible] विहारिकान हि कृत्वा याचि [illegible] ॥ सांघिकं वस्तु

निः [illegible] सांघिकं वस्तु [illegible] सांघिकं वस्तु [illegible] गवता शिक्षापदानि याचि
[illegible] यन्तिः [illegible] सांघिक [illegible] वस्तु [illegible] कर्तुं ॥ अथ [illegible]
[illegible] गवता [illegible] शिक्षा पदानि धारयितव्यानि ॥ [illegible]
[illegible] यानि [illegible] वन्तिः [illegible] शिक्षापदानि [illegible]
[illegible] गवतः [illegible]
[illegible] गवता [illegible] भगवन् [illegible]

वगमनुष्याः प्रक्रान्ताः ॥ ☼ ॥ इदमवोचद्भगवानात्तमनास्ते च बोधिसत्वा महास-
त्वाः सा च सर्वावती पर्षत्सदेवमानुषासुरगरुडगन्धर्वश्च लोको भगवतो भाषितमभ्यनन्द-
न्निति ॥ ☼ ॥ आर्यकारण्डव्यूहं नाम महायानसूत्ररत्नराजं समाप्तं ॥ ☼ ॥ ये
॥ ये धर्मा हेतुप्रभवा हेतुन्तेषां तथागतः ह्यवदत्तेषाञ्च यो निरोध एवंवा- ५
दी महाश्रमणः ॥ ॥ देयधर्मोयं प्रवरमहायानयायिन परमोपासक परमधार्मिकः श्रु- ५८
धाचार्य महामानिप्रमुखादि सगणैर्यानवावाणी यदत्र पुण्यं तद्भवत्वाचार्योपाध्याय
क न

सकलसत्वराशेरनुत्तरसम्यक्सम्बोधिपदं प्राप्नुयात्स्तुः ॥ ☼ ॥
श्रेयोस्तु ॥ सम्वत ९२७ क्षितिलोद्भुतु कृष्णद्वितियायां तिथौ ... नक्षत्रे ... योगे ... ज्योतिष्
षुः आदित्यवासरे ... सिंहराशिगते सवितृः कुम्भराशिगते चन्द्र ... संपूर्णादिने तत्र
तं संपूर्णामितिः ॥ ☼ ॥ यथा दृष्टं तथा लिखितं लेखको नास्ति दोषकः यदि शुद्धं वाशुद्धं
मशुद्धं वा सोधनीयं गुणीजनैः ॥

152

152